

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1994. Reformáció hava

V. évf. 10. sz.

Tartalom

Tanulmány

Gustav Weth: Az igehirdető exegetikai lehetőségei. Márk 2,18–22 455

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső: Járjunk Krisztus fénykörében. Efézus 5,8–14 456
Csiha Kálmán: Az útravaló. Józsué 1,6–11 458
Csiha Kálmán: Alá a kőfalon. Józsué 2,1–15 461
Nagy József: Hamarabb ér oda. 2Mózes 13,20–22; Józsué 1,9; János 6,25 464
Werner Pfendsack: Az idősebb testvér. Lukács 15,25–32 466
Werner Pfendsack: A hamis sáfár. Lukács 16,1–11 468
Hermann Pitters: Segítő tájékoztató pontok. Mikeás 6,8 471
Ravasz László: Hol vagy, Ádám? 1Mózes 3,8–9 473

Reformációi prédikációk

László Dezső: A reformáció ajándékai
1. Egyedül a Biblia. János 20,31 476
2. Reformáció és hit. Apostolok cselekedetei 26,27–29 481
3. A reformáció és az egyház. Efézus 4,11–16 485
4. Az úrvacsora áldásai. 1Korinthus 10,15–21 489

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmánné: Jöjj velünk! 2Királyok 6,1–4 493

Temetési beszédek

Bányai László: Az örökkévalóság küszöbén. 2Timóteus 4,7 494

Bustya Dezső: Az élet lehetősége. Máté 7,13–14 496

Reformációi előadás

László Dezső: A reformáció és a Biblia 498

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Tanulmány

Gustav Weth
Németország

Az igehirdető exegetikai lehetőségei

Márk 2,18–22

Egészen nyilvánvaló, hogy az exegézisben nagyon sok múlik az egyéni döntésen. És ezzel együtt nagyon sok a veszélye annak, hogy az erőteljes textus a tudományos és gyakorlati magyarázás révén erőszakot szenved. Textusunk vajon csak saját kora és ugyanakkor a mi korunk vallásainak és etikai elméleteinek a kegyeseit és igazságkeresőit kívánja megóvni egy lenyűgöző és sokkoló feladattól? Hűségeseeknek és tisztességeseeknek kell maradnunk.

Vagy textusunk valóban csak egy is-is Igét kíván mondani? A régi és az új ruhának, az ó- és az új bornak, az avult és az új tömlőnek egyformán van létjogosultsága? A zsidó törvénytiszteletnek is és az evangéliumi szabadságnak is egyaránt van létjogosultsága? Tehát akkor dolgozzon „mindenki a maga fazonja szerint”? Vagy épp arra lehetne következtetni a példákából, hogy Jézus senkinek sem áll a pártjára? Az értelemnek ellentmondó példázatbeli cselekmények az újnak az ó fölött kimondott éles bírálatát, a kegyelem és az emberi cselekedet antinómiáját jelzik, amely Jézus eljövetele óta betölti kortársait és betölti az egyház egész történelmét és misszióját. Bőjtölni és nem bőjtölni? Összehasonlítható-e egyáltalán a Jézus tanítványainak, a „násznépnek” a bőjtölése a farizeusok és a János-tanítványok bőjtölésével? Ezek lényeges és előzetes meghatározások minden misszionárius és igehirdető számára! Igazi mélységében: Mit jelent maga Jézus a János-tanítványok, a mai egyház és a mai emberiség, a mai exegeta, a mai igehirdető és misszionárius számára? Csupán egyetlen kielégítő válasz van: maga Jézus a gyökeres, a meghökkentő és a felszabadító új. Ő maga a nagy fordulat. Ő az emberekhez érkezett isteni kegyelem megtestesítője. Ez a kegyelem veszi el és változtatja meg az addigi és a későbbi status quo értékét. A zsidóság és a pogányság kebelében egyaránt! Ezért nincs többé „bőjt” sem! Nincs az ítélet napjára tekintő bűnbánó előkészület és tisztálkodás, de van felindulás a nagy öröme. Az egykori bűnbánat, az egykori küzdelem Jézusért és az ő igazságáért ma már túlhaladott.

Az igehirdető a régi és az új között.

Sokak számára úgy jelenik meg a textus történetének itt felvetett tartalma, mint a világtól félrevonuló pietisták és a világot elfogadó kvietisták divatjamúlt vitája, amely már akkor is, de manapság különösképpen figyelmen kívül hagyja a tulajdonképpeni emberi nyomorúságot: az éhezést, a hatalommal való visszaélést, az igazságtalanságot, az emberi méltóság megszegését. (Van-e még ma valaki, aki a bőjtöt nem orvosi szempontból közelítené meg?) „Ó” és „új” sokak számára a szociális, társadalmi, politikai és tudományos áttörés helyi értékei és kategóriái közé tartoznak. [...]

Az összehasonlíthatatlanul új az, hogy Jézus eljött, és ez az örökkévaló öröm forrása. Ezért az Isten-kérdésnek van mindig elsőbbsége. Ezért jött el és ezért van közöttünk Jézus. Jézus eljövetele az egyes lelkekhez, a népekhez, a nemzetségekhez, a keresztyénekhez és a nem keresztyénekhez hozza az Isten és az ember közötti kapcsolat megváltozását. Ma is minden reggel újra megszabadít a bűntől, a haláltól és azok féltelmétől. Így múlik el az emberek egymás közötti nyomorúsága is. [...]

Az új folt szétszaggatja a régi öltözetet, az új bor a régi tömlőt! Jézus erkölcsi vonatkozásban is használja ezeket a képeket, és ez hozzátartozik az ő sajátos lelkigondozásához is. [...] Az ő hivatása nem azonos Augustinus „cogite intrare” tételével. Jézus Isten uralmának örömeibe hív. Az ő ortalma alatt a gyülekezet az egész világon az evangélium újságában és erejében élhet.

Fordította: Balogh Béla

(Gepredigt den Völker. Breklum 1970. 66.)

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső

Járunk Krisztus fénykörében

Alapige: Efézus 5,8-14

Bibliavetítés: Ézsaiás 60,1-5.19-22

Bizonyára közületek többen is olvasták Moody könyvét: *Élet az élet után*. Ebben a szerző mintegy 150 olyan emberrel való beszélgetését dolgozza föl, akik átmentek a klinikai halálon, de akiket az orvosok visszahoztak a földi életbe. Ezek a „halálból visszatért” emberek nagyjából hasonló élményekről számoltak be. Szűk, sötét alagúton kellett átmenniök, de egy csöppet sem féltek, inkább valami kellemes érzés töltötte be őket. Valahonnan az alagút túlsó végéből fény áradt feléjük, és ebben a fényben valakinek az alakját látták. Valakit, aki szelíden és jóságosan vonta, vezette őket maga felé. A sötétségben fölragyogott előttük valaki, és amikor erről az élményükről beszámoltak, akkor számukra egyértelmű volt, hogy ez a jóságos, megbocsátó egyéniség nem lehetett más, mint maga Krisztus.

Magam is olvastam az említett könyvet, és utána arra gondoltam, hogy mindez nagyon szép és nagyon valós tapasztalat lehet, melyet nincs okom cáfolni. Csakhogy úgy érzem, hogy ez az élmény egy kicsit későn történt. Ezek az emlékezők életükben soha nem tapasztalták meg az élő Krisztus jelenlétét? Csak a halál rettentő árnyékában ragyogott fel nekik a Krisztus? Ha így van, akkor ebben valami nyomatékos figyelmeztetést találunk, éspedig azt: Ember, ne várd, amíg ott fekszel öntudatlanul egy műtőasztalon és már kimondják fölötted a szót: meghalt. Neked talán nem adatik meg a klinikai halálból való visszatérés Istentől kapott lehetősége. Esetleg úgy történik, hogy nem térsz vissza még egy időre a földi létbe. Esetleg már későn ragyog föl neked a mennyei világosság, az élet Megváltója, Krisztus. Amikor már semmin sem változtathatsz és benne maradsz a halálban. Az örök halálban!

Íme, mit tanácsol ma neked, nekünk Isten Igéje: „Serkenj föl, aki aluszol, és támadj fel a halálból, és felragyog tenéked a Krisztus.” Ez az isteni üzenet először is azt mondja nekünk, hogy alszunk. Na de én éppen hogy igazán ébren vagyok — mondanák sokan. Már hogy aludnék, hiszen reggel fölébredtem, elkészítettem magam, és íme, itt vagyok a templomban. És még ha néha-néha le is koppan a szemem, azért lényegében ébren vagyok. Énekelek a gyülekezettel, meghallgatom a prédikációt; mikor vége van az istentiszteletnek, nem kell engem fölkelteni. Ébren vagyok. Valóban így van?

Többször láthattunk alvó kisgyermeket. Nem az ágyában, hanem az utcán, kora reggel vagy késő este. A gyermek vagy nem aludta ki magát, vagy napközben nagyon elálmosodott. Lépeget, mert szülei fogják a kezét és viszik, de míg rakosgatja lábcsakáit, alszik. Kis alvajáró. Katonaszágot viselt emberek beszélnek, hogy lehet az országon menettelve — aludni. Az ember gépiesen rakosgatja a lábát, s közben alszik. Egyszer csak belelép valami gödörbe vagy valami akadályba ütközik, erre aztán fölretten. Egyébként alszik. Öntudatlan.

Testvérek, hadd mondjam el nektek, hogy bensőleg is el lehet aludni, és ez az öntudatlan állapot a veszedelmesebb. Haladhat valaki teljes sebességgel, ügyködhet, hajszolhatja önmagát, s közben a belsejében alszik. Naponta nyereséget könyvel el, külsőleg gyarapodik, de belsejében teljesen öntudatlan. Nem tudja, miért él, kinek él, mi a célja létének. Nem is tudhatja, mert alszik, mert öntudatlan. Olyan, mint a narkózis hatása alatt lévő ember. Nem is ember, nem is élőlény, csak tárgy. Az öntudatlan, elkábított emberrel bárki azt teheti, amit akar. Nem tud magáról.

Atyámfiai, ez az állapot az ember őemberi állapota. Ilyen az ember a bűn állapotában. Erről mondja Igénk, hogy „valátok régen sötétség”. Öntudatlanságban éltetek, sötétségben jártatok, gyümölcstelen volt az életek. Ebből az állapotból hozott

ki minket Isten. Milyen hálások lehetünk ezért! Mint az operáció után magához térő beteg, akinek első gondolata ez: Megmaradtam. Isten nem hagyott benne a sötétségben, a halálban. Élek! Fény ragyog be az ablakon, világosságban vagyok! — Csak hogy ezután úgy is kellene élnünk!

Azt parancsolja az Ige: „...mint világosságnak fiai, úgy járjatok”, mert ti már világosság vagytok „az Úrban”. Nos, mit jelent a világosság fiaiként járni, erre keressük most a feleletet. Isten üzenete mindjárt két feleletet is ad.

Az egyik felelet így hangzik: „Meggondolván, mi legyen kedves az Úrnak.” Nem tudom, testvérek, jellemző-e ez reánk? Ha valóban világosság vagyunk az Úrban, akkor minden dolgainkban azt kell keresnünk, hogy mi az, ami Isten előtt kedves. Törődünk mi ezzel egyáltalán? Mindenki a maga kedve szerint szeretne élni. Közben akadályokba ütközik, és ezekre minden ember más- és másképpen reagál. Van, aki zúgolódik, másokat hibáztat. Van olyan is, aki minden akadályt erőszakosan átlép, vagy ledönt és lerombol. Erőszakkal érvényesíti a maga akaratát. Hiszen számára az a legfontosabb, hogy a maga kívánságát érvényesítse. És vannak olyanok is, akik nem tudják önmagukat megvalósítani, kívánságaikat gátlástalanul kiélni, s ezért eldobják maguktól az életet. Mindeniküknél az a hiba, hogy önmagukat tekintik középpontnak. A saját kívánságaik vezetik őket!

Isten a közösségi életben tanítgat minket arra, hogy ne önmagunk legyünk a központ. Ne magunkat dédelgessük, ne a magunk kívánságait növeljük nagyra, amiket aztán nem tudunk és nem győzünk kielégíteni! Már az is eredmény, ha néha-néha egymásnak kedveskedni tudunk. Nem a magam kívánságát akarom mindenáron kielégíteni, hanem azt keresem, hogy mivel lehetek kedvére embertársamnak. Elsősorban a hozzám legközelebb állóknak: szüleimnek, gyermekeimnek, hitvestársamnak. Be jó lenne, ha magunkat hátratéve, mindig azt kérdeznénk: mivel lehetnék annak a kedvére, akit szeretek, aki szeret? Később jöhet az is: hogyan lehetek és tehetek annak a kedvére, aki nem szeret, aki alig tud elviselni engem, vagy akit én alig tudok elviselni?

De ennek az a feltétele, hogy azt kérdezzem, arra igyekezzem szüntelen: mivel szolgálhatok úgy, hogy Istennek kedves legyen az életem, minden cselekedetem? Mivel szerezhetnék örömet az engem oly nagyon szerető Istennek? Nyilván azzal, hogy szakítok a sötétség gyümölcstelen cselekedeteivel és a Lélek gyümölcseit termi az életem.

Nos, itt van a másik felelet Igénknek arra a kérdésére, hogy mit jelent számunkra a világosságban való járás. Azt jelenti, hogy éberség, valóság és növekedés. Hadd fejtsen ki ezeket kissé részletesebben!

Az a követelmény, hogy „Serkenj fel, aki aluszol, és támadj fel a halálból”, azt jelenti, hogy éberségre-örködésre és vigyázásra hívott el minket Isten. A mi Urunk Jézus Krisztus kihozott bennünket a sötétegből, az öntudatlanságból. Világosságban élni annyi, mint a dolgokat, az eseményeket és a lehetőségeket megvizsgálni és dönteni. Az öntudatlan ember épp erre nem képes. Csak az éber ember tud erkölcsi döntéseket hozni. Aki éber, az vigyáz arra, hogy többé a gonosz hálójába ne kerüljön és csapdájába ne essék. Az éberségben és vigyázásban megtapasztaljuk, hogy a világosság szabadító hatalom. Legyünk tehát éberek és józanok, amint az a világosság fiaihoz illik.

A világosságban meglátszik a dolgok valós képe. Sötétben legfennebb körvonalakat látunk, a fény ellenben a dolgok igaz, valós képét adja. Nincs helye többé semmi színlelésnek, rejtőzködésnek. Máshol úgy mondja ezt az Írás, hogy mi lemondunk a szégyen takargatásáról. A sötétség megkötöz, a világosság pedig, mint igazság, szabadokká tesz bennünket. A fény, ami reánk hull, tisztaságot, rendet teremt, láthatóvá teszi azt, ami elrejtett, és ezáltal gyógyuláshoz segít. Járjunk ebben a valóságban és igazságban, atyámfiai!

És végül: csak a világosságban van növekedés. A növény nem élhet világosság nélkül, de végső soron az állat sem és az ember sem. Ahhoz, hogy gyümölcs legyen az ágakon, szőlőgerezdek érjenek a szőlővesszőkön, világosságra, napfényre van szük-

ség. Ugye a gazdagon termett és szépen megnőtt, érett gyümölcsben gyönyörködünk? Az igazi keresztyén ember élete is, így a mi életünk is ilyen kellene hogy legyen.

Azok vagyunk-e, akiknek lennünk kellene? Testvérek, Jézus Krisztus fénykörében élünk. Szeretete belénk világít. Közel vagyunk hozzá, miként ő egészen közel van hozzánk. Ahol ő jelen van, ott élet és gyümölcsözés van.

Engedjük, hogy mint példa és erőforrás, felragyogjon nekünk a Krisztus, hogy valóban azokká legyünk, akikké rendelt bennünket az Isten. Ámen.

Csiha Kálmán

Az útravaló

Alapige: Józsué 1,6-11

Bibliailvasás: Józsué 1,1-6

Amikor Izráel népe megérkezett a Jordán partjára, akkor Isten Józsuéra ruházta a vezetést. Így most Józsuének kell elindítania a népet. Ebben az Igében egy indulásról van szó. Jó ezt nekünk megfigyelni, hiszen annyi indulás van az életünkben. Az első indulás az ifjúság. Szép indulás, tele reménységgel és örömmel, erővel és boldogsággal. Aztán jönnek később a nehéz indulások. Indulás a kórházba, indulás egy nagy bánatba, indulás egy nagy megpróbáltatás felé, indulás a gyászba. Életünk végén lesz egy különös indulásunk: indulás a halálba, az örök életbe. De ezektől eltekintve, minden nap egy-egy indulás. Soha nem tudjuk reggel, amikor elindultunk, hogy este hogyan érzünk meg. Azért jó nekünk figyelni Isten indító szavára, mert a boldog megérkezésnek a titka a jó indulásban van elrejtve. De vajon mi jól indultunk-e? Vajon jól indulunk-e életünk minden napján? Vajon jó lesz-e a megérkezésünk?

Elég nehéz lehetett itt és most Józsuének az indulás, hisz Isten reá ruházta az egész népet, az egész nép sorsát, amikor azt mondja neki: „Te teszed a népet annak a földnek örökösévé, amely fölől megesküdtem az ő atyáiknak, hogy nekik adom azt. Te fogod elfoglalni az Ígéret földjét. Az Ígéret földje előtt folyt a Jordán, aminek a neve azt jelenti magyarul, hogy sebesen folyó; vagy másképpen fordítva azt is jelenti, hogy halál, hisz olyan gyors folyása volt, hogy sokan vesztették életüket benne, amikor át akartak kelni rajta. Józsuének nagy sereggel kellett átkelni ezen a folyón. Nagy táborral, melyben asszonyok, gyermekek és tehetetlen öregek is voltak. A Jordánon túl egy idegen országra terült el, melyet megerősített városok védtek, mint pl. Jerikó. Ezt a több ezer éves várost hatalmas kőfalak vették körül, és jól felfegyverezett katonaság védte. De az indulás feladata Józsuéra hárult, és neki el kellett vállalnia ezt a nehéz feladatot.

Mert a reánk háruló feladatot el kell vállalni. Van, amikor szép és boldog feladatok jutnak osztályrészül, van, amikor nehéz és kínos feladatok, könnyes és keserves keresztek terhelnek, de amit Isten reánk mér, azt el kell vállalnunk. Van, amikor úgy vagyunk, mint Józsué. Józsuének is el kellett vállalnia azt a feladatot, hogy átvezeti a népet a folyón a bizonytalan idegenség felé. Isten útravalóul csak ennyit mond neki: „Légy bátor és erős.”

Alapigénkben ez a pár szó háromszor is előfordul. Újra meg újra ismétlődik: „Csak légy bátor és igen erős, csak légy bátor és erős, légy bátor és erős.”

Mintha az Úr Isten bele akarta volna vésni Józsué szívébe e bátorítást, hogy amikor majd remegni fog, gondoljon erre, és így legyen bátor és erős.

Nehéz az embernek bátornak lennie. Azt mondjuk, idegrendszer kérdése ez is. Sokszor összeszorítja szívünket a félelem, és ezért nem mindenki tud egyformán bátor lenni. De a bátorság mégsem egyedül az idegrendszer kérdése, hiszen sokszor igen félős emberek is tudnak nagyon bátrak lenni. A háború idején, amikor egy-egy várost ostromzárral körülfaltak és a pincékben elfogyott a víz, akkor félő és remegő asszonyok mentek ki vizet keresni, hogy gyermekeiknek tudjanak inni adni. Máskor, békeidőben, talán féltek volna kimenni egyedül a sötét udvarra, de akkor kimentek az

aknak záporába is, mivel szomjaztak a gyermekek. Nem mindig az idegrendszer dolga a bátorság, hanem a szeretet ügye is.

„Légy bátor” — mondja az Úr Isten Józsuének. Isten bátor gyermekeket keres magának, de nem olyanokat, akiknek olyan erős az idegrendszere, hogy még eszükbe sem jut a félelem, hanem olyanokat, akiknek a hite és szeretete le tudja győzni a félelmüket és vibráló idegrendszerük gyengeségeit, akik tudják, hogy el kell végezniük azt a munkát, amit reájuk bízott az Úr, és akik ezért az élet nagy fájdalmaiban is el tudnak indulni, hogy enyhülést vigyenek a többi szenvedőnek. „Légy bátor és erős”, testvérem, mert reád is feladatok sokasága bízott. Mert te is be kell hogy vidd szeretetedet arra a földre, melyet az Úr Isten ígért néked. Úgy kell vezetned a családot, elsősorban is a reád bízottakat, hogy az Ígélet földjét elnyerjék, hogy az Úr Isten szeretetét megtalálják. Hogy ha majd egyszer az utolsó indulásra készen kell állni, akkor tudják, hogy hova mennek. Ezért légy bátor és erős, mert eszközként téged használ fel erre Isten.

Nehéz erősnek lenni, hisz olyan sokszor összeroppan a test, de nem az erős izomemberek a legerősebbek. Pál apostol nem volt erős, amikor apostollá tette az Úr Jézus, szembajos volt, más betegsége is volt, ezért háromszor könyörgött az Úr Istennek, hogy ha már ilyen nagy feladatot bízott reá, akkor legalább a betegség tövisét vegye ki a testéből, de ezt a választ kapta: „Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el” (2Kor 12,9). Amikor már bejárta az országokat, amikor már elvégezte az apostolok közül a legnagyobb munkát, akkor végül ezt írja: amikor erőtlen vagyok, akkor vagyok erős.

Érezted-e ezt? Lehet, hogy erőtlen voltál testileg, amikor virrasztanod kellett beteg gyermeked felett, amikor haza kellett várnod a férjedet, amikor dolgoznod kellett családodért, és ugye, amikor a legerőtlenebb voltál, akkor kaptál erőt, és akkor voltál erős, amikor lemondtál a magad erejéről és elfogadtad az Istentől jövő erőt.

„Légy bátor és erős...” — mondja az Úr Isten, de nemcsak Józsuének, hanem neked és nekem is mondja, mert munkát bízott reánk, amit el kell vállalnunk és el kell végeznünk őérette. Hidd el, nem érdemes gyávnának és gyengének lenni, sokkal jobb bátornak és erősnek lenni. Ezért egy tanácsot ad számunkra Isten: „el ne távozzon a törvénynek könyve a te szádtól, hanem gondolkodjál arról éjjel és nappal”.

Úgy mondanánk ezt ma: Ha bátor és erős akarsz maradni, akkor olvasd a Bibliát, akkor mindennap nyisd meg a szívedet Isten előtt, és figyelj és hidd el, hogy éppen neked üzeni azt az Isten, amit olvasol. Megpróbáltad-e? Ha megpróbáltad, akkor az erőtlenségben megtapasztaltad, hogy van igazi erő, akkor megtapasztalod, hogy milyen erő az erőtlenségben az Ige, és milyen bátorságot ad életünk szégyenletes gyávaságai között. Próbáld meg, mert mindenképpen érdemes bátornak és erősnek lenni.

De hogyan lehetnénk bátrak és erősek, ha nem megyünk oda a bátorság és az erő forrásához? Józsué oda kellett hogy menjen, és azért mondta neki az Úr Isten: „el ne távozzék az én Igém a te szádtól, és ne térj el attól se jobbra, se balra, nem akarok én többet, mint amit mondok, de kevesebbet sem”.

Ott tévesztjük el a keresztyén életet, hogy sokszor többet vagy kevesebbet akarunk, mint amennyit Isten akar. Néha a magunk kegyeskedéseit is hozzá akarjuk tenni.

Isten nem akar se többet, se kevesebbet, csak azt, hogy úgy szeressük, ahogy Jézus tanította, hogy úgy bocsássunk meg, ahogy ő mondta, hogy úgy végezzük el a munkát, ahogy ő reánk bízta, hogy úgy fogjuk meg a felebarát kezét, ahogy ő akarja. Isten azt akarja, hogy bátrak és erősek legyünk, hogy mosolyogjunk a gondok, a bajok és a félelmek között, hogy elvégezzük becsülettel azt a munkát, amit reánk bízott.

Amikor meghallja Józsué Isten parancsát, akkor rendelkezik a nép előljáróinak: menjete át a táboron, és parancsoljátok meg a népnek, mondván: készítsetek magatoknak útravalót, mert harmadnap múlva átmentek ti a Jordánon, hogy bemenjete és bírjátok azt a földet, amelyet az Úr, a ti Istenetek ad nektek birtokul.

A nép előljáróit az üzenettel átküldte a táboron. Vagyis nem volt elég csak belekiáltani a sátor táborba az Isten üzenetét, hanem oda kellett menni minden sátorhoz,

félre kellett húzni a sátor függönyét, és mindenkinek el kellett mondani az Úr akaratát.

Mi sokszor csak úgy hamarjában elmegyünk a sáortábor mellett. Sokszor a családunk is olyan, mint egy sáortábor. Úgy gondoljuk, hogy ha mi csak úgy belekiáltunk a családunk életébe, az elég. De ez nem elég. Minden sáornak, minden családnak van valami rejtett fájdalma, ezért oda kell hajolni külön-külön minden sátorhoz, minden szívhez; félre kell húzni a függönyt, mindenkivel külön-külön beszélni kell, belülről kell megérteni mindenkinek az életét. Menjetez végig a sáortáboron, olyan sok egyedül álló sátor van a mi gyülekezetünkben, olyan sok fájó, egyedül maradt lélek él a mi gyülekezetünkben. Ezért nem elég csak úgy belekiáltani a sáortáborba, hanem oda kell hajolni minden szívhez és el kell mondani mindenkinek: készíts magadnak útravalót. Nagy dolog az útravaló, testvéreim, mert az út sohasem fogy el a lábunk alól. Milyen jó annak, akinek van szép útravalója, jó útravalója. Talán egy szép gyermekora, amiből mindig erőt meríthet. Talán egy szép emléke a férjéről vagy a feleségéről. Milyen jó annak, akinek van útravalója, aki kapott útravalót, és aki gyermekkorában megkapta már a mennyei útravalót: az Úr Isten Igéjét. Készíts magadnak útravalót, mert mindennap úton vagyunk, mert mindennap elindulunk valamerre és mindennap útravalót kapunk valakitől.

Vannak fekete útravalók, és vannak szép fehér útravalók. Hány embernek fekete útravalója van a lelke mélyén! Ismertem valakit, aki nagyon szeretett volna szép életet élni, de egész életét tönkretette az, hogy az édesanyja nem volt tisztességes. Milyen fekete útravalót vitt magával ez az ember az életbe. Hogy kerülte azokat a beszélgetéseket, amelyek hasonló dolgokról szóltak. Ez a fekete útravaló megkeserítette az egész életét. Milyen jó annak, aki fehér útravalót tud vinni magával: egy-egy mosolygó arcnak az emlékét, egy szép tiszta életnek a melegségét, egy szép tiszta szívnek a szeretetét, egy édesanyjai kebel imádságos lelkét. Milyen jó annak, aki megkapta a mennyei útravalót: a Krisztus szeretetét.

Készíts magadnak útravalót, de a gyermekeidnek is és a hitvestársadnak is. Készíts útravalót, mert úton lesznek, mert úton lestek, és egyszer elő kell vened az útravalót. Jaj annak, akinek az útravalója elfogy a pusztaságban! Annak éhen és szomjan kell halnia. Sok nehéz utunk lesz. Ilyenkor elő kell venni az Igét, a drága és áldott útravalót.

Beszéltem valakivel, aki nagyon nehéz életszakaszt járt meg. Távol élt az otthonától és az övéitől, és amikor megkérdeztem tőle, hogy mi adott neki erőt, azt mondta ez az ember, hogy a Bibliából nagyon sok Igét tudott kívülről és magának rendre-rendre elmondogatta azokat. És akkor eszébe jutott sok régi igehirdetés, és akkor mindig átmelegedett tőle a szíve és mindig megerősödött. Te hány Igét tudsz kívülről? Hogyha egyszer elszakadsz hazulról, hogyha egyszer ott leszel a halálos ágyon, lesz-e útravalód? El tudsz-e mondani egy olyan Igét, amelytől melegség és erő költözik a szívedbe? A te gyermeked hány Igét tud kívülről? Hogyha elszakad tőled, ha nem lesz a kezében Biblia, lesz-e útravalója? Legalább útravalóra egy imádságot tanítottál-e neki? Vagy útravaló nélkül engedjük el a gyermekeinket és önmagunkat is, s aztán csodálkozunk, hogy összeroppanunk az életben?

Készíts magadnak útravalót! Szép utak is lesznek bizony, de nehéz utak is lesznek, fájó utak is lesznek, és jó annak, akinek útravalója van. Minden istentisztelet olyan útravaló-készítés, amikor felsomagolunk és úgy indulunk tovább. És amikor munkába mennek a család tagjai, minden mondat, amit a távozó után szólsz, ilyen útravaló. Egy napra való útravaló! Vagy a szeretet, vagy a szeretetlenség útravalója. Vagy mérgező, vagy gyógyító útravaló. De minden mondat, amit elmondasz valakinek, akivel az utcán találkozol, ilyen útravaló. Gyógyító vagy mérgező útravaló! Készíts magadnak és másoknak is fehér és gyógyító útravalót. Ez a legnagyobb ajándék, amit adhatunk egymásnak. Többet ér szeretteink számára, mint a ruha, ami elszakad, tönkremegy, mint a pénz, ami elfogy. De a belső, a lelki útravaló mindig megmarad.

Milyen szegény az az ember, aki messze megy és nincs útravalója. Az ilyen embert úgy hívják: koldus. Hány ilyen koldus lélek van a világon! Milyen jó, hogy vihetjük

magunkkal innen az útravalót. Milyen jó, hogy lehetünk útravaló-készítők. Milyen jó, hogy lehetünk sátrakat, lelkeket bejáró emberek, akik odahajolva mindenki szívéhez, megértve mindenkit, elmondhatjuk mindenkinek: készíts magadnak útravalót! Használjon fel minket is Isten arra, hogy készítsünk másoknak útravalót, szép fehér útravalót az élet nagy harcaihoz a mi Istenünk kegyelméből, az ő dicsőségére! Ámen.

Csiha Kálmán

Alá a kőfalon

Alapige: Józsué 2,1–15

Bibliaolvadás: Apostolok cselekedetei 9,19–31

Ebben a történetben egy szép csoda van leírva. Egy olyan csoda, amely ha ma egyetemesen végbemenne, akkor az emberiségre beköszöntene az örök béke és boldogság világa. Ebben a történetben olyan emberek állnak szemben egymással, akik helyzetüktől, hivatásuktól fogva ellenségek kéne hogy legyenek, de a történetben jelen van Isten, és ők meglátják Istent, és úgy látják meg Isten mellett egymást, mint Isten gyermekét, ezért ellenségeskedés helyett barátokká lesznek és életmentő szövetséget kötnek egymással. Milyen jó lenne, ha ez a csoda ma általánossá válhatna, ha gyűlölködő emberek és népek meglátnák Istent, ha meglátnák egymásban Isten gyermekét és testvérekké tudnának válni.

Először Ráhábot nézzük meg ebben a történetben. Ráhábot, a parázna asszonyt, aki ott élt, talán félig megvetetten, Jerikóban, akinek úgy látszik, hogy semmi köze nincs Istenhez és a bekövetkező eseményekhez. De amikor hozzá menekülnek a kémek, akkor egyszerre meglátja bennük az Úr Isten küldötteit, és akkor egyszerre eszébe jut, hogy a zsidók előtt Isten kétfelé választotta a tengert. Akkor egyszerre eszébe jut, hogy Isten az ég és a föld alkotója és ezeket az embereket ő küldte ide. Így Isten látása elmosza benne az ellenség látását, egyszerre helyet ad nekik a házában, és elbujtatja őket a lapos háztetőre kihordott száradó lenkévék közé. Amikor Jerikó királya meghallja, hogy ott vannak nála a kémek, követeli, hogy adja ki őket, de az asszony azt mondja: nincsenek itt. Elrejtí őket, hogy megmentse az életüket.

Hozzánk is jönnek Isten követői. Néha úgy, hogy egy-egy ember az Isten követe, de néha úgy, hogy egy-egy Ige az Isten követe. Vajon el tudjuk-e rejteni a szívünkben, a házunkban?

Hozzánk is üzenet a gyűlölet: add ki a Krisztus szeretetét, add ki a Krisztustól tanult bocsánatot, add ki a becsületedet, add ki a hitedet. Hozzánk is jönnek Isten követői után; Isten Igéje után üzenet a sátán, a nagy király, és rázza a szívünk ajtaját: add ki, amit befogadtál. Vajon el tudod-e rejteni azt, amit Isten küldött neked? Vagy olyan könnyen kihullatod a szívedből az Igét, olyan könnyen kinyitod az ajtót, és azt monddod a gyűlöletnek, hogy — íme — itt van a szeretetem és vidd. Olyan könnyen kinyitjuk az ajtót, és azt mondjuk a békételenségnek, hogy itt van a békességem és vidd el. Olyan könnyen ki tudjuk sokszor nyitni az ajtót, és olyan könnyen el tudjuk árujni Krisztus követeit.

Ráháb nem nyitotta ki az ajtót, pedig egyedül álló asszony volt, így nehéz volt neki dacolnia és védekeznie. Nem volt nagy állása, nem állt közmegebecsülésben, de egyet tudott: ha meglátta az Úr Isten akaratát valamiben, akkor engedelmeskedett. Vajon vagyunk-e olyan nemes szívűek, mint ez a Ráháb, mint ez a parázna asszony? Vajon ha valamiben megláttuk az Úr Isten akaratát az életünkben, akkor tudtunk-e annak mindig engedelmeskedni? Vagy egész könnyen kinyitottuk az ajtót és inkább engedelmeskedtünk a világnak, inkább engedelmeskedtünk az önzésnek, a bűnnek, a gyűlöletnek és a mások akaratának.

Ráháb elrejtí a követeket. Ó, ha tudná Ráháb, hogy most mit tett! Íme, Kánaán földjén megnyitja az ajtót Jerikó ellenségei előtt. Ó, ha tudná Ráháb, hogy ő, a parázna asszony, most Isten elsőrangú eszköze! Ó, ha tudná Ráháb, hogy mit tesz most. Ó,

ha tudná, hogy Kánaán földjén megnyitja az ajtót a megváltás előtt. És az egész világ számára is ő nyitja meg a megváltás ajtaját, mert abba a Jerikóba, ahol ő most elrejteti a követeket, abba a Jerikóba eljön majd Jézus. Ott fog majd leborulni elébe Zákeus, és ott fogja elmondani neki: „Uram, én bűnös ember vagyok.” És ott szól majd hozzá Jézus, talán a Ráháb házától nem messze: „Ma lett üdvössége ennek a háznak.”

Ha tudná Ráháb, hogy mit tesz most, hogy évezredek számára nyit ajtót, hisz ott fogja majd Jézus meggyógyítani a vak Bartimeust. És ott fogja majd mondani a bocsánat szavát: eredj el békességgel, a te hited megtartott téged.

Amikor Isten követeinek helyet adunk az életünkben, akkor ez a nyitás nem egy napra szól, hanem egy életre nyitunk ajtót, generációk számára nyitunk ajtót Isten előtt. Amikor Isten számára és az ő üzenete számára nyitunk ajtót, akkor egy nép számára nyitunk ajtót. Ha tudná Ráháb, hogy be fog majd kerülni az Újszövetség könyvébe, hogy egyik ősznyaként beveszik a Jézus nemzetségtáblázatába, ha tudná Ráháb, hogy egykor majd a hithősök között fog szerepelni a Zsidókhoz írt levélben, akkor minden bizonnyal szent csodálkozással imádná Izrael kegyelmes Istenét.

Mert Isten számon tartja az övéit. Lehetett Ráháb parázna asszony, vagy lehet valaki szegény, beteges, nyomorult, elhagyott, senki által sem becsült lélek, de ha ajtót nyit Isten követeinek, ha az Úr Igéjét szívébe zárja és megcselekszi azt, amit Isten üzen neki, akkor az utolsóból első lesz. Lehet valaki első, utolsóvá lesz, ha nem tud ajtót nyitni az Úr Isten üzenetének.

De Ráháb nem csak a maga számára nyitja meg az ajtót, mert így szól a követekhez: „amint én irgalmasságot cselekedtem veletek, ti is irgalmasságot cselekesztek majd az én atyámnak házával... és életben hagyjátok az én atyámat és anyámat, férfi- és nőtestvéreimet és mindent, ami az övék, és megmentitek a mi lelkünket a haláltól...”

Amikor megnyílik a te szíved ajtaja — testvérem — és befogadod az Úr Isten üzenetét, akkor eszedbe jut-e majd, hogy neked testvéreid vannak, hogy neked szüleid vannak, hogy neked unokáid vannak? Eszedbe jut-e, hogy itt arról van szó, hogy meg kell menteni az ő lelküket is a haláltól?

Ráháb csak erre a földi életre gondol, de mi már tudjuk, hogy az, aki Jeruzsálem felé menet egykor Jerikóba jött, az az örök élet számára is meg tudja menteni a mi lelkünket a haláltól.

Imádkozzunk azért azokért is, akik most nincsenek itt, és imádkozzunk azokért is, akik nem is szoktak itt lenni, hogy Isten mentse meg az ő lelküket is a haláltól, mert nem játék befogadni az Urat vagy visszautasítani őt, hisz nem volt játék Jerikóban sem, amikor életre-halálra folyt a küzdelem.

A lerombolt és felgyújtott Jerikóban elpusztultak mindazok, akik nem voltak ott a Ráháb közelében. De Ráháb életben maradt, és az övéi is mind életben maradtak.

Pillantsunk most a követekre. Ráháb a követek által látta meg az Úr Istent és hallotta meg az Úr üzenetét. A követek Ráháb segítségével látták meg az Úr Isten szabaddítását. Isten sokszor felhasznál bennünket arra, hogy egymás által lássuk meg őt, hogy egymás által halljuk meg üzenetét.

Tulajdonképpen ez a mi hivatásunk ezen a földön, de — jaj! — valahol eltévesztettük a célt, és így sokszor egymásban és egymás által a sátánt látjuk meg. Holott állandóan úgy kéne élnünk, hogy általunk Istenet lássák meg az emberek. A követek Ráháb beszédén keresztül látják meg a szabadító Istent. Ráháb magaviseletének tükrében pillantják meg az Úr hatalmát.

Ezek a követek kikémelelik Kánaán földjének legnagyobb erődített városát. Kánaán többi városai is erős városok voltak, de hozzá képest kicsi városok, alig három-négy hektáron terültek el csupán. Jerikó volt ennek a vidéknek a legősibb városa. Most 8000 éves város — így mondják a régészek. Tehát már akkor is több ezer éves volt, amikor Izrael népe elfoglalta. Jerikó a legnagyobb és a leginkább megerősített város volt, hatalmas sziklatömbökből összeillesztett várfalakkal rendelkezett, és most jönnek ezek a követek, akik a pusztaságban, sátrak között, nomád életmódban nőttek fel, akiknek nincs megfelelő fegyverzetük, hogy megvívják majd ezeket a kőfalakat, akik

ámulva tekinthettek fel Jerikó város kapujára és szívszorongva léphettek be oda, hisz életük során nem nagyon láttak még ilyent. Vajon mit gondolhattak e város bevétele-ről? Vajon milyen halálfélelemmel léphettek be oda? És amikor beérkeztek a városba és beszélni kezdtek Ráhábbal, amikor Ráháb elmondta nekik: tudomásunk van arról, hogy Isten jár előttetek, hogy megszáraztotta előttetek a Vörös-tengert, hogy segített legyőzni az emoreusokat — akkor a követek már tudták, hogy itt is győzni fognak. Ez a két követ is ámulva látja, hogy a falakon belül, a bevehetetlennek hitt falakon belül jelen van az Isten és várja már őket a falakon belül az Úr.

Te jártál-e már így az életedben? Lehet, hogy volt már sok ilyen bevehetetlen kőfalad, talán valami nagy gond, talán valami nagy félelem, és úgy érezted, hogy ezt nem lehet legyőzni, hogy ezen nem tudok keresztülmenni az én erőmmel sohasem. De amikor odaérezted, akkor észrevetted, hogy Isten már bevette, hogy Isten már megoldotta minden kérdéset, és hogy Isten már ott vár téged a nehézségek között, a nehézségek mögött, és neked egyszerűen csak tudomásul kell venned, hogy Isten már elkészítette az utat, hogy Isten minden akadály fölött győzött.

A követeknek, a kémeknek tudomásul kellett venni, hogy a Ráháb szívében is és a többiek szívében is Isten már elkészítette az utat, és ebből a jeltől megbizonyosodhat-nak, hogy az ostrom is sikerülni fog.

Ne félj a nagy kőfalaktól! Az egyik zsoltárban olyan szépen van megírva: „az én Istenemmel magas kőfalon is átugrom”. Sok magas kőfal van az életünkben, de amíg Istennel járunk, minden magas kőfalon át tudunk menni vele. Ő van a falakon kívül, de ő van a falakon belül is. Ő rendezi az életünket, miként ő rendezte úgy a kémek életét is, hogy Ráhábnál menedéket találjanak, hogy a száradó len eltakarja őket. Ő rendezte úgy, hogy a Ráháb háza éppen a kőfalon legyen, hogy Ráháb, amikor senki sem sejtí, az éjszaka leple alatt egy kosárban lebocsássa őket a várfalak alá.

Hasonló szabadulás történt később Damaszkuszban is Pál apostollal, akit szintén halálra kerestek, de Isten akkor is gondoskodott, hogy a kőfalon legyen egy kosár, hogy legyen egy kötél, hogy legyen segítő, aki fogja a kötelet és lebocsássa a falon, hogy megszabaduljon.

Hasonló szabadulás sokszor történt azóta. Veled is, velem is megtörtént, hogy lát-hatatlan kőfal vett körül, de Isten mindig gondoskodott arról, hogy az ő gyermekei számára jusson egy ház, ami a kőfalon van, egy ablak, ami a kőfalon túlra néz, hogy mindig legyen egy kosár, hogy mindig legyen egy kötél, hogy mindig legyen egy kéz, amely azt tartsa. Isten gondoskodott rólunk, hogy mindig ott legyen az érettünk át-szegzett kéz, amely tartja az életünk kosarát és lebocsát bennünket a szabadulás föld-jére. Sokszor talán úgy érezzük, hogy felettünk csak a beláthatatlan csillagos ég van, hogy alattunk a halál és az ellenség leselkedik ránk, hogy biztos a pusztulás, de mi ott vagyunk Isten gondviselésének a kosarában, és az értünk átszegzett kéz tartja a kötelet. Mi nyugodtan ülünk abban a kosárban, mint Jézus emberei, mint Pál apostol és mint annyian mások, és tudjuk, hogy nem csúszik meg a kötél, nem zuhan le a kosár, hogy bizonyosan megmenekülünk, mert Isten keze tart bennünket, mert Jézus Krisztus átszegzett keze fogja a kötelet. Nem a Ráháb, nem a Pál apostol barátai keze, hanem az Isten Fia keze fogja a kötelet.

Ez a templom is hasonló egy ilyen kosárhoz. Itt sokszor megérezzük, hogy az Úr tartja nyitva az ajtaját, hogy ő fogja a mentőkötelet, hogy ő adja számunkra a vigasz-talást és az erőt. Bárhová vezessen is életutad, mindig jusson eszedbe, hogy Isten ál-landóan gondoskodik egy falra épült házról, egy nyitott ablakról, egy kosárról, egy kötelet fogó kézről. Majd akkor is, amikor a halál fog keresni bennünket, az a mentő kéz és az a kosár akkor is ott lesz. Csak akkor nem lefelé fogunk utazni benne, hanem felfelé, mert ez lesz a mi legcsodálatosabb, legszebb utazásunk. De addig is minden utazásunk azért szép, mert ő tartja a kötelet, ő őrzi az életünket, ő tanít meg bennünket arra a szép csodára, hogy egymás által meglássuk őt, hogy általa meglássuk egymást mint Isten gyermekeit, mint igaz testvéreket az ő kegyelmében. Ámen.

Hamarább ér oda

Alapige: 2Mózes 13,20–22;
Józsue 1,9; János 6,25
Bibliaolvasás: 2Mózes 12,37–41;
13,1.5–6.10

Első látásra e három Ige nincs összefüggésben egymással. Térben sok száz kilométer, időben több ezer esztendő választja el egymástól a bennük felsorolt eseményeket.

Azonban e három Ige között nemcsak az létesít kapcsolatot, hogy mindhárom textusban elindulásról, Izrael népének, illetve Jézus tanítványainak elindulásáról van szó, hanem sokkal inkább az, hogy Isten mindenhová sokkal hamarabb érkezik, mint az elindulók. Isten mindig és mindenhol népe előtt járt és jár. Isten népe Ura nyomában és vezetésével mindig és mindenhol célba érkezik, mert ez a nép Isten választott népe, mert ez a nép Isten tulajdona. Isten gondviselése vigyáz a világ összes népeire, de Isten különös gondviselése óvja ezt a népet és éppen ezt a népet. Egyiptom birodalmában, a szolgálat házában Izrael népe a Gósen földjén lakozott, melyet elkerült Isten büntetésének az a tíz csapása, melyet a kemény szívű fáraó megbüntetésére mért a többi tartományra.

430 évi egyiptomi tartózkodás után elindul a szolgálat házából ez a nép. Mózes második könyve 12. fejezetének 34–42. versei írják le a kivonulás megkezdését. Milyen csodálatos kivonulás lehetett ez!

Csodálatos kivonulás volt ez az elindulás, éspedig elsősorban és mindenek felett azért, mert ezt a szabadulást Isten sok-sok csodája előzte meg, melyek mind-mind Isten választott népe iránti gondoskodó szeretetéről tanúskodnak. Ezek a csodák azok a jelek, melyek arról tanúskodnak, hogy Isten még akkor sem hagyta és hagyja el népét, ha a külső események éppen az ellenkezőjét bizonyítanák is. Gondoljunk most egy pillanatra a mi népünk történetére! Amikor a mi népünk az emlékezetes mohácsi csata után részint török, részint Habsburg igába kerül, amikor népünk külső történelmének ezt a legsúlyosabb eseményét éli át, akkor — igen, éppen akkor — Isten szeretete megajándékozta az evangéliummal, az evangélium tiszta hirdetésével, mely a történelmi reformációban Isten megváltó és gondviselő szeretetének nagy ajándéka. Így a mi népünk is, éppen úgy, mint egykor az Egyiptomból szabaduló Izrael népe hosszú vándorlása idején ezerszer megtapasztalta Isten gondviselő szeretetét. Izrael népe gyötrelmes vándorlása idején, a „keserű vizek”, az éhség, a szomjúság, a fáraó üldözése, a puszta népeinek támadásai közepette is világosan meggyőződött arról, hogy Isten megtartja népét, hogy a kedvezőtlen külső történelmi események és körülmények közepette is erőt ad számára hivatása és küldetése teljesítésére. Ennek érdekében Isten tízparancsolatot, istentiszteleti rendet, oltárt, áldozatot, imádságot és egyházat adott népe számára.

Mindezt az tette lehetővé, hogy az Úr, a teremtő, gondviselő és megváltó Isten mindig és mindenhol népe előtt járt, hogy mindig és mindenüvé hamarabb érkezett meg, mint elcsigázott, szenvedő, hazafelé tartó népe.

Isten nem olyan távoli Isten, aki „mennyei” fedezéke biztonságából vezérelte és vezényelte csatáról csatára, véráldozatról véráldozatra gyenge népét, hanem mindig és mindenhol előtte járt. Milyen találóan írja a „magyar fa” sorsáért oly sokat aggodalmaskodó és tusakodó költőnk, Ady Endre:

Hogyha néha-néha győzők,
Ő, az Isten járt előttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

Egyiptomból, a bűn rabságából kiszabaduló nép „pusztai története” során sokszor visszavágyódott az egyiptomi „húsofajok” közé, megátkozta szabadító Istenét, aranyborjút öntetett magának, bálványok előtt hajlongott, összeállt idegen népekkel. Ezért a szent Isten azzal büntette, hogy Mózes és Áronnal együtt az atyák nemzedéke nem léphetett be az ígért tejjel, mézzel folyó földjére. Isten ígérete egyetlen feltételként azt kívánta tőlük, hogy minden körülmények között rendületlenül és ernyedetlenül bízzanak benne. Isten ma is csak azt kívánja tőlünk, választott népétől és gyermekeitől, hogy teljes bizalommal legyünk iránta, aki minket is „kihozott Egyiptom földjéről, a szolgálat házából”, aki ma is megvéd a sátán és a halál hatalmától, de egyidejűleg nyomatékosan tudomásunkra hozza, hogy dicsőségét másnak nem adja, hogy tiszteletét nem engedi felcserélni idegen istenek, kézzel csinált bálványok imádsásával, hogy továbbra is igényli és elvárja a benne való legteljesebb bizalmunkat.

De állapítsuk meg egészen tárgyilagosan: nem könnyű bízni Istenben! Legtöbbször utólag, legtöbbször csak nagy későre eszmélünk rá arra, hogy Isten előttünk járt, hogy „kivonta kardját, megelőzött”. De állapítsuk meg tárgyilagosan azt is, hogy nem könnyű elől járni. A friss hóban vagy a nagy sárban nyomot készítő úttörőnek mindig a legnehezebb. Az ellenség állásait kémlelő előőrsek helyzete mindig a legveszedelmesebb. Aki elől jár, azt éri leginkább a veszedelem, annak kell a legfigyelmesebben tájékozódnia és annak kell a legmegfontoltabban döntenie a kereszttak elágazása előtt.

Isten szeretete ezzel a megfontolt bölcsességgel vezette népét egykor, és ezzel a bölcs szeretettel vezeti minden időben. Így ma is, így bennünket is, ha bízunk benne, ha egyedül csak reá bízunk életünket és azok életét, akik a legközelebb állnak szívünkhöz. Milyen jó és vigasztaló hallanunk az Igéből, hogy Isten nem csak a férfiak előtt, hanem az egész nép előtt, az asszonyok és a gyermekek előtt járt. Ezért mindenkit, akit szeretünk és tisztelünk, elismerünk és értékelünk, egyformán reá bízhatunk, aki nemcsak néhány lépéssel előzi meg választott népét és gyermekeit a történelem zezugos útjain, hanem öröktől fogva mindörökké, a világ kezdetétől a világ végezetéig előttünk jár oltalmazó szeretetével és gondviselő bölcsességével. Ez az előttünk járó Isten nemcsak múltunk, hanem jövőnk ura is.

Milyen szomorú, hogy mi mégis olyan sokszor eltávolodunk tőle, hogy olyan sokszor visszakíváncozunk az egyiptomi húsofajok mellé, a bűnbe. Milyen sokszor zúgolódunk ellene, milyen sokszor panaszkodunk mostoha sorsunk miatt, és elfeledkezünk arról, hogy Isten jelen van népe és gyermekei pusztai vándorlásának keserű vizeinél is, sőt ő maga issza ki helyettünk a keserű poharat és töreli meg kenyérként tulajdon testét szent Fiában a kereszten, hogy életünk igazi eledelvé, mennyei mannájává legyen.

Mivel az előttünk járó Úr a reánk váró próbák és küzdelmek elhordozásában egészen mellettünk áll, ezért szabad figyelni második Igénk biztatására: Ne félj és ne rettegj, mert mindenben, amiben jársz, amíg engem követsz, amíg bennem bízol, amíg parancsolataimat megtartod, veled vagyok. Nemcsak a Jézus anyjához szólott egykor az anyagi üdvözet: Örülj, kegyelembe fogadott, ne félj, Mária, az Úr veled van (Lk 1,28–30), hanem hozzánk is szól e bátorítás. Nemcsak a tanítványainak mondta Jézus e földről való eltávozása alkalmával: Ne nyugtalankodjék a ti szívetek. Bízatok Istenben, bízatok énbennem. Az én Atyámnak házában sok lakóhely van. Elmegyek, hogy helyet készítek néktek. És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek (Jn 14,1–2) — hanem nekünk is szól ez az ígért.

Nemcsak Józsué és népe kelhetett át a Jordánon, a halálfolyón, és érkezhettek meg az ígért földjére, hanem az Úr Jézus is hamarabb ért a Galileai-tenger túlsó partjára, ahol várta tanítványait. Jézus nemcsak tanítványaiért hatolt át az egeken, hanem érettünk is. Jézus nemcsak a tanítványai számára szerzett mennyei lakóhelyet, hanem nekünk is.

Amikor az Úr Jézus, a mindenható Atya jobbján ülve, látja, hogy mi, megváltott gyermekei, miként vánszorgunk földi vándorlásaink során, amikor látja, hogy „egyre-

egyre közelebb megyünk feléd, halál” (Kosztolányi), amikor látja, hogy a halál révéhez érkezünk, akkor kegyelmesen átölel, hogy mi is „száraz lábbal” mehessünk át a halál folyón. Amikor majd szépen sorban megállunk a halál révén, erőt ad számunkra, hogy elstutogjuk a bizalom és a győzelem szavát: Immánuel! Velünk az Isten! (Ézs 7,14) Velünk az Isten, aki mindig előttünk járt, aki kivonta kardját és mindig megelőzött. Ámen.

Werner Pfendsack
Svájc

Az idősebb testvér

Alapige: Lukács 15,25-32
Bibliolvasás: Máté 5,17-26

A tékozló fiúról szóló hasonlat második részével kapcsolatban újra és újra felvetik azt a kérdést, hogy mi szükség van még a történet ilyen folytatására. Nem mondott el Jézus mindent a példázat első felében? Nem hirdette már a tékozló fiú hazatérésével és a fiúságba való újrafelvételével a teljes evangéliumot? Nem jelenti az az örömlakoma, amit az apa a hazatértek és egész háza népének rendez, vitathatatlanul a csúcspontját ennek a történetnek? Vajon a hazatérő képe nem jelenti-e sokak számára, akik e világban elvesztek, Isten hívását, biztatását, hogy merjenek visszatérni az atyai szeretet, az irgalom és a vele való közösség otthonába? És most itt folytatásként találkozunk az idősebb testvér különös reakciójával, ami mint egy hamis hang, oly kirívóan hat az éppen kezdődő ünnepi örömben. Miért kell most még olyan részletesen beszélni az idősebb testvéréről? Nem lett volna jobb, ha Jézus már a csúcsponton megszakítja a történetet, tekintet nélkül az idősebb testvérré, akiről a példázat végén nem is tudjuk meg, hogy elfogadta-e az apa hívását és testvéri kezet nyújtott-e a hazatértek?

Nem haladhatunk el gyorsan a példázatbeli idősebb testvér mellett, hiszen Jézus ezt a példázatot kezdettől fogva két fiúról mondja, s valóban, ez a helyzet felel meg az emberek közti őskapcsolatnak. Mi nemcsak az Atya fiai vagyunk, hanem egymásnak testvérei is. Ezért a tékozló fiú hazatérése nem csupán az apa és a fiú ügye; elsősorban az, de ugyanakkor a testvér megkérdézeése is. Az Atyához való visszatérés a testvérral való együttélést hozza magával. Hogyan találkozunk a testvérral? Hogyan fogadja testvér a testvért? Testvéri kezet nyújt neki, vagy megtagadja ezt tőle? Ez a feszültség tölti ki a példázat második részét.

És ez a feszültség nem oldódik fel. A kérdés nyitva marad, mivel a mai napig is létezik. Valamiféle módon mi mindnyájan ilyen feszültségben élünk. Egyszer a fiatalabb, máskor az idősebb testvér szerepében, és nem csak a mi személyes életünk keretében. Valahogy azt mondhatnánk, hogy ez a példázatbeli két testvér titokzatos módon átlátszó képet ad magáról.

Abban a percben, amikor Jézus elmondja a példázatot, már ott is állnak előtte ezek a fiúk. A vámszedők és a bűnösök, akiről a példázat elején szó volt, azért jöttek, hogy hallgassák őt. Ők azok, akik távol az atyai háztól valahol elvesztek ebben a világban. Jézus a fiatalabb testvér képében hívja őket hazatérésre. Ezt a példázatot a mai napig sokan megértették, és követték is a hívást. Vannak azonban olyanok is, akikre nem illik a fiatalabb testvér képe, olyanok, akik sohasem távolodtak el az otthonuktól, akik mindig otthon maradtak. Az ilyenek igyekeznek atyjuk megelégedését kiérdemelni. Ezek a komoly életfelfogású és teljes odaadással Isten ügyéért élő farizeusok és írástudók. Megszoktuk, hogy törvénytiszteletük és bíráló szellemük miatt kizárólag negatív előjellel tekintsünk rájuk. De nem vagyunk igazságosak velük, mert Jézus elismeri igyekezetüket. Ők jelentik az idősebb testvért. A kérdés az, hogy elfogadja-e a fiatalabb testvért. Szívesen látja-e visszatérését? Testvéri kezet nyújt-e neki?

Ez a kérdés a testvéri közösség sürgős kérdése, ami már az ősegyház útjait is kísérette. Mert ugye ott voltak az Ószövetség rendjéhez szigorú törvényhűséggel ra-

gaszkodó izráeli keresztyének és az egészen más környezetből jövő, más életmódot magukkal hozó pogány-keresztyének. E kétféle csoportot jelenti a példázatbeli két testvér a keresztyén egyház kezdeti idejéből. Tudjuk az Újszövetség majdnem minden leveléből, hogy milyen nehéz volt nekik egymást elfogadniuk, egymásnak testvérkezet nyújtaniuk.

Ez a mai napig sem lett könnyebb a keresztyén gyülekezetekben. Gondoljunk a faji megkülönböztetésre a fehér és az ún. színesbőrű keresztyének között. Nem újra csak a két testvér példázatát látjuk? Alapjában mindketten ugyanannak az Atyának gyermekei. De a kérdés még mindig nyitott és égető, mint Krisztus testén a seb, hogy testvérként elfogadjuk-e egymást, teljes értelemben, annak minden velejárójával együtt. Vagy gondoljunk a keresztyén felekezetek közti bajokra, a katolikusok és a protestánsok közti többszázados szakadéokra, vagy a keleti és a nyugati keresztyénség közti vitákra. Itt is fennmaradt a feszültség az alapvető összetartozás tudata ellenére is. (Féltő, hogy a már most mutatkozó jelek szerint a következő vatikáni tanácskozás sem fog tenni döntő lépést ennek a feszültségnek a feloldására.) Gondolunk most a Keleten élő protestáns testvéreinkre, arra a miénktől egészen különböző látásmódra, ahogyan a politikai és gazdasági realitásokat megítélik, ahogyan világosan láthattuk is ezt nemrégben a cseh teológus Hromadka dolgozatában. Sok nyugati teológus nem osztja vele véleményét. Tehát újra itt van a feszültség, a velejáró bizalmatlansággal és gyanakvással, ami még Keleten lakó testvéreink felé is megnehezíti a testvéri kéznyújtást. De a testvériség kérdése ma is elhangzik sürgős időszerűséggel. Vajon megtaláljuk-e egymást mi, akik különböző csoportokhoz és különböző hitközösségekhez tartozunk? Vajon tudjuk-e testvéri szeretetben hordani egymást?

Nem mindig könnyű az együttlét a fivérek és nővérek között sem. Hogy azonban most ez az idősebb testvér igen nehéz helyzetben van, az világosan látszik. Ő egészen más, mint az öccse. Ő is távol volt a háztól, de nem tobzódással töltötte napjait s nem kényszerült a disznók nomád életmódjára. Ez a fivér „a mezőn volt” — mondja a szöveg. Dolgozott. Reggeltől estig végezte a napi munkát az atyai udvar körül. Ő is hazajön, de nem rongyosan, nem koldusként, hanem munkaruhában, talán fáradtan, de emelt fővel, mint aki becsületesen elvégezte napi teendőit. Joga van az otthonához, amit naponta újra és újra kiérdemel. Az atya örvendhet, hogy legalább még őt a házban láthatja. Derék, kötelességtudó, dolgozó, megbízható, pontosan az ellentéte a fiatalabb testvérnek. Mintha egészen más világban élne.

A hasonlatból kitűnik egy érdekes dolog, és pedig az, hogy az idősebb testvért nem az öccse visszatérésének ténye készíteti ilyen harcias magatartásra, hanem az atya viselkedése. És pedig az, hogy az apa a hazatérőt, akinek „vagyonát” ez a fiú „paráznákkal emésztette fel”, újra a házába fogadja, és nem is akárhogyan, hanem tárt karokkal, a kibékülés csókjával, a teljes megbocsátás túláradó örömeivel megy elébe. Ez már túl sok az idősebb testvér számára.

Rajtakaphatjuk magunkat ezekben a pillanatokban, hogy nagyon is megértjük ezt az idősebb testvért. Nem túl sok az, amit az apa tesz? Vajon a történetek után nem helyénvalóbb lenne a tartózkodás? Talán helyesebb lenne a hazatért fiút fiúi jogainak viszonyára előtte egy időre bizonyos próbák elé állítani, megbízható, becsületes munkája bizonyítására. Nem érezheti-e magát az idősebb testvér valóban hátrányos helyzetben, ha ő esztendőik óta hűségesen szolgált és soha még egy kecskefiat sem kapott, hogy barátaival vigadjon? Nem volt-e butaság így dolgozni, takarékoskodni, sok mindentől lemondani, miközben a testvére gátlástalanul élvezte az életet? S íme, most a házban a könnyelmű léhát ünneplik és a komoly fiú elnéző kell hogy legyen. Ő erre nem képes. Ekkor tör ki belőle a bosszúság, amin nyilvánvalóan nem tudja túltenni magát. A testvér feltétel nélküli visszafogadása, az atya teljes megbocsátása, a túláradó szeretet, jószág, a hazatért feletti öröm — mindez túl sok neki.

De épp ebben van a példázat belső magva. Ilyen az Atya. Azért mondja el Jézus ezt a példázatot. Erről csak ő beszélhet, egyedül ő ismeri az Atyát. Jézus nem csupán a példázat képével magyaráz. Ő maga éli ezt a feltétel nélküli szeretetet, ezt a teljes megbocsátást. Megtéríti, helyreállítja az eltékozolt vagyont. Életét adja testvéreiért, a

fiatalabbakért és az idősebbekért. Egyetlen hely, ahol látható szeretetének nagysága és totális megbocsátásának ereje: ott, ahol az Atya és a két testvér közé áll, és ott, ahol a két testvér között közvetít, ott, ahol a kereszten így kiált fel: „Elvégeztetett!” Itt a kereszten megy végbe az elveszett fiú visszafogadása, Jézus közbenjárása által. Vérével fizetett érte, minden ember számára, minden időre. Nincs itt nekünk már semmi megszerezni, megvásárolni valónk, semmi, amit önerőnkől, saját fáradságunkkal kiérdemelhetnénk. Isten szeretete szabad ajándék, amit csak üres kézzel lehet elfogadni.

Éppen ez az, amit a példázatbeli testvér nem tud megérteni. Még mindig jogainak alapján áll az apjával szemben. „Íme, ennyi esztendőől fogva szolgállok néked, és soha parancsolatodat át nem hágtam” — mondja az apjának, és nem is alakoskodik, amikor ezt mondja. Így is gondolja. Képességeinek tudatában beszél, hiszen valóban szolgált, engedelmeskedett, mindig itt volt az apja szolgálatára. De az atyjához való viszonya nem szereteten nyugszik, hanem teljesítményére és az azért várható ellenszolgáltatásra épül. Valóban keményen dolgozott, nem kétséges, vitte is valamire, de most nem az öröm és hála hajtja. Életét évtizedeken át súlyos teherként hurcolta. Szavaiban titkos irigység bujkál. Ha ő is olyan szemtelen és bátor lett volna, mint az öccse, akkor ő is elmegetett volna a világnak élvezeteit megpróbálni. Az atyai házban élve, ő maga is elveszett fiú. Tehát a példázat nem az elveszett fiúról, hanem az elveszett fiakról szól. Az embert nem csak bűnnek nevezett helyzetekben lehet elveszítettnek mondani, hanem elveszettséget jelenthet az olyan önigazság, ami úgy véli, hogy nincs szüksége Isten megbocsátó szeretetére, vagy pedig, hogy azt valamiképpen kiérdemelheti. Mivel az ilyen ember nem az Atya szeretetéből él, azért képtelen szívét a hazatért testvér előtt megnyitni. Itt van napjainkban is a testvéri együttélés kérdéseinek mély válsága.

„Most azonban az ő atyja kimenvén, kérlelé őt.” Maga Jézus az, aki érettünk könyörög. Ő mindkét testvér számára elvégezte a kiengesztelést. Nélküle mindkettő elveszett. Az, aki elszaladt a házból, nem térhet haza nélküle, és az otthon maradott szívében nincs szeretet és nem talál közösséget nélküle. Fiúság az Atyára tekintve, testvériség a felebarátokra nézve csak Jézus keresztye alatt létezik. Csak akkor leszünk képesek örömmel testvéri kezet nyújtani egymásnak, ha Istennel szembeni köteleességeinket és igényeinket leépítve, átadjuk magunkat az ő ajándékozó szeretetének. Hogy ez a példázat első meghallgatására sikerülni fog-e, azt nem tudhatjuk. Lehetséges, hogy a hallgatóság köréből akkor mérgesen eltávoztak a farizeusok és frástudók. De Jézus ma mindnyájunkhoz szól. Hozzád és hozzám, személyesen és az egész gyülekezethez: „Vigadnod és örülnöd kellene.” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Werner Pfendsack

Svájc

A hamis sáfár

Alapige: Lukács 16,1-11

Bibliaalvasás: 2Korinthus 9,6-15

Ez a példázat egyike Jézus legvitatottabb és legtöbb veszélyt rejtő példázatainak. Nem azért, mintha a történet nehezen érthető volna. Ellenkezőleg, Jézus annyira az életből vette ezt a példázatot, hogy csodálkozhatunk, mennyire kiismeri magát az emberi szív fondorlatai között. De ezt a történetet félre is lehet érteni. És nagyon sokszor félre is értették. Már az ősegyház ideje óta helyt kellett álljon ez a példázat a Jézus és az ő evangéliuma elleni támadásokban. Nem is lehet megakadályozni azt, hogy mi magunk bibliaolvasók is meghökkenjünk, amikor szemben állunk ezzel a történettel. Hiszen úgy tűnik, mintha Jézus ezt a több mint kétes magatartású, furcsa sáfárt pél-

daképpül akarná elénk állítani. „És dicséré az Úr a hamis sáfárt, hogy eszesen cselekedett.” Szóról szóra így áll a szövegben.

Az Újszövetségben egy egész sor olyan példázat van, amelynek értelméhez csak akkor találunk utat, ha előbb megfigyeljük, hogy kiknek mondta el Jézus. Jézus itt a tanítványokhoz beszél. Ezt világosan olvashatjuk a fejezet elején. Ő ezzel a történettel nem kifelé fordul. Olyan emberek vannak körülötte, akik őt ismerik, közel állnak hozzá, akik szeretettel ragaszkodnak hozzá. A példázat közepén „világosság fiai”-nak nevezi hallgatóit, akiket szembeállít a „világnak fiai”-val. Ők is voltak egykor életük minden szálával e világ szellemének és bálványainak rabjai. De Jézus szeretete kereste, elhívta őket, ők hallották a hívást, és engedték, hogy megtalálja őket. Életükben nagy átalakulás történt. Még mindkét lábukkal e világban állnak, de szívük már Jézusé. A világ fiaiból a világosság fiaivá lettek. Ne értsük félre: nem váltak hibátlan emberekké. A világosság fiaiként is nagyon sok sötétséget hordoznak az életükben, ahogyan mi mindnyájan. De minden dolgukkal Jézus szeretetének fényében állnak. Ő szereti őket, és ők szeretik őt. Ezért életük, minden cselekvésük és reményük egy új szempontból néz új célok felé.

Csak akkor fogjuk megérteni e példázat mondanivalóját, ha tekintetbe vesszük azt a különbséget, ami életvitelünknek kétféle síkjára jellemző. Különbség az „e világ fiainak” és „a világosság fiainak” élete között.

Világos, hogy melyik síkhoz tartozik e példázat története. Magunk előtt látjuk a hallottakat. Jézus egy gazdag emberről és annak sáfáráról beszél. Már más példázatban is találkoztunk ezzel a képpel. Jobban nem is tudná Jézus példázni Istennel szembeni helyzetünket, mint ezzel a történettel. Mi mindnyájan sáfárok vagyunk. Ebben a képben mindkettő benne foglaltatik: Urunktól való teljes függőségünk és ugyanakkor önálló döntésekre és cselekvésre való elhívásunk. Mindkét dolog emberi életünk és lényünk alapstruktúrájához tartozik.

Végül is nincs semmi sajátunk. Amink van, Istentől származik: testi létünk minden tartozékával és szellemi erőnk is. Minden ajándék. Sehol sem vagyunk mi az alkotók, még ha néha úgy képzeljük is. Életünk minden területén elfogadók vagyunk. A kapott dolog ténylegesen adatott nekünk. Használjuk hát, cselekedjünk. Az a sáfár feladata, hogy önállóan döntsön, hogy a reábizottat használja, hasznosítsa gazdája érdekeinek megfelelően. A felelősség emberi létünkhöz tartozik.

Nos, ebben a példázati történetben az a zavaró, hogy a sáfár, akiről szó van, egy csalo. Ez nem egy légből kapott dolog, Jézus tudja, hogy mi van az emberben. Úgy lép itt előtérbe a világ fiainak életsíkja, hogy drasztikusabban nem is lehetne azt leírni. Nem elég, hogy ez a sáfár éveket, talán évtizedekig csúfosan becsapta a gazdáját, hanem most, amikor már csak rövid határidőig, még néhány óráig gondolja ura vagyonát, amikor érvényes szerződéseket köthet vagy éppen érvényesen megváltoztathat, visszaél azzal a hatalommal, amivel ura felruházta. Képes az adósok javára ura szerződéseit megváltoztatni. Nem irgalmasságból, emberbaráti szeretetből teszi ezt az adósokkal szemben, csupán ravasz számításból, arra gondolva, hogy ezzel a nagyvonalú pártolással ezeket az embereket tartós hálára kötelezi. Ilyen módon reméli biztosítani magának évekre a veszélyeztetett jövőt. Ez az „e világ fiainak” életsíkja.

Most már nem lehet kérdéses a világosság fiai, Jézus közvetlen hallgatói számára, akik őt szeretik, akik mindent neki köszönhetnek, hogy Jézus nem erre a ravasz csalásra gondol, amikor a példázatbeli sáfárt dicséri. Erről egy szó sem szól e történetben. Az egyetlen dolog, amit Jézus dicsér és valóban hangsúlyoz, az ennek az embernek az okossága, hogy ti. világi síkon, mint ennek a világnak gyermeke, az itt érvényes szempontok, mértékek és feltételek között abszolút következetesen cselekszik.

Józan valóságérzettel felismeri a helyzetet. Egyetlen pillanatra sem téveszti szem elől az őt fenyegető veszélyt. Tisztában van vele, hogy ő okozta magának. Tudja, hogy nem várhat kegyelmet, hogy számára már nincsenek esélyek. Ténylegesen élete romjai előtt áll. Ez a józan realizmus, amivel helyzetét szemléli, felismeri és nem omlik össze — ebben áll az eszessége. Nem adja fel a harcot, minden kínálkozó lehetőséget egy szempontból vizsgál: mit használna jövője biztosítására. Találékony fantáziá-

val jut el ahhoz a gondolathoz, hogy az adósok javára a tartozásból valamit elengedjen. Még egyszer hangsúlyozzuk: az a tény, hogy nem adja fel a küzdelmet, mindent megvizsgál, fontolóra vesz és tervez — ez jelenti az okosságát. És azután nem várakozik. Cselekszik, gyorsan és határozottan, mint az olyan ember, akinek nincs veszteni való ideje, mint akinek egész rövid határidő adatott. És ez a gyors cselekvés újra csak eszességét mutatja. Nem kétséges, hogy ez a fajta eszesség rendelkezésére áll a világ fiainak is. Életük különböző körülményei között kíméletlenül használják is ezt az okosságot. De nem csak akkor. Gondoljunk csak napjaink politikai világára, vagy egy nagy ipari vállalatra, üzleti vállalkozásra, vagy épp az ún. pénzarisztokráciára. Ott éppen olyan hideg józansággal számítanak, az adott lehetőségek alapján rendelkeznek, határoznak, és idővesztés nélkül cselekszenek, mint a példázatban. Erre gondol Jézus, amikor azt mondja: „a világnak fiai eszesebbek a világosságnak fiainál a maguk nemében”.

Nagyon merész ez az összehasonlítás. Ez a példázat tényleg veszélyes, mert nagy kihívást hordoz. S mégis mintha Jézus ezt mondaná nekünk: nézzétek a világ fiait, ők nem úgy gondolkoznak, mint ti, az ő életük más körülmények között folyik, mint a tiétek, de ők eszések a maguk világában, tudják, mit akarnak és aszerint cselekesznek. Ők olyanok, amilyenek. Egészen. Nem volna-e szükséges a keresztyénységben is egészen új módon alkalmazni valamit ebből az okosságból, teljességből, cselekvésre sarkalló hatóerőből? Talán azért vagyunk olyan langyosak, restek, örömtelenek, mogorvák, szeszélyesen változó hangulatúak, mert hiányzik belőlünk a világosság fiaira jellemző teljesség. Talán azért vagyunk erőtlenekek, ötletszegények, a világ felé olyan gyéren bizonyágtevők, mert hiányzik a hitünkbelől a teljesség. Ha egy üzletet olyan szakszerűtlenül, célszerűtlenül, elavult módszerekkel, olyan kevés fantáziával, különösebb erőbevetés nélkül és határozatlanul vezetnének, ahogyan mi az egyház ügyeihez viszonyulunk, bizonyára régen csődöt mondott volna az az üzleti vállalkozás. Valaki azt mondta egyszer, hogy biztos jelet lát arra, hogy Isten valóban az egyház mellett áll, mert az a többszázados rossz gazdálkodás ellenére még mindig fennáll. Egy dolog biztos: ha mi keresztyének csak feleannyi energiát, tetterőt, józanságot és határozottságot fektetnénk bele az Úr ügyébe, ami ránk bízott, mint amennyit a világ fiai üzleteikre fordítanak, akkor másképp állna ma a világ sorsa.

Végül is minden attól függ, hogy milyen céljaink vannak, s hogy ezek mennyire határozzák meg cselekvéseinket. A példázatbeli vagyongazdálkodó csak egy célt ismert, aminek mindent kíméletlenül alárendelt: a jövőjének a lehető legkényelmesebb, legjobb biztosítását. Ez a világ fiainak célja. Azonban a világosság fiainak is van célja. Jézus a példázatban „örök hajlékokról” beszél, szó szerint örök sátorokról. Ilyen ideiglenes, bármelyik percben továbbköltöztethető sátorban élünk. Jó adag eszességet és józan valóságismeretet jelentene, ha megtanulnánk ebből a történetből és komolyan vennénk azt a körülményt, hogy a halál pillanata életünk csődjét hozza. De vannak örök sátorok, mondja Jézus. Azonban ő nemcsak mondja, hanem mint megfeszített és feltámadott Úr el is készítette ezeket az örök sátorokat. Milyen szerepet játszik az életünkben, döntéseinkben, elhatározásainkban ez a cél?

Talán különösnek tűnik, hogy Jézus ilyen vonatkozásban még a pénzről beszél, egész félreérthetetlenül a pénzről. Így emlegeti: „aki hű a kevesen”, és tovább: „ha a másén hívek nem voltatok”. Azt mondja, hogy számára épp a pénzzel való bánás vizsgát jelent, mintha ez volna a jele annak, hogy ez a cél, az ő célja valóban előttünk áll. Mert éppen pénzünk használatában fejeződik ki kíméletlenül világosan, hogy is állunk a hittel és szeretettel.

Nem siklunk át a „hamis mammon” kifejezésen. Jézus nem becstelenül szerzett vagyona gondol, sem arra, hogy a vagyon minden esetben hamis lenne. Azért hamis a mammon, mert minden pénzhez hamisság tapad. Megváltoztatja az embert, megkeményíti a szívét és önzővé teszi. A hatalom és függetlenség csaló érzését adja neki. A pénz elszigetel és elválaszt az emberektől. Azt tartja egy pogány közmondás, hogy a pénznek nincs szaga. Dehogy nincs, valósággal bűzlik az emberi önzéstől. Ezt jelenti a hamis mammon.

Jézus nem azt mondja, hogy ne legyen pénzzel dolgunk. Hiszen nem vonhatjuk ki magunkat e világ rendjéből. Pénz és vagyon a világ rendjéhez tartozik. Azonban mindaz, ami e világ fiai között a hamisság és önzés eszközévé vált — legyen a világosság fiainál a szeretet eszköze.

„Szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor meghaltok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba” — mondja Jézus, és ezek a szavak csak egészen lazán kapcsolódnak a példázat elbeszéléséhez, de Jézus távol van attól, hogy itt valami cselekedetéből való megigazolást tanítson és ajánljon. Csupán egyet akar mondani: Ami sokak számára átok és teher az életben, az a világosság fiainál, ahol már megtörtént a változás, áldás lehet. Ha a mammon elvesztette megkötöző hatalmát, az áldás ereje visszaárad azokra, akik azt igazán elfogadták.

Talán sohasem volt sok ember kezében annyi pénz, mint manapság. Ugyanakkor talán sohasem tártult ilyen drasztikusan a szemünk elé egész tömegek testi és lelki szenvedése, mint napjainkban. Gondolunk most a „Kenyeret a testvérnek” akcióra és mindarra, amit azzal kapcsolatosan hallunk. Itt az alkalom, éspedig direkt módon, kézzelfoghatóan arra, hogy a „hamis mammonnal barátokat” szerezzünk magunknak. Gondolkoztunk-e már azon, éspedig Isten színe előtt, hogy az örök hajlékkal kapcsolatban hogyan álljuk meg a próbát?

Csendesedjünk el Isten előtt, hogy segíteni tudjon minket igazi eszességre, amivel ebben a dologban is józanul elgondolkozhatunk életünk végső célján, hogy a még előttünk lévő rövid vagy hosszú határidőben határozottan és tetterővel tudjunk cselekedni. Jézus mondja: „Aki hú a kevesen, a sokon is hú az; és aki a kevesen hamis, a sokon is hamis az. Ha azért a hamis mammonon hívek nem voltak, ki bízna reátok az igazi kincset?” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Hermann Pitters
Nagyszében

Segítő tájékozdási pontok

Alapige: Mikeás 6,8
Bibliaolvasás: Róma 5,12–21

Manapság körünkben sok ember tájékozatlan. Sok ember életében ez hasonlít az őszi felhők alatti vándorláshoz. Az egyébként ismerős, meghitt tájak körvonalai eltűnnek. Az ember az ismerős környezetben nem ismeri ki többé magát. Elbizonytalanodik. Tulajdonképpen nem tudja, hogy hol van, mert az irányt elvesztette. Ismeretlen tájakon ez veszélyes lehet. A sűrű felhők között könnyen el lehet veszíteni a kapcsolatot a többiekkel. Az ember ilyenkor már önmagát sem ismeri fel. A többi társaktól elszigetelődik. És ezért tehetetlen lesz. Hermann Hesse ezt a helyzetet képek vette, és egy közismert költeménybe foglalta:

Felhők között magányosan vándorlunk:
Az élet ma többnyire egyedüllétet jelent.
Senki sem ismeri a másikat,
mindenki elhagyott.

A tájékozódás elvesztéséhez sokszor az egyedüllét társul. A másokkal való beszélgetés és kapcsolat hiánya nyomasztó. Az ember ilyenkor elhagyottnak érzi magát. Emiatt különösképpen az öreg emberek szenvednek nagyon, akikből oly sok van ma kis létszámú gyülekezeteinkben. Az egyedüllétet nehéz hordozni. Különösen akkor, ha nincs többé kilátás új kapcsolatok létrehozására.

Azoknak a tájékozatlanoknak, akik elszigeteltségükben már nem nagyon tudják, hogy mit kell cselekedniük, egy kívülről hangzó tanács jó segítséget jelent. Ez olyan

iránymutató szó lehet, miként az Mikeás próféta könyvében előttünk áll. A Krisztus előtti 8. század vége felé, amikor a próféta élt, Júda királyságában nagyon válságos volt a helyzet. Az északi országrész, Izráel, fővárosával, Samáriával együtt politikailag teljesen megsemmisült, és a babilóniaiak szó szerint megsemmisítették lakosságát. A nagyhatalom fenyegetése láttán a kor véleménye az volt, hogy Júdának és Jeruzsálemnek is hasonló végzete lesz. Mindenütt általános fáradság és csüggedés uralkodott. Minden értelmetlennek látszott. A fennmaradásnak nem volt komoly és alapos lehetősége. Ehhez az erkölcsi összeroppanásban megnyilvánuló gazdasági és szociális hanyatlás járult. Az általános nyomorúságban sem a politikai tájékozódásra, sem a helyes cselekvésre vonatkozó súlyos kérdésre sem találtak feleletet. De a próféta üzenete éppen ilyen iránymutató szó volt. Egy olyan korban, amikor a helyes cselekvés mértéke egyre inkább elveszett — a próféta üzenetében világos és egyértelmű rendelkezés csendül fel: „Megjelentetett néked, ó ember, mi légyen a jó, és mit kíván az Úr tetőled! Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan jársz a te Isteneddel.”

A tájékozatlanság idején az ilyen világos útmutatások fontos segítséget jelentenek. Az ember számára Isten akarata lényegében ismeretes. Isten törvénye erősen áll. Az, ami jó, nincs elrejtve. Isten azt várja, hogy engedelmesen hallgassunk Igéjére. Itt első sorban Istennek arról a jogáról van szó, mely parancsolatain alapszik. A Tízparancsolat rendelkezik az ember Istenhez való kapcsolatáról és az emberek egymás közötti viszonyáról. Ezek azok a rendelkezések, melyeket az öntudatos ember önszántából elfogad. Ezek a rendelkezések feltétel nélküliek, és ezért nem kérdőjelezhetők meg. Az, aki Istent élete eredetének és céljának ismeri el, az, aki Istent a maga teljhatalmában és nagyságában megtapasztalta — megérzi ezt a feltétel nélküli erkölcsi követelést is, mely Isten parancsolatában szól hozzánk. Helyesen járt el Luther, amikor az alapigékben használt „igazság” fogalmát „Isten Igéje” kifejezéssel fordította. Isten igazsága mint követelés az ő Igéjében érkezik hozzánk. De ez az Ige sokkal több, mint egyszerű követelés, mert az Ige tulajdonképpen útmutatás és egész életünk számára szóló segítség. Miközben hozzánk érkezik, tájékoztatást ajándékozik és új lehetőségeket tár fel. Mindig vonzó és segítőkész jellege van, és a világ valóságközeli megértésére, az emberek új megismerésére segít, és ezáltal új önismeretre vezet azokat az embereket, akiket megszólít.

Az Isten Igéje mint az egész élet számára adott segítség megtartásához másodikként a szeretet gyakorlása járul, mely a parancsolatok összefoglalása, s amely Isten és a felebarát szereteteként a kiváltképpen való parancsolat. És az az „új parancsolat”, melyet Jézus a tanítványainak ad, ugyanez. A szeretet vezet ki bennünket énközpon-túságunkból. A szeretet nyit újból és újból ajtót a külsőleg magányos ember számára. Így újból az emberek felé tud fordulni. Így egy nagy kör tagjának érezheti magát. Így mind magára, mind felebarátjára egyaránt gondolhat. Ez jó gondolatokban és imádságban, a tapasztalatok közlésében vagy figyelmességben egyaránt ajándékozható. Luther a „szeretet” német szó segítségével itt is a helyes tartalmat adta elő, mert az e szóval kifejezett valóság sokkal átfogóbb és jóságot, jóakaratot és irgalmasságot foglal magába, mely elsősorban magától Istentől indul el, s amelyet ő maga munkál. Tehát itt is a kegyelemről és a szeretetről van szó, melyet Isten az ember számára megbizon-yít, melyet az ember átvehet, továbbadhat és „gyakorolhat”. Itt is az Isten szövetségi hűségében való megmaradásról van szó. Miközben mi a szeretetet gyakoroljuk, nyilvánvalóvá válik, hogy kapcsolatban vagyunk Istennel, hogy az ő szövetségében élünk és az Istennel való kapcsolaton belül életünk folytatására világos tájékozottsággal rendelkezünk.

Az, aki „Istenben marad”, aki az életét Isten szemével érti meg, aki megkísérli, hogy Isten akarata szerint éljen — az az Ige megtartása és a szeretet gyakorlása mellett harmadikként megvalósíthatja azt, hogy alázatosan járjon Isten előtt. Az Isten előtti megalázkodásról és isteni teljhatalma elismeréséről van itt szó. Mi magunk életünknek csak egy kis szakaszát tudjuk belátni. Ismét és ismét felhők közé jutunk, így előttünk még a következő lépés is rejtve marad. De Isten az egészet, a teljességet látja. Isten

terve már régóta kész van. Ő ismeri az utat, és nekünk szabad bizakodnunk abban, hogy ez a helyes út. Alázatosak akkor vagyunk Isten előtt, ha mi őt minden esemény urának ismerjük el, ha bízunk abban, hogy az ő gondolata számunkra békeség és jóságos irgalom. Isten Jézus Krisztusban a mi atyánknak jelentette ki magát. Ezért minden jót tőle szabad várunk. De egyben bizonyos az is, hogy Istennek kemény kézzel szabad és kell a világ történelmébe és az egyes emberek életébe belenyúlnia. De Istennek éppen ez a kemény és hatalmas karja, mely erőtelenségünket észrevételi velünk, hív bennünket egyre inkább az Istenhez való gyermeki és bizalomteljes hozzáállásra. Isten egyidejűleg bíró és szabadító, aki az alázatosnak kegyelmet ajándékozik. Aki Istennel számol, aki vezetésében bizakodik, az mindig megtalálja az utat, még akkor is, ha a jövő elfüggönyözve áll előtte, még akkor is, ha számára nem látszik kivezető út sem.

Az Isten vezetése alatt álló életből egyszerre kisarjad a tájékozódás. Még akkor is, ha nem ismerjük az utat — Isten megmutatja nekünk, és megengedi számunkra, hogy egyre jobban megismerjük azt. A bizalom ilyen légkörében szabad megkísérelnünk életünk utazását, mivel ismerjük a végső célt, melyet elkészített számunkra az Úr. És ezen az úton, minden külső bizonytalanság, tájékozatlanság és ijesztő magány ellenére, olyan szilárd tájékozódási pontjaink vannak, melyek számunkra a helyes irányt mutatják. Ezek a helyes tájékozódási pontok: Isten Igéjének megtartása, a szeretet gyakorlása és az Isten előtti alázatosság. Aki ezekhez tartja magát, annak mindig rendben lesz az élete, az mindig éppen a legszükségesebbet fogja cselekedni. Az így megtapasztalt segítség mások számára is segítség lesz. Ámen.

Fordította: Nagy László

Ravasz László

Hol vagy, Ádám?

Alapige: 1Mózes 3,8–9
Bibliavetítés: Róma 8,29–39

Istennek első szava a teremtés Igéje volt. Erre előállott az ég és föld és mindaz, ami benne van, valamint tetőpontja és koronája: az ember. A második szava a törvényadás volt, amellyel megszabta, mit kell az embernek cselekednie és mit kell kerülnie, hogy megmaradjon ártatlanságában és tökéletes boldogságában. Harmadik szava a számonkérés volt. Hol vagy, Ádám? Mind a három Ige egyformán súlyos, csak mindeniken más szín játszik: a teremtés Igéjén az ő jókedvének hajnali fénye, a törvényadásén az ő szentségének komoly, acélkék zománca, a számonkérés Igéjén az ő zordon és félelmes haragjának lángbőre.

Most ez a harmadik kérdés érdekli minket. Úgy értelmezzük, hogy szakadatlanul átzúg a világon s benne, mintegy összesűrítve, Istennek minden mondanivalója reánk csattan. Tulajdonképpen ez Igében szembeállít minket önmagával, s benne hozzá való viszonyunk egész tartalma lejátszódik. Három értelmét vesszük, mint ahogy ez a szembeállítás is háromoldalú: a legszörnyűbb vád, a legforróbb keresés, a legbiztatóbb vigasz.

I.

Hol vagy, Ádám? Nem azért zendül meg ez az Ige, mintha Isten nem tudta volna, hogy Ádám hol van. Még egy éles emberi szem elől sem lehet sokáig elrejtőzni, akárha félhomályban is, bármilyen sűrű bokrok között is. Isten tudta, hogy az ember elbukott, tudta, hogy örök terve megfordult, tudta, hogy az első emberpár dideregve, szégyenben égve, mintegy az örök kárhozát főpróbáját szenvedve végig, ott húzódik meg a fák bokrai között s a közelgő Úr minden egyes lépése zajára úgy rezzen össze, mintha lángostorral vágnának végig rajta.

Ez a kérdés nem tudakozódás, hanem számonkérés és vád. Azt olvassa rá az emberre, hogy nincs ott, ahol lennie kellene. Elébe tárja rettentő állapotát: hát ide jutottál? Olyanok lesztek, mint Isten, suttogta a kígyó, s ő ahelyett, hogy engedelmeskedett volna teremtő Urának, fellázadt ellene és olyan akart lenni, mint maga Isten, és íme: nyomorultabb minden féregnél. A fák, a füvek, a virágok, a csúszómászó állatok boldogan köszöntik a közelgő Istent, egyedül az ember búvik el előle és szólni kívánna a hegyeknek és kőszikláknak: esetek mireánk és rejtsetek el minket (Jel 6, 16). Van valami ebben a kérdésben a végítélet kérdőre vonásából.

Azt hiszem, az Istennek ez a számonkérő szava vádolva és ítélve szakadatlanul átzeng az életünkön: Hol vagy, Ádám? Mire jutottál, honnan estél ki? Ez zenghetett a vak Sámson lelkében, mikor Izráel bírása és egy nemzet szeme fénye baromként forgatta a gázai tömlőc taposómalmát. Ez nyilallhatott bele a Dávid lelkébe, midőn a Betsábé csókjától mámorosan meghallotta a Nátán vádjait: „Miért vetetted meg az Úrnak beszédét, oly dolgot cselekedvén, mely utálatos öelötte?” Hol vagy, zendül meg a tékozló fiú fülében, midőn „kívánja vala megtölteni az ő gyomrát azzal a moslékkal, amit a disznók ettek”. Hol vagy, söpörte el Júdást egy rettentő kiáltás forgószele, midőn kidülledt szemekkel, tapadó ujjakkal számlálgatta harminc ezüstpénzét.

Ádám, hol vagy? — kiáltja Isten a mi életünkben is, s mi zokogva döbbenünk rá, hogy életünket eltékoztuk. Az utcaleány, aki szerelmét árulja az éjszakában, vajon hallja-e ezt a szót, amely neki boldog családi otthonról, tiszta nőiségről, sugárzó arcú gyermekekről beszél? Vajon hallja-e ezt a szót a férfi, midőn kalandra indul, hogy hitvesi hűségét összetörje? Hallja-e a kemény szívé és könyörtelen, midőn elmegy a jerikói úton a vérében fekvő felebarát mellett? Hallja-e, aki hazugsággal jutott magasra s mástól elrabolt aranyak hegyén ül? Halljuk-e az illatos fertőben, a börtön mélyein, a tébolydák pitvarában? A nagy magányosság, didergő leszámolás égő pusztaságában?

Hiszen egy darabig lehet ezt a szót hallatlanná tenni, lehet nevetni rá vagy elhallgattatni, lehet egy ideig elmenekülni előle: de utolér, körülfog, mellen ragad — s akkor meg kell adnunk magunkat, meztelenül, tetten érten elő kell vánszorognunk az áruló dzsungel bokrai közül. Nincs menekvés a nagy emberi leleplezések idején, amikor kiderülnek az élet hazugságai. Még kevésbé van menekülés az utolsó órában, midőn elvonul előttünk egész életünk, mint egy lánggal égő, jajgató film, és igazán nincs menekvés, midőn az utolsó ítélet nagy főtárgyalásán a Székenülő ajakáról hangzik el ez a kérdés, és mi ott állunk a kecskék között, az ő bal keze felől, mint a kárhoznak martaléka.

II.

De éppen azért ez a kérdés nemcsak ítélet, hanem nagy keresés is. Láttatok-e már anyát, aki gyermekét keresi? Mint kiáltja bele az alkonyatba a drága nevet, teszi tűvé a házat, a kertet, szalad végig az utcán, zörget be a szomszédokhoz, vész el az éjszakába, mint egy testté lett kiáltó szó? Láttatok-e már szerelmezt, aki elrabolt párját hívogatja, szalad minden nesz után, hallgatózik és surran, jelt ad és újra száguld, szinte szétveri a mindenséget, hogy romjai között megtalálja az alvó kedvest. Hallotatok-e kürtszót, amely egy szétvert hadsereg maradványát hívogatja, olyan erővel, hogy még a halott hősök is szinte feléreznek reá? Ebben a fájdalom, sürgető, forró és nyugtalan keresésben és hívogatásban érezzük meg az evangélium melódiáját. Örök szeretet ez is, mert az, aki hív, előbb szeretett, mikor még ég és föld nem volt formálva; tiszta szeretet — amor purus —, mert drágának tart, nem magunkért, hanem önmagáért; fájó szeretet, mert nem tudja elviselni, hogy mi elveszünk, hogy ne legyünk az övé, még ha összedől is a világ; esengő szeretet, mert íme, bocsánatra és nem ítéletre hív, nem feddőzik, nem vádol, csak vár, vár, vár haza, akár bénán, akár sárosan, akár betegen, csak jöjj, éppen te, senki más. Miért rejtőzöl el, miért nem felelsz, miért nem indulsz haza? Útszélről, királyi palotából, fűgefá lugasodból, elefántcsonttornyodból, betegágyadból, börtönöd kőfala mögül: felelj e szóra, és szaladj

feleje! Pál a damaszkuszi úton szólalt meg, Luther a kolostorban, Bunyan a műhelyből, Máté a vámszedőasztal mellől — de egyszer csak meghallották a keresést; csak te ne hallanád meg?

Az életnek a legnagyobb kérdése és legdöntőbb eseménye, hogy megérezzük ezt a felénk forduló óriási vonzást, meghalljuk ezt a nevünket kiáltozó atyai hangot. Gondoljunk arra, nagy a távolság, amelyben Istentől állunk, de nagyobb az ő felénk való közelgetése. Nem hallod-e már léptei nesztét, amint a hűvös alkonyatban éppen tefeléd tart? Nagyon eltakar a bozót, a tövis bűneink rettentő dzsungelében, de keze széthajtja az ágakat és fényes arca rád tekint, mint a gazda, aki fészket talált a bokor sűrűjében. Nagy a mi árvaságunk és elhagyatottságunk, de nagyobb a hű barát és áldott pásztor: a Jézus Krisztus gondja, aki társul szegődik hozzánk az emmausi úton; nagyok a mi terheink és bűneink, de nagyobb az elibénk jövő kegyelem és érettünk adott áldozat, mely tökéletesen elegendő.

Csak az alkonyat, az rövid. Siess, mert az idő siet; már nyúlnak az árnyak s a hegytetők borbán égnek, mintha örömtüzeket gyújtottak volna fel. Siess, hogy hazatalálj a hívó szóra.

Hol vagy, Ádám? Ez az édes hívogatás is suhog e templomban, ezer és ezer lelket megérint a rádió keresztül. Az evangélium édes ostroma ez, mely egy isteni haditerv örök törvényei szerint bekerít és lefegyverez téged.

Add meg hát magadat.

III.

Végül ez a kérdés a legbiztatóbb vigasztalás. Nem történt meg veled, hogy gyermekkorodban lázálomból vadul kalapáló szívvel ébredtél, a szobád tele volt fenyegető és vigyorgó rémmel, s akkor feléd hajolt egy fényes arc, édesanyád arca, s megszólalt a legédesebb hang: — Itt vagyok, fiam, én fogom a kezéd. — Hadifogságból hazajött hősök beszélnek, hogy szorongó szívvel felébrednek néha, nem tudják, hol vannak, azt hiszik, ismét egy szibériai fészkerben fekszenek, halottak között, égő városok visszfényre süt rájuk, üldözők puskaropogása hallszik, s akkor felgyújtja a lámpát a hű feleség, alvó gyermekek arca dereng a párnákon, mint bimbójában a virág — hol valnál, itthon vagy, közöttünk vagy. A szenvedés az álom, a boldogság a való.

Hol vagy, Ádám? Nem fedd, nem keres már ez a szó, szelfden figyelmeztet, hogy otthon vagyunk, az Úr kezében vagyunk. Egy nagy tényre figyelmeztet: ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy! (Ézs 43,1) Tulajdonképpen minden kegyelem elveszthetetlen, éppúgy, mint minden kegyelem ellenállhatatlan.

Így hajol le Isten ebben a kérdésben a vigasztalásra szoruló emberek fölé. Az útonjárónak, mikor elalél a zarándok szíve, azt mondja: otthon vagy, az én atyai hajlékomban mégy küszöbről küszöbre. A holtelevennek, ki most nyitja föl szemét, azt mondja: minden, ami eddig történt, rossz álom volt csupán, a boldog ígéretek és csodálatos kezdetek kapujában ülsz. A habozót és bátortalant ezzel serkenti: szemem előtt vagy, látlak, hősnek akarlak látni; a szenvedőnek: tudod-e, hogy a keresztfa lábainál állasz, miért panaszkodol; a nagy éjszakában virrasztóhoz így szól: parancsoltam a hajnalnak, s látom már megvillanni szárnyait.

Hol vagy, Ádám? Nemdenem egy olyan világban, amelyet én teremtettem, ahol én vagyok az Úr, ahol egy verébfiú sem hull le a fáról az én akaratom nélkül? Ti pedig sok verebecskénél drágábbak vagytok.

Hol vagy, Ádám? — szól a halál óráján hozzánk: mit aggódsz és mit félsz, nagy vizeken átkelő lélek, kezemben viszlek át, mint egy aranyhajón. Hol vagy, Ádám? — szólal meg, midőn szétszakad előttünk a kárpit s mi belépünk a szemtől szembe látás világába.

Igen, Uram, itt vagyunk a te orcád előtt, és örökre itt is maradunk. Ámen.

(Közvetítette a rádió 1932-ben)

Reformációi prédikációk

László Dezső

A reformáció ajándékai

1.

Egyedül a Biblia

Alapige: János 20,31
Bibliailvasás: Ezékiel 47,1-12

A mai vasárnap a reformáció hónapjába léptünk. Már most a hónap végére: a reformáció emlékünnepejére tekintünk, és fölteszük magunknak a kérdést: mi volt a reformáció? Mit jelent ma a reformáció gyermekének lenni? A reformációnak annyi tekintete, annyi alapvonása van, hogy a teljességét sohasem lehet egyetlen reformációi emlékbeszédben fölmérni és a gyülekezet elé tárni. Ezért úgy határoztunk, hogy ebben az évben a reformáció hónapjának mindenik vasárnapján a reformációnak egy-egy újabb igazságát állítjuk a hallgatók elé, hogy így még teljesebb legyen a róla alkotott képünk.

Lényegében négy alapvető tekintete van a reformációnak. A Bibliához való helyes viszony fölismeréséből, a Bibliába foglalt Igének a felfedezéséből született meg, tartalmában érvényt szerzett a Biblia központi igazságának: a bűnös ember kegyelemből, hit által igazul meg, az egyház az Istentől hit által kegyelmet nyert bűnösök társasága a Krisztus fősége alatt, a világ pedig nem a gonosz lelkek, a démonok tanyája, hanem az Isten és az ember közös munkaterülete. Akkor van tehát teljes képünk a reformációról, ha egyre világosabban meglátjuk a keresztyén embernek a Bibliához, a hit által való megigazuláshoz, az egyházhoz és az úrvacsorához való viszonyát. A négy egymás után következő vasárnap erről a négy kérdéstről, a reformáció négy alapvető viszonyáról szeretnénk Isten segítségével a gyülekezet előtt szólni.

Mai kérdésünk tehát: a reformáció és a mai református ember viszonya a Bibliához.

I.

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a reformáció történelmileg abban a pillanatban született meg, amikor a középkori kolostor homályában Luther Márton rábukkant a Bibliára és azt egyre nagyobb buzgósággal olvasni és tanulmányozni kezdte. A reformáció gyökere és forrása a Biblia. Addig vagyok a reformáció gyermeke, a református egyház tagja, amíg van Bibliám és a Bibliámmal élek.

A középkori egyház legnagyobb eltévelyedése és bűne az volt, hogy elszakadt a Bibliától, megfeledkezett arról, hogy a hit és egyház kérdésében egyetlen végső tekintély van: Istennek a Bibliában kijelentett Igéje és akarata. Az ó- és újszövetségi egyház életében egészen nyilvánvaló volt, hogy életük csak akkor teljes és Istennek tetsző, ha a próféták és apostolok szava által közölt isteni kijelentésének engedelmessékednek, ahhoz alkalmazkodnak. Az egyháznak minden korban csak egyetlen bűne volt: eltérni Isten akaratától.

Nos, amikor a kolostor homályában porosodó Bibliára Luther ráakadt és azt újra olvasni kezdte, egyszerre meglátta az éles különbséget kora egyházi és vallásos élete, valamint a Biblia világa között. A Bibliának a tükrében látta meg a középkori egyház minden bűnét, fogyatékoságát, gyarlóságát, visszaélését és baját. A Bibliából földrengett előtte az Isten szerint való, tökéletes egyházi és vallásos élet minden törvénye, és azokat összehasonlítva az egyház tényleges állapotával, egyszerre meglátta, hogy hol mit kell változtatni az egyházi életben.

A középkori egyházban azért tűnt el a Biblia és a Biblia végső, egyetlen tekintélyként való elismerése, mert mellette kialakult az egyházi hagyománynak, a zsinati vég-

zéseknek és mindenek fölött a pápának a Bibliához hasonló, sőt azt felül is múló tekintélye. Amíg az ó- és újszövetségi egyházban mindig az volt a kérdés: mit akar az Isten, mi kedves űelőtte, addig a középkori egyház elsősorban és egyedül nem a Bibliára, hanem a Biblia lezárása után kialakult egyházi hagyományra, a zsinatok végzéseire és még inkább a pápák szavára hallgatott. A reformációban viszont a Biblia egyetlen és végső tekintélyként való elismerésének szerzett az Isten új érvényt.

Ezt az igazságot a reformáció alaki elvében így fogalmazta meg a református tanítás: hitünk egyedüli biztos megismerési forrása és életünk egyedüli zsinórmértéke Istennek a Szentírásban kijelentett Igéje, üdvözítő akarata.

A hit és élet kérdéseiben egyetlen útmutatója van a keresztyén embernek, és ez Istennek a Bibliában kijelentett Igéje és akarata. Mit jelent az egyházban élni, mit jelent keresztyén életet élni? Engedelmeskedni a Szentírásban közölt isteni akaratnak. Honnan ismerte föl ezt a megcáfolhatatlan végső igazságot a reformáció? Magának az Istennek az Igéjéből, amint az ószövetségi és újszövetségi egyház életében megnyilvánult. Mit vetett el a reformáció egyháza ezért az igazságért? Az egyházi hagyomány, az egyházi zsinat és a pápa végső tekintélyét, lényegében emberi alkotásokat és tekintélyeket, emberi szavakat az Isten szava helyett.

Ki az igazi református ember? Az, aki mai nap is az Isten Igéjét ismeri el végső tekintélyként a hit és élet kérdéseiben. Azt jelenti-e ez, hogy mi semmi más tekintélyt nem ismerünk el? A hit és a hit körébe tartozó ügyek tekintetében, a világban való forgolódásunk minden vonatkozásában végső tekintélyünk az Isten Igéje, az Ige azonban megtanít arra a gondviselési és kegyelmi rendre, amelyben maga Isten ad tekintélyt embereknek és emberi intézményeknek az emberi élet különböző viszonylataiban. Ezzel a kérdéssel az egyházhoz és a világhoz való viszonyunk tárgyalása rendjén fogunk részletesen foglalkozni. Itt csak annyit állapítunk meg, hogy az Ige szerint az emberi élet egyik köre a belső lelki élet, amelynek a gondozását Isten az egyházra, az egyházi hivatalnokokra, közösségekre és munkaalkalmakra bízta, az Ige által megszabott belső és külső rend szerint. Az egyházi életben Isten ad tekintélyt hitvallásnak, törvénynek, rendtartásnak és tisztségviselőnek egyaránt. Az emberi élet másik köre a külső élet, az evilági élet. Ebben a körben pedig az Isten az államnak, a hatóságoknak ad tekintélyt arra, hogy az emberi életet külső, anyagi-természeti, testi vonatkozásaiban minél több ember javára igazgassák. Az élet harmadik vonatkozásában: a művelődésben, tudományban és művészetben pedig szabadságot adott az emberi észnek és alkotóképességnek, hogy saját belső törvényszerűségüknek megfelelően szolgálják az igazságot és szépséget az ember javára és örömére.

Az Írásban adott kijelentés tehát közvetlenül az Istenhez való viszonyra, az üdvösségre, a hitre és egyházi életre vonatkozik. Az Ige által az ember és ember között teljesen megromlott személyes viszony helyreállítását végzi az Úr. Közvetve pedig meghatározza az emberi élet minden körét. Az a természeti törvény, amelyet az igazságot lelkiismeretesen kutató hitetlen tudós felismer, Isten törvénye, az az alkotmány, amely szerint bármelyik állam a maga életét berendezi, még ha istentelenek volnának is annak alkotói, öntudatlanul is kénytelen Isten akaratát többé-kevésbé tükrözni. A keresztyén embert Isten azonban minden esetre elkötelezi arra, hogy a tudományos igazságot akkor is elfogadja, ha azt istentelen ember mondja ki, és az állami hatóságának akkor is engedelmeskedjék, ha annak intézkedésében nem látja világosan az Ige parancsát.

Igen, mert a Biblia a hitünk és nem a tudományunk egyedüli biztos megismerési forrása. Isten a Bibliában nem ad kijelentés az egyes tudományok igazságaira nézve. Igen, mert a Biblia az életünk zsinórmértéke, az életre nézve pedig felmutatja azt az egyházi, állami, társadalmi, kulturális rendet, amelyben élnünk kell, Istentől adott közvetett tekintélyek hatalma és vezetése alatt.

II.

Sokan vádolták még a reformációt azzal, hogy a Biblia egyedüli tekintélyként való elfogadása által egyetlen könyvet tett az emberi élet végső tekintélyévé, és ezzel a betű

uralmát honosította meg a világ és az ember fölött. Ez a könyv pedig egy elavult öreg frás, amelynek semmi köze sem lehet a mai ember életéhez. Ez a kifogás komoly és megszívlelendő. Valóban nem lehet egy legújabb darabjában is maholnap kétezer esztendő frás az emberi élet végső tekintélye. Időben és térben rendkívül messze estünk ettől a könyvtől, a benne feltáruuló eseményektől, emberi körülményektől, a Biblia egész világtól.

A reformáció azonban mindig különbséget tett a Biblia, a Biblia betűje és a benne foglalt Ige között. Világosan látta, hogy a Biblia holt betűi, régi emberi szavai közül Istennek ma is hangzó eleven beszéde szól hozzánk. Nem a Biblia mint emberi könyv, hanem Istennek a Bibliában kijelentett Igéje, üdvözítő akarata a hitünk egyedüli biztos megismerési forrása, életünk zsinórmértéke. Nem a Biblia egykori emberi szava, hanem Istennek abból kihangzó mai, élő beszéde. E kettő között pedig lényeges különbség van.

Mindezek azért frattak meg, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Istennek fia, hangzik mai alapigénk első tétele. A Szentírás túlulal önmagán. Amikor a lapjai föltáruznak, kapu nyílik ki, és a kapun egy élő személy, Jézus Krisztus lép elénk, és ő maga szól hozzánk, mai emberekhez, nem holt igazságokat, hanem élő, megelevenítő, megvilágosító, újjászülő isteni szót, a mennyei Atya drága üzenetét.

A reformáció eljutott a Szentíráshoz mint végső tekintélyhez, de meglátta, hogy a Szentírás tekintélye nem önmagában, hanem abban a Krisztusban van, aki mint élő Ige szól azon keresztül a hívő emberhez. Egyedül a Biblia az a könyv, amelyben ma Krisztus szól, a lényege ennek a könyvnek az, hogy Krisztus szól benne.

Az egész Biblia azért fratott meg, hogy mi hit által megismerhessük Jézus Krisztust, az Isten fiát. Ő ennek a könyvnek egyetlen főszereplője, egyedül róla szól ez a könyv, sőt ő szól egyedül ezen a könyvön keresztül. Ezek a megállapítások nemcsak az Új-, hanem az Ószövetségre is egyaránt illenek. Igen, mert az Ószövetség előremutatva, jövő időben hirdeti Krisztust mint eljövendőt, az Újszövetség pedig visszamutatva tesz bizonyosságot arról, hogy Krisztusban eljött az Ószövetségben megígért Szabadító. Krisztus pedig az Ó- és Újszövetség határán az örök jelenben, az örökkévalóságban él. Hinni annyit jelent, mint az ő szavát hallani ki az Írás sokszor zavaros emberi, történelmi és töredezett világából. Hallani azt, hogy ő vala, van és eljövendő, hogy ő tegnap és ma és örökké ugyanaz.

Ismerjük őt, ismerjük felséges nevének igazi értelmét?

Jézus! Héber szó. Magyarul azt teszi: szabadító, üdvözítő. Az a csodálatos valaki, aki üdvözít, aki Istenhez visszavezet, aki Istenben megújít. Jézus azért jött a világba és azon fáradozik ma is Igéje és Szentlelke által, hogy üdvözítsen, azaz a bűn miatt elveszített Istenhez visszakössön, Istennel közösségbe vonjon. Ezt nem úgy teszi, hogy kivesz a világból, a világ valóságos viszonyai, munkái és feladatai közül, hanem úgy, hogy azokban megtart és azok között számunkra igazi emberi feladatokat jelöl ki.

Ez a Jézus a Krisztus. Valamikor a keresztyén egyház kezdetén az egész keresztyén hitvallás csak ennyi volt: Jézus a Krisztus! Két szó, de megremegett a hívő szív, ha rá gondolt vagy kimondotta. Igen, mert ebben a szóban évezredek vágya, imádsága és isteni ígérete és jövendölése teljesedett be. Értjük e szó igazi értelmét? E szó titkát? Krisztus! Görög szó. Magyarul azt teszi: Fölkent. Ezzel még nem sokat mondtunk. De ha tudjuk, hogy az ószövetségi szóhasználat szerint fölkent volt a próféta, a főpap és a király, mert Istennek ezt a három emberét hivatalba lépése alkalmával a homlokot megfényesítő olajjal kenték meg, hogy a közönséges embertől megkülönböztessék, akkor még valami derengeni kezd bennünk Krisztust illetően. Hát ha hozzávesszük ehhez, hogy Isten megígérte, hogy egyszer a saját fiát fogja elküldeni, hogy ezt a három hivatalt, a fölkenésre méltó prófétai, főpapi és királyi hivatalt úgy egyesítse, hogy maga legyen a Felkent, héberül a Messiás és görögül a Krisztus — akkor megértjük, hogy milyen öröm volt az őskeresztyén hitvallás: Jézus a Krisztus! Beteljesedett minden ígéret és minden jövendölés, új korszak nyílt meg az emberiség életében: az Isten Fia az emberek között van. Nincs távolság az Isten és ember között. Maga Isten tette

félre az útból az embert tőle elválasztó bünt, ő maga kötötte össze az eget a földdel, ő maga tette lehetségessé, hogy vele együtt élhessen, azaz üdvözülhessen az ember.

Jézus mint próféta, főpap és király üdvözít bennünket. Krisztus volta magyarázza Jézus voltát, tölti ki üdvözítő munkájának kereteit és teszi valóságossá üdvözítő munkáját.

Káténk tanítása szerint ő a mi legfőbb prófétánk, aki nekünk a mi váltságunk felől Istennek titkos tanácsát és akaratát tökéletesen kijelentette. Ez a kijelentés a Bibliában van adva a mi számunkra. Amikor mi a Biblia alapján prédikálunk, magának a legfőbb prófétának, Krisztusnak vagyunk a nagyon gyarló szája; amikor az Írást felnyitjátok otthon az esti csöndben, azon keresztül maga Krisztus mint az egyház legfőbb prófétája és tanítója szól hozzátok. A reformáció minden akadályt eltakarított ez elől a szó elől. Még az egyház sem a maga szavát szólja, hanem a Krisztusét szeretné szólani. Megalázza és megüresíti magát előtte, hogy benne és általa ő felemelkedhessék. Ennek a gyülekezetnek nem én, hanem Krisztus az igazi tanítója, én csak annyiban vagyok az, amennyiben neki tudok az engedelmes szolgálja lenni.

És ő ennek a gyülekezetnek az egyetlen papja és főpapja. A papi áldozatát bemutatta a Golgotán. És ezzel az egyetlenegy, meg nem ismételt, teljes érvényű áldozattal megbékéltette velünk Istent, megszerezte a teljes bűnbocsánatot, elvette a kárhozát minden terhét, felszabadított a Sátán rabságából. Isten boldog gyermekeivé tett! És most ott ül az Atya jobbján, és mint hű főpap esedezik érettünk. Minden nevében mondott imádságunk rajta keresztül jut el az Atya filiéhez és szívéhez. Ő az imádságainkat megtisztítja, kiegészíti, és az Isten által elfogadhatóvá teszi. Ezért nincs többet szükségünk szentek, Szűz Mária, papok és az egyház közbenjárására. Nagy főpapunk van az égben: maga Krisztus.

És a mi örökkévaló királyunk. Országá nem e világból való. Nem zárja ki és nem teszi fölöslegessé e világ országait, amelyeket Isten földön élő gyermekei földi javáért állított föl. Nem versenyez és nem verseng és nem áll hadban egyetlen földi országgal sem. Arra tanította tanítványait, hogy adják meg a császárnak, ami a császáré, adják meg a földi országnak, ami az övé, Isten rendeléséből az övé: az adót, tiszteletet s engedelmességet. Igen, mert a földi ország csak így tudja a rábizott emberek földi jólétét munkálni. Az ő hatalma nem földi, hanem mennyei és lelki: az Ige és Szentlélek. Ezzel kormányozza és oltalmazza földön élő gyermekeit, ezek által tart meg az Atyával és önmagával való boldog közösségben itt a földön az egyház kebelén, majd az örökkévalóságban az ő országában. Ez az ország nem ellensége egyetlen földi országnak sem, hanem kiegészítője, megteljesítője a földi országban élő emberek életének, és ezenfelül igazi lényege szerint maga a soha el nem múló örök élet.

Ezért a Krisztusért íratott az Írás. Erre a Krisztusra mutat rá a református egyház, valahányszor megnyitja az Írást és prédikál belőle, valahányszor kereszttel vagy úrvacsorát oszt. Erről a Krisztusról tesz bizonyosságot imádságával, zoltárányklésével, szeretetszolgálatával, templomaival és minden munkájával. Minden szolgálatában ott van a Biblia, de nem a Bibliáig, a betűig, hanem a Biblia által az élő Krisztusig akarja a Szentlélek által a híveit elvezetni. Ebben a Krisztusban és ez által a Krisztus által szabadul meg az egyház attól, hogy egy könyv legyen az ura, és hogy egy új írástudóságot vagy betűimádást honosítson meg az emberek között.

III.

Az Írás és az Íráson át Krisztus az emberre néz. Mindezek azért íratnak meg, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, és hogy ezt hívén, életetek legyen az ő nevében.

Krisztus nem azért adta az Írást és nem azért szól hozzánk mai élő szóval az Íráson át, hogy ez a szó üresen keringjen a világban vagy pusztá magasztalás és csodálat tárgya legyen. Krisztus szava nem önmagáért és önmagában való szó. Az emberért hangzik, hogy az ember befogadja, elfogadja, hogy az ember éljen általa. Krisztus érettünk emberekért jött a világba. Óhózzá pedig egyedül a hit köt.

Azt mondja Pál, hogy a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.

A keresztyén ember hite nem valami általános Istenben való hit: hit abban, hogy van Isten. Ezt az ördögök is hiszik és rettegnek tőle. A mi igazi hitünk annak a felismerése, hogy Jézus a Krisztus, hogy Jézus az Isten Fia. Arról való személyes meggyőződés, hogy az Atya Krisztusban jött közel hozzánk, benne békült meg velünk s lett igazán Atyánkká. Hit abban, hogy Szentlélek által az Atya és Krisztus ma is velünk van, személyes életünkben, az egyházban és a világban egyaránt munkálkodik. Hit az élő Istenben! A középkori hit tekintély alapján álló hit volt. Hinni kellett mindazt, amit az egyház tanított, azért, mert az egyház tanította. Mi azt mondjuk a reformáció alapján, hogy a hit nem elhivése bizonyos igazágoknak, nem elfogadása parancsoknak, a hit személyes közösség köztem és Krisztus és Krisztus által köztem és az Atya között. Ezt a közösséget nem én teremtem, hanem maga az Isten, Igéje és Szentleke által.

Akkor van reformátori értelemben vett hitem, ha Krisztust úgy ismertem meg, mint legfőbb prófétámat, egyetlen főpapomat és örökkévaló királyomat. Mint Istennek a Fiát. Vele olyan személyes viszonyba jutottam, léte felől egyénileg olyan bizonyosan meggyőződtem, hogy tőle immár semmi, sem élet, sem halál el nem választhat.

Ebből az Istenhez kötő hitből pedig élet fakad. Azért íratott az Írás, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Istennek Fia, és ezt hívén, életetek legyen az ő nevében!

Élet. Élet. Élet. Milyen nehéz, milyen súlyos teher. Mennyi gond, aggodalom, gyötrelem, szenvedés, félelem és betegség összessége. Hányan várják, hogy már vége legyen. Kevesebben szeretik, mint amennyien gyűlölik.

Egész nap, szüntelenül csak az életről beszélünk. Annyi rosszat, panaszosat, sötétet mondunk róla, hogy már élni sem tudjuk. Legalábbis nem emberhez méltóan, szépen, örömben, munkában, az élet megteljesedésének szüntelen való boldog vágyával. Mit adhat még nekünk az élet? — száll föl az újabb és újabb szomorú sóhaj az ajkunkról.

Vajon hitből, Krisztusban, az Isten fiában való hitből való-e az élet, amelyik olyan nehézzé és elviselhetetlenné vált? Bizonyára nem! Hiába nevezzük életnek, mert nem élet, hanem haldoklás és halál! Kivetkőzés az igazi élet törvényeiből, formáiból, lehetőségeiből. És ennek egyedül mi magunk személy szerint vagyunk az okai. Krisztus azért jött, hogy életünk, szép, igazán emberi életünk legyen. Ő ennek az életnek a forrása, újrateremtője, megigazítója, helyreállítója.

Ő azért jött, hogy én többé ne keserűen, savanyúan, mindenből kiábrándulva, komoran, a halálra gondolva mondjam: élet, élet, élet. Hanem örömmel, diadalmasan, az újra megtalálás ujjongásával kiáltam: Élet! Élet! Élet! Szép, igazi emberi élet! Élni érdemes élet! Örök élet már itt a földön!

Az Írásból táplálkozó hit igazi gyümölcse a földi élet megszépülése, megújulása, meggazdagodása, hozzákapcsolódása az örök élethez és kiteljesedése abban.

Ezért jött Krisztus!

A Biblia tehát az élet könyve. Az élő Krisztus jön hozzánk belőle, hogy az életünket helyreállítsa. Üdvözítő munkájával a hitben helyreállítja az Istenhez való viszonyunkat. Helyreállító munkájával megromlott értelmünket és akaratunkat egyre alkalmasabbá teszi arra, hogy a földi élet minden vonatkozásában emberi támogatást tudjunk egymásnak nyújtani. Keresztjével megoldja a saját életem rettenetesen megbénító ellentmondásainak szörnyű köteleit. Szabaddá tesz arra, hogy ne külső helyzetem szerint ítéljem meg a sorsomat, ne azt adjam másnak, amit tőle nyertem, ne olyan legyek, mint a rossz emberek, hanem olyan, mint a jó Isten.

A reformációban visszaadott Biblia önmagán túl Krisztusra és önmaga előtt énreám mutat. Lehetőséget nyújt arra, hogy Krisztusban hit által új emberi életet nyerjek.

Ezért vegyük elő otthon mindennap ezt a drága könyvet, akár a polcon hever, akár a tisztas emlékek közé van helyezve. Ezért jöjjünk a belőle áradó Ige hallgatására ide a templomba, amikor arra alkalom nyílik.

A bibliaolvasás során hallottuk Ezékiel megörvendeztető látomását. A jeruzsálemi templomból a küszöb alól hatalmas folyam indul el. Egyre mélyebb a vize, és egyre

szélesebb mederben hömpölyög. Vízében a halak hatalmas sokasága, partjain gyógyító levelű és fzes gyümölcsű fák ujjongó sora. Az életet meggazdagító, megtermékenyítő, éltető és gyógyító erőkre serkentő Igének a folyama ez. Nincs távol tőlünk, kiárad ebből a templomból is. Kiárad ma is. Kiárad a saját Bibliából. Élet van benne és körülötte. Tőle távol azonban szörnyű sivatag terül el. Beláthatatlan homoktenger. Aki abba téved, az örökre odavész.

Minket, a reformáció gyermekeit Isten az Ige egyházába gyűjtött. Az egyházból kiáradó, életet meggazdagító, megszüpítő, megtermékenyítő Ige partjaira helyezett. Még a sivatagból is ide hív, hogy felüdüljünk, az Ige hús cseppjeivel szomjúságunkat oltzuk, dús habjaiban megfürödjünk, életünk porától és szennyétől megszabaduljunk. Életerőket nyerjünk.

Most már tudjuk, hogy miért nem élhetünk az Írás nélkül, Krisztus nélkül és hit nélkül. Tudjuk, hogy az élet forrása a hit, a hit teremtője Krisztus, és az ő legáldottabb eszköze a hitünk felébresztésében és erősítésében az Ige.

Ezért szeretjük mindennél jobban a reformáció legnagyobb ajándékát, az újrafelfedezett és Istentől nekünk adott Bibliát! Ámen.

2.

Reformáció és hit

Alapige: Apostolok cselekedetei 26,27-29

Bibliaalvasás: Apostolok cselekedetei 26,1-2.13-19

Csakis akkor beszélünk helyesen a reformációról, ha abban magának Istennek az egyházat megtisztító, megújító munkáját látjuk. A reformációban Isten Szentleke és Igéje különleges mértékben hatott az egyházra, és ebben gyökeres változásokat eredményezett. Ebben a folyamatban az alany, a cselekvő maga Isten volt, az emberek csupán eszközei voltak neki. A reformációi emlékünnepeken nem embereket ünneplünk, nem emberi alkotásokra emlékezünk vissza, hanem Isten előtti hállánkat mutatjuk be azért, hogy a reformációban nyilvánvalóvá tette az anyaszentegyházat kormányzó és éltető nagy hatalmát, szeretetét és kegyelmét. Éppen az a reformáció páratlan jelentősége, hogy Isten az egyházat megszabadította az emberi kormányzástól, emberi megítélés alól, s ismét beállította a maga dicsőségének és az ember üdvösségének a szolgálatába.

Másfelől azonban világosan rá kell mutatnunk, hogy mindazt, amit az Isten a reformációban tett, csupáncsak hit által lehet felfogni és megragadni. A reformáció ajándékai, éppen azért, mert az Isten művének az eredményei, az ember által csupáncsak hitben foghatók föl. Az az Isten, aki Szentleke és Igéje által végrehajtotta a reformáció nagy művét, hitet is adott annak felfogására, az abban való tevéleges részvételre, az ajándékaival való élésre. Ahogy a nap fényét a szemünk fogja föl, ugyanúgy a reformáció felől csak hitünk által alkothatunk képet. Éppen ezért a mai istentiszteletet használjuk annak a kérdésnek a megvizsgálására, hogy mi a hit szerepe a református ember életében, hogy kell a hitünkkel élnünk, hogy kell abban növekednünk. A mai Ige egyfelől arra mutat rá, hogy mit tesz az Isten a mi hitünk érdekében az egyházon keresztül, másfelől, hogy nekünk hogyan kell viselkednünk Istennek a hitet munkáló kegyelme iránt.

I.

1. A mai Ige szerint Isten mindenekelőtt kérdés elé állít bennünket: Hiszel-é, Agrippa király, a prófétáknak? — hangzott a Pál kérdése. Hiszel-é te, mai református a prófétáknak? — hangzik Isten kérdése felénk az egyházon keresztül. A prófétáknak hinni annyit jelent, mint hinni, hogy Jézus Krisztus az a testben megjelent Megváltó, akit Isten az egész Ószövetségen keresztül szüntelenül ígért népének, aki felől az összes próféták jövendöltek. Mai nyelvre lefordítva a kérdést, az így hangzik: hiszed-é, hogy Jézus Krisztus, egyedül ő a mi üdvözítőnk? Ő az a személy, aki által

üdvözülhetünk, azaz ma is az Istennel élő kapcsolatba, közösségbe juthatunk. Ő az egyetlen út Isten és közöttünk.

A hitünk tehát nem valami általános Istenre, hanem magára Jézus Krisztusra mint az Isten Fiára irányul. Ha csak annyi a hitünk tartalma, hogy van Isten, akkor még nagyon messze vagyunk az evangéliumtól és a reformációtól. Az ördögök is hiszik, hogy van Isten, és rettegnek tőle. A reformációban megújított, azaz régi alapjaihoz visszavitt hit Jézus Krisztusra néz, benne keresi az Atyát a Szentlélek munkája által. A reformáció előtti egyháznak éppen az volt a bűne, hogy magát Jézus Krisztust takarta el a hívők elől Szűz Mária, a szentek tisztelete és a pápa korlátlan hatalma által. A keresztyénség azzal kezdődött, hogy Isten Krisztusban a földre szállt, hogy magát megismertesse, velünk megbékéljen, nekünk a bűn és halál fölött győzelmet szerezzen. A keresztyén hit igazi tartalma a Jézus Krisztusban való hit, benne és rajta keresztül közösség az Atyával a Szentlélek kegyelmes munkája által.

Isten Krisztusban, a róla szóló evangéliumban adta magát vissza nekünk a reformáción keresztül. Ezért a református keresztyénség a legkrisztusibb, azaz a leginkább, sőt egyenesen a Krisztushoz kötött keresztyénség. Visszaemlékezés arra, hogy Isten Krisztusban váltott valóra minden ószövetségi jövendölést, benne jelentette ki magát, váltott meg bennünket, őt tette az anyaszentegyház fejévé. Isten Krisztusban mutatja föl ismét az igazi embert, és benne akarja újra helyreállítani az emberben elvesztett istenképűséget.

Isten reformációi kérdése az, hogy te hiszed-e mindezt. Meg vagy-e mind e felől személy szerint mélyen és igazán győződve? Krisztusi hit-é, Krisztusban való hit-é hát a tied?

2. Az egyház azonban nemcsak fölteszi ezt a kérdést, hanem bízik is abban, hogy te mindezt hiszed. Pál meg sem várja, hogy Agrippa király megfeleljen a nyugtalanító kérdésre, maga válaszol: Tudom, hogy hiszel! Az egyház mindig a bizalom alapján állva kérdez. Semmi oka sincs arra, hogy ne bízzék abban, hogy az emberek hiszik, hogy Jézus a Krisztus. Pár verssel előbb Pál így nyilatkozott a Krisztusban adott isteni kegyelem általános érvényűségéről: nem valami zugolyában lett dolog ez. Amit Isten Krisztusban és azután a reformációban tett, nem valami zugdolog, nem valami a világ egyik sarkában lefolyt jelentéktelen esemény, hanem mindenki előtt nyilvánvaló és az egész emberiségre kiható, jelentős tény. Ma nagyon sokan hajlanak a reformátusok közül arra a szektás felfogásra, hogy a keresztyénségnek nincsen egyetlenes tekintete, hogy csak nagyon kevés úgynevezett megbredt vagy megtért ember az, aki hisz Krisztusban, akire nézve érvényes a Krisztusban szerzett váltság. Sokan hajlanak arra, hogy minél szűkebb körbe vonuljanak vissza Krisztusukkal. Vannak, akik nem bizalommal, hanem szűk kétségeskedéssel kérdeznak a másik ember hite után. Nem bíznak abban, hogy Istennek sok gyermeke van a világban, hanem inkább még a nyilvánvalóan hívő emberek hitét is megkérdőjelezzik. Mondanunk sem kell, hogy ez a sötét látás egyáltalán nem evangéliumi és hitvallásos magatartás. Mi az egyház hitvallása alapján arra intünk mindenkit, hogy félelemmel és rettegéssel vigye véghez a maga üdvösségét és jó reménységgel legyen a másik ember üdvössége és hite felől.

Higgyük el, hogy sokkal több krisztusi vonás van minden emberben, mint amennyit mi általában feltételezünk. Napról napra annyi meglepetés éri a lelkípásztort a tekintetben, hogy örvendetesen kell csalódnia az egyház tagjaiban. Isten nem hagyta el megváltott gyermekeit. Krisztusban közel jött hozzánk, közöttünk és bennünk lakozik.

Sok minden után vágyódunk, sok mindent keresünk, de szívünk legmélyén Krisztust, a benne való váltságot, a bűntől és haláltól való szabadulást keressük. Szeretnénk igazi, teljes, emberebb emberek lenni. Minden vágyunk, ha nem is tudjuk megnevezni, Krisztus után való vágy. Igen, mert Isten Krisztusban és Krisztusra nézve teremtett. Ezért őutána sóvárgunk és őt keressük, még ha nem is jutottunk el a Krisztusban való hitnek a teljességére, életünk sok bukásának és csalódásának, az ember tragédiájának a láttán szilárd a meggyőződésünk, hogy valóban egyedül Krisztus az, aki visszavezethet Istenhez és teljes értékű emberré tehet.

A reformáció ünnepén a sok-sok emberi kérdés között elhangzik a végső kérdés, az egyház kérdése: hiszel-e a prófétáknak? De ugyanakkor bizalmat önt belénk Isten: merjük hangosan mondani a választ: hiszek. A kérdező egyház nyugodtan áll a világban, és tudja, hogy ha félelgesen, ha bátortalanul, ha sokat ingadozva, ha hitetlenkedve is, de hiszünk Krisztusban. Az egyház tudja, hogy a Krisztusban való hit egyetemes emberi szükség, Isten által belénk oltott örök emberi vágy, meggyőződés és bizalom.

3. Az Agrippa király személyes válasza meglepő: Majdnem ráveszel engem, hogy keresztyénné legyek. Agrippa eljutott arra a küszöbre, amelyen átlépve Krisztusé lehetett volna, de e küszöbnél visszaretent. Pál még erre a visszahúzó lépésre is harag nélkül, bizalommal válaszol: Kívánnám Istentől, hogy ne csak majdnem, hanem nagyon is, ne csak te, hanem mindazok is, akik ma engem hallgatnak, olyanok lennétek, mint én is vagyok e bilincsektől megválva.

Az egyháznak egyetlen kívánsága és igénye van, és pedig az, hogy a hívei ne csak majdnem, hanem egészen, ne csak néhányan, hanem mindnyájan higgyenek Jézusban. Értsük meg jól: az egyháznak semmi önmagában vagy önmagáért való igénye nincs. Az egyház kizárólag azért van, hogy az emberek hitét munkálja, erősítse és egyre termékenyebbé tegye. Az egyháznak nincs szüksége önmagára. Igen, mert az egyház nem egy, a hívő emberektől független, önmaga fenntartására híveket kereső intézmény, hanem az egyház a hívő emberek közössége azért, hogy benne mindenki jobban tudja ápolni és erősíteni a maga és a másik tag hitét. És az egyházra nincs szüksége Istennek sem. Isten az egyház nélkül is Isten. Ő nem önmagáért, hanem a hívekért tartja fenn, oltalmazza, erősíti és táplálja az egyházat. Az egyház a teljesebb hitért van, a teljesebb hit pedig az ember javát, lelki békességét, vigasztalódását, üdvösségét és örök életét szolgálja. Az egyházban a teljesebb hit, a hitben való kiteljesedés igénye ölt testet, hat tovább, hódít meg újabb és újabb lelkeket. A gazdag egyház a hittel teli egyház.

Az egyház azonban nemcsak kívánja a hit erősödését, hanem munkál is azon. Pál azt mondja, hogy egyre teljesebb hitűeknek szeretné látni azokat, akik ma őt hallgatják. Az egyház hirdeti az Igét, hogy azt a hívek hallgathassák. Emlékezzünk a Pál szavára: a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által. Az egyház célja végeredményben az emberek hitének a munkálása. Az egyház az a közösség, amelyben egymás hite által épülünk. Amint a Káténk tanítja: Isten Szentlelke a hitet az evangélium prédikálása által szívfünkben fölgerjeszti és a keresztesítés és úrvacsora által bennünk megerősíti. A reformációban éppen a hit megerősödésének ezt az útját tisztította meg Isten: szabaddá tette az igehirdetést és tisztává a két sákramentumnak: a keresztesítésnek és úrvacsora kiszolgáltatásának az útját és módját.

Az egyház tehát hitünk után kérdez, bízik a hit egyetemes voltában, kívánja a hitünk erősödését, és munkál annak javán.

II.

Most vizsgáljuk meg magunkat, hogy mi miképpen fogadjuk az egyháznak ezt a hitet erősítő munkáját, hogyan élünk azokkal a kegyelmi ajándékokkal, amelyeket a mi magunk lelkének épülésére adott Isten az egyháznak.

1. Agrippa király a hit után kérdező Pálnak ezt a megdöbbentő választ adta: Majdnem ráveszel engem, hogy keresztyénné legyek. Agrippa király ott állott a keresztyén hit és élet küszöbén, megnyílt előtte az üdvösség ajtaja, de nem mert belépni rajta. Majdnem hogy keresztyénné lett, de egyáltalán nem váltott azzá. Visszautasító válaszával örökre elvesztette annak a lehetőségét, hogy igazán keresztyénné lehessen. A megnyílt ajtó bezárult előtte, és ő megmaradt pogánynak. Isten sokkal több léleknek megadja a keresztyénné lételek lehetőségét, mint amennyi valóban él is azzal. A lehetőségek nem állandóak, hanem esetlegesek. Agrippa királynak akkor és ott kellett volna az alkalommal élnie, mert az többé nem tért vissza az ő életében. Pál továbbmerít, s más apostol nem érkezett el hozzá. Az élet sok új zaja, baja, feladata elfelejtette vele a Pál éles kérdését: Hiszel-e a prófétáknak? Új kérdések vetődtek fel előtte, s örökre elmaradt az életéből a boldog vallomás: Hiszek, Uram!

Az Agrippa válaszában a tükrében magunkat kell megvizsgálnunk. Ha egészen őszinték vagyunk magunkkal szemben, azt kell megállapítanunk, hogy mi is Agrippához hasonló majdnem keresztyének vagyunk. Sokat tudunk az Istenről, Jézusról, sokat olvastunk és hallottunk a Bibliából, gyakoroljuk a templomot, de ha Isten tökéletes mértéke alá állítjuk magunkat, csak azt mondhatjuk magunkról: majdnem keresztyének vagyunk. Ott állunk a határon, a Krisztussal való teljes közösség határán, a neki való teljes engedelmesség küszöbén. A döntő lépést azonban nem merjük megtenni, nem merünk egészen keresztyénné lenni, mert igen nagy áldozatot követel az tőlünk. Jobb nekünk így felemás igában maradni, megosztani a szívünket Isten és a világ között. Tisztelni az Istent, de a hamisságból is megtartani valamit, hinni is benne egy kicsit, de végeredményben mégis a magunk erejére, ügyeskedéseire támaszkodni. Nem merjük vállalni a keresztet, magunk megtagadását és kiszolgáltatását Krisztusnak. Ez az oka viszont annak, hogy olyan sápadt, bágyadt, erőtelen, terméketlen és kevés örömet nyújtó a keresztyén egyházi életünk. Nincsen ez jól, atyámfiai! Ennek másképpen kell lennie.

2. Az élet egyéb vonatkozásaiban semmiképpen sem elégedünk meg a majdnem eredményekkel. Mit szólna a férjünk, ha ma délben majdnem elkészített ebédvel váró? Mit szólnánk, ha a szabótól egy majdnem elkészített ruhát hoznának hozzánk? Ha olyan házban kellene laknunk, amelynek majdnem vala fala és fedele? Ha a hitvestársunk vagy gyermekünk majdnem szeretne bennünket? Hogy megkívánjuk és megköveteljük az élet teljességét minden más vonatkozásban, csak a keresztyén életben elégszünk meg a féleredményekkel, a majdnemmel? Pedig ha valahol a semminél is kevesebb a majdnem eredmény, úgy ez a keresztyén élet.

Mit tegyünk azért, hogy a majdnem helyett teljes értékű keresztyének tudjunk lenni?

Mindenekelőtt tartsunk bűnbánatot, és kendőzés nélkül valljuk be Isten és egymás előtt, hogy valóban majdnem keresztyének vagyunk csak. Nem szeretjük az Urat teljes szívünkben, egész elménkben és minden erőnkben, és nem szeretjük egymást úgy, mint magunkat. Az igazi bűnbánat nem egyes bűnök és vétkek megismeréséből áll, hanem teljes romlottságunk és tökéletlenségünk megdöbbentő meglátásából.

A bűnbánat után következik az a fölött való döntés, hogy félreállunk-e az egyház kérdései előtt, mint Agrippa király, vagy továbbhaladunk a bennünket kérdésekkel nyugtalanító egyházzal. Agrippa azért nem lett keresztyénné, mert csak felületesen átlapította meg magát, hogy majdnem keresztyénné lett, nem tartott bűnbánatot és nem folytatta tovább a beszélgetést Pállal. Ha megállapítottuk, hogy nem vagyunk tökéletes, hanem majdnem keresztyének, akkor kérdezzük tovább: hogy lehetek inkább, egyre jobban és jobban keresztyén? Miképpen szabadulhatok meg a legnagyobb nyomorúságomtól? Hogy szeretnék ugyan igazi keresztyénné lenni, de még nem tudtam azzá lenni. Az egyház válasza erre a kérdésre már ismerős: Hallgasd tovább az Igét, mert a Krisztushoz kötő, igazi keresztyénné tévő hit az Ige hallgatásából következik. Élj az úrvacsorával alázatos bűnbánattal, Krisztusban bízó hittel és új életre való elhatározással. Ne nyugodj bele a megállapításba: majdnem keresztyén vagyok, hanem élj azokkal az eszközökkel és alkalmakkal, amelyeket Isten a teljesebb keresztyénné lételed érdekében ad neked az egyházi életben. Ezek az eszközök és módok: az Ige hallgatása, az úrvacsorával való élés, a bűnbánatban, hálaadásban és kérésben megnyilvánuló hívő imádság.

Csak egyet ne tégy, ne maradj meg a hívős megállapítás mellett: majdnem keresztyén vagyok. Ha az élet más területein nem tudsz belenyugodni a féleredményekbe, a majdnemekbe, itt igazán ne nyugodjál meg azokban, törekedjél az Isten által nyújtott eszközök segítségével a teljességre.

A teljes keresztyén életre csak a halál után, Isten országában jutunk el. Addig rész szerint van bennünk minden. Az igazi hívő ember fölkiáltása így hangzott az evangéliumban: Hiszek, Uram, légy segítségül az én hitetlenségemnek! Ha az Úrra nézünk, ha azt látjuk, amit az Úr ad, ha a keresztyén élet nagy ajándékai állanak előttünk, boldogan ujjongunk föl: Hiszek, Uram! Ha magunkra, bűneinkre tekintünk, ha

életünk csonkaságait látjuk, fájdalmasan következik a felkiáltás második része: légy segítségül az én hitetlenségemnek. Ez a kettős tekintet tart meg az Istennel való tényleges közösségben és ment meg az önelégült, farizeusi gögőtől, a legszörnyűbb keresztyén büntől: a képmutatástól. Állandó bűnbánatban kell a keresztyén embernek élnie, de nem a bűnbe beletörődő, hanem a büntől szabadulni akaró igazi bűnbánatban. Agrippa király megállapította a maga gyengeségét, de nem bűnbánattal és a büntől való szabadulás vágyával. Meg is állt benne az egyház üdvre vezető munkája.

Ma a legdrágább alkalmat kínálja az Úr a hitünk növelésére. A kijelölt napon majd a szent asztalhoz járulhatunk. Javaival hitünkben, hozzá való tartozásunkban akar megerősíteni bűneink ellenére bennünket. Ne is így mondjuk, hanem ekképpen: bűneink miatt! A hitet erősítő teljes kegyelem vár a szent asztalnál, hogy teljesebb keresztyén életre segítsen. Bűnbánattal, Krisztusban bízó hittel, új életre való elhatározással járuljunk majd áldott javaihoz, megmaradván a bennünket tovább vezető egyház közösségében, hogy egy lépéssel ismét közelebb juthassunk a teljességhez. Ámen.

3.

A reformáció és az egyház

Alapige: Efézus 4,11-16

Bibliailvasás: Efézus 2,12-22

A reformációval kapcsolatban tartott prédikációsorozatban eddig a reformációnak az Isten Igéjéhez és a kegyelemből hit által való megigazulásról szóló tanításhoz való viszonyáról, a reformáció két alapvető tekintetéről szözlöttünk. Megállapítottuk, hogy a reformáció mint egyedüli, végső tekintélyen Istennek hozzánk intézett Igéjén, beszédén alapszik. Ennek a beszédnek pedig a központi igazsága az, hogy a bűnös ember egyedül Isten kegyelméből, a Jézus Krisztusba vetett hit által igazul meg, azaz válik az Isten előtt elfogadhatóvá s kerül Istennel újra kapcsolatba.

Ma a reformáció harmadik vonatkozásával, az egyházhoz való viszonyával kell foglalkoznunk. A megelőző két igehirdetés szervesen kapcsolódik a maihoz, igen, mert mind az Isten Igéjétől, mind a kegyelemből hit által való megigazulástól egyenesen vezet az út az egyházhoz. Isten az egyházra bízta az Igének a hirdetését. Éppen a reformációban lett nyilvánvalóvá, hogy az egyháznak egyetlen feladata van: az élet minden viszonylatában hirdetni Isten Igéjét, megállani az Ige mellett és az Ige szolgálata által munkálkodni az egyház tagjai hitének az erősödésén, termékenyebbé tételén. Másfelől éppen a reformációban lett ismét nyilvánvalóvá, hogy az egyház nem egy intézmény, amely által Isten munkálja a gyermekei hitét, hanem azoknak a közössége, akik az Írás alapján eljutottak a hit boldog felismerésére: Krisztus kegyelméből igazulunk meg. Az egyház azoknak a közössége, akik az igehirdetés által eljutottak az Isten kegyelméből fakadó hitre, akik ezt a hitet munkálják egymás között a Szentlélek vezetése alatt.

Mindebből érthető, hogy a reformáció lényegében az egyház reformációja volt. S az egyház reformációja nem volt egyéb, mint az egyháznak alkalmasabbá válása az Ige szolgálatára, annak újbóli, döntő súlyú kifejezése, hogy az egyház a kegyelmet hit által elfogadó emberek közössége a Krisztus főisége alatt.

A reformáció az egyházon kívülről nem érthető meg, nincs is reformáció az egyházon kívül. Az egyházon belül pedig két igénye van a reformációnak: engedelmeskedni az egyházra bízott Igének és az Ige alapján Isten hitet munkáló kegyelme által eltakarítani minden emberi akadályt. Az Isten Igéje és kegyelme a legszorosabban össze van kötve az egyház életével. Az Ige és a kegyelem az egyházban válik emberileg felfoghatóvá, az emberi élet és a történelem ható tényezőjévé. Az egyház az Ige és a kegyelem által éltetett élő test, az Ige továbbadására, az Isten kegyelmének tudtul adására, a kegyelemben elválasztottak együtt tartására és közös szolgálatára.

Ezek előrebocsátása után nézzük meg, hogy a mai Ige mit mutat fel előttünk az egyház életéből?

I.

Pálnak kedvenc hasonlata szerint az egyház egy test, amelynek a feje Jézus Krisztus. A mai alapigénk is ezt az alapvető gondolatot fejezi ki: nevekedjünk abban, aki a fej, a Krisztusban, akiben az egész test egyberakattatik és egyesberkesztetik.

Az egyház Krisztus fősége alatt él, önmagát építő, erősítő test. Mindenekelőtt ezt a bibliai igazságot kell a reformáció gyermekeinek elfogadniok.

A középkori egyház világosan meglátta, hogy a reformáció diadalra jutása alapjában rendfíti meg az egyháznak az Írástól eltérő tanítását és gyakorlatát, amely szerint az egyház látható feje: a római pápa. Krisztus annyira egyedüli és kizárólagos feje az egyháznak, hogy maga mellett semmilyen más főt, akár láthatatlant, akár láthatót meg nem túrhet. A római pápa látható egyházfősége egyre inkább a Krisztus egyedüli láthatatlan főségét takarta el az emberek elől. A pápai egyházfőség révén az egyház földi hatalomra tört, világi politikát űzött, döntőbb lett benne a pápa szava, mint az Úr Igéje, s egyre inkább elhomályosult benne a kegyelemből hit által való megigazulás igazsága. Az üdvösség nem a Krisztushoz, hanem a pápához való viszonytól függött, neki joga volt az üdvösséget áruba bocsátani vagy az üdvösségtől bárkit megfosztani. A Luthert megelőző előreformátorok egész sora már felismerte a pápai intézményben megtestesült legnagyobb visszaélést, és felvette vele szemben a harcot.

Nem lehet igazi protestáns és református az az ember, aki Krisztuson kívül bárkit is elismer az egyház fejének, aki akár vallásos kegyességből, akár politikai meggyőződésből a pápában látja a keresztyénség fejét, a keresztyén igazság legmagasabb képviselőjét. A Szentírás egyedül Krisztusról mondja, hogy az egyház feje, és sehol sem beszél arról, hogy ő maga helyett látható főt rendelt volna az egész egyház kormányzására. A tanult református ember a történelemből nagyon jól tudja, hogy a mai pápai intézmény csak az ötödik században alakult ki s nem vezethető vissza az apostoli korbá.

Az egyházban az egyes tagok közvetlenül kapcsolódnak hitük által a fejhez: Krisztushoz. Krisztus nem tereintett maga és a hívek közé külön papi rendet. Ő, a fej bocsátja alá az Igét és Szentlelket, ezt a két mennyei hatalmat az egyes tagokba, hogy azokban hit támadjon s hit által őhöz kapcsolódjanak. Az egyház Krisztusban és Krisztus által él. Annyiban él, amennyiben benne az Ige hirdettetik és a Szentlélek azt elpecsételi, amennyiben az egyes tagok hitükben engedelmesen válaszolnak a Krisztus szavára.

Az egyház nincs készen, szüntelenül épülőben, erősödőben van. A végső cél az, hogy mindnyájan eljussunk az Isten Fiában való hitnek és az ő megismerésének egységére, érett férfiúságára, a Krisztus teljességével ékeskedő kornak a mértékére, hogy többé ne legyünk gyermekek, kiket ide s tova hány a hab és hajt a tanításnak akármí szele. Az egyház arra való, hogy a benne való élet által a Krisztus teljességével ékeskedő kornak a mértékére juthassunk el. Ebbe a teljességbe csak maga Krisztus emelhet föl, erre a mértékre csakis ő maga juttathat el. Annál inkább eljuthatok erre a magaslatra, minél inkább csak őt keresem az egyházban, minél inkább őbenne és őáltala akarok élni az egyházban.

Krisztus tudja, hogy az egyházban sokan vannak még, akik gyermekek, akik nem jutottak el a hitben az érett férfiúságra, akik ingadoznak, hol erre, hol arra a vallásos tanításra hajolnak, hol így, hol úgy keresik Krisztust. Nos, a megreformált egyháznak az az igénye, hogy a krisztusi teljes keresztyénségnek legyen a képviselője. Tagjait ki akarja ragadni a sok tekintetben emberi gondolatokon, gyakorlatokon, az Ige félreértésén alapuló, zavaros, gyermekies vallásos képzetek világából, és el akarja vezetni a Krisztusban való teljes keresztyén életre. Ez nem kis feladat, mert az ember szívesen megmarad az alacsonyabb fokon, hogysen erőteljes munkát fejtsen ki a magasabbra való felemelkedés érdekében.

Krisztus hit által való megismerése, a vele való közvetlen viszony megtalálása, egyedüli fejünkül való elismerése az a végső cél, amely felé az ő egyházában haladunk. Ebben a haladásban egyre inkább el kell hagynunk mindazt, ami a vallásban

emberi, alacsonyabb rendű, és egyre többet kell megragadnunk abból, ami krisztusi, lelki és mennyei. Ezért nem könnyű igazán reformátusnak lenni.

II.

Krisztus ezt a magas igényű munkát, a benne való teljességre jutást nemcsak közvetlenül, hanem emberek közül választott szolgálók által is végzi. Isten megtehetette volna, hogy minden emberi szolgálat igénybevétele nélkül, kizárólag a maga közvetlen munkájával üdvözítsen bennünket, de azt a nagy méltóságot adja az embernek, hogy őt is felhasználja a Krisztushoz vezető munkájában. Ez az ember legnagyobb dicsősége. Ő adott némelyeket apostolokul, némelyeket prófétáknak, némelyeket evangélistáknak, némelyeket pedig pásztorokul és tanítóknak, a szentek tökéletesbítése céljából, a szolgálat munkájára, a Krisztus testének építésére.

Krisztus szolgálatokat és szolgálókat állított be az egyházba, hogy azokon keresztül és azok által történjék az egyház építése. Uralkodó csak egy van az egyházban: Krisztus! Ő azonban az uralma megvalósítására, gyakorlására szolgálatokról és szolgálókról gondoskodott.

A református egyház a mai és a vele rokon Igék alapján felismerte, hogy ennek a lényegében egy, azaz Krisztusnak való szolgálatnak négy köre van: igehirdetés, tanítás, szeretetszolgálat és fegyelmezés, s ennek megfelelően négyféle szolga volt az ősegyházban és van a mai egyházban: prédikátorok, vallástanítók, diakónusok és presbiterek. A prédikátorok a gyülekezet pásztorai, akik vezetik az istentiszteleteket, hirdetik az Igét, kiszolgáltadják a keresztséget és az úrvacsorát, gondozzák a hívek lelkét. A vallástanítók, ha a gyermekekkel foglalkoznak, akkor katekéták, ha a leendő lelkipásztorokat nevelik, akkor theologiai tanárok. A szeretetszolgálatot végző férfi a diakónus, a nő a diakonissa. A gyülekezetben a rend és a fegyelem fenntartói a presbiterek. E szolgálók között nincs rangbeli különbség. A belőlük alkotott testületek elnökei az egyenlők közötti első csupán. Ezek a szolgálók nem alkotnak külön rendet a hívek fölött, hiszen mindeniküket maguk a hívek választják maguk közül. Az igehirdető lelkipásztor is egy a gyülekezeti tagok közül, akit a gyülekezet bíz meg az igehirdetés és pasztoráció munkájával. Egyik szolgának sincs olyan tulajdonsága, amellyel a hívek maguk nincsenek felruházva. Annyival többek, mint a hívek, amennyivel több a munkájuk és nagyobb a felelősségük.

Az egyházi szolgálatnak ez a felfogása egészen más, mint az, amellyel szemben a reformáció megindult. A római egyházban minden hatalom a római pápáé, ő azt a püspökökre ruházza, akik annak egyes részeit továbbadják az áldozópapoknak. A pápával az élen az egész papság a hívektől elkülönült, külön szentséggel rendelkező rendet alkot. Oda áll az Isten és az ember közé, és közvetíti, jól értjük meg, kizárólag ő közvetíti az isteni kegyelmet. A reformált egyházban a Krisztussal közvetlen hitviszonyban élő hívek maguk közül választják a szolgálókat, hogy azok mint előljárók vezessék a közös hitben és szeretetben való épülést és szolgálatot. Krisztus a gyülekezeti szolgálókat maga küldi a gyülekezetekbe, de azok megválasztásának a jogát a gyülekezeteknek adja. Olyan a gyülekezeti szolga, amilyent a gyülekezet magának a többi tagok közül kiválaszt.

A szolgálóknak tudniuk kell, hogy ők nemcsak a gyülekezet külső elhívásával, hanem Krisztus belső küldésével is el vannak pecsételve a szolgálatra. Egyetlen feladatuk van: építeni Krisztus testét, azaz egyre teljesebb hitviszonyra segíteni a híveket Krisztussal és teljesebb szeretetviszonyba vonni őket egymással. Ezért van a gyülekezetben lelkipásztor, keresztyén tanító, diakónus és presbiter.

III.

Annak ellenére, hogy Krisztus az egyházi szolgálatok végzésére szolgálókat állít be az egyházban, a tagokat nem kárhoztatja tétlenségre. Az ő egyházában minden tagnak munkálkodnia kell. A szolgálók arra valók, hogy elől járjanak a szolgálásban, vezessék és irányítsák az összes tagoknak a munkáját. Az evangéliumi egyházban minden tag

felelős a maga és a többi tag üdvösségéért és köteles azért dolgozni. Ezt a nagy bibliai igazságot az egyetemes papság elvében fogalmazták meg a reformátorok.

Az egyház „minden egyes tagnak mértéke szerint való munkásságával teljesíti a testnek a növekedését a maga felépítésére szeretetben”. Krisztus élő kövekből, élő emberekből építi a maga egyházát, de ebben az építésben mindenkire feladatokat bíz, mindenkit szolgálatokra kötelez. Evangéliumi alapon sohasem szabad az egyházat egy olyan munkamezőnek tekinteni, amelyen bizonyos egyházi szolgák munkát végeznek. Az egyház nem szakadhat a tétlen egyháztagok és a munkálkodó egyházi szolgák két testületére. Az igazi egyházban minden tag munkálkodik az egész test épülésében, az egyházi szolgák vezetésével, Krisztus fősege alatt. Természetesen különbség van egyháztag és egyháztag között. Maga az Ige mondja, hogy némelyik még a gyermekség fokán van, a másik pedig útban az érett férfiúság felé. Hogy ki milyen fokon van, azt mi emberek meg nem állapíthatjuk. Ránk az tartozik, hogy a másik tagot segítsük egyre teljesebb tagságra s mi magunk a nekünk adott mérték szerint vegyük ki részünket az egyházi munkából. Az egyház egy olyan közösség, amelyben még a legkisebb is szolgálhat a neki adott ajándékokkal. Mindenki kiveheti a részét az egymásért való imádkozásból, mindenki hívhat mászt az istentiszteletre vagy egyházi összejövetelre, és legfőképpen mindenki építheti a másikat a szeretetben, azaz mindenki gyakorolhatja valaki más irányában a szeretetet. Jézus még annak is örök életet ad, aki az ő nevében egy pohár vizet adott egy kisgyermeknek. Az az egyháztag kiváltsága, hogy Krisztus nevében mások javára élhet. Amint az ének mondja: Szolgálhat itt bármilyen erőtlen, a legkisebb is legnagyobb lehet. Akkor tudom igazán felismerni, hogy mi az egyház és mit jelent benne tagul élni, ha megkezdtem benne a szolgálatot, ha mindazt, amit az egyháztól kapok, továbbadom másoknak, ha nem kívülről, mint egy idegen nézem az egyházat, hanem benne élve azzal azonosítom magamat, egész életemet, mint élő tag munkálkodom a többi tagnak a javán. Ez a szolgálat kis körben indul, s egyre szélesebbé válik. Nem az a fontos, hogy sok szolgálatot vállaljak az egyházban és azt rosszul végezzem, hanem hogy a kevesen legyenek hű, hogy így többre bízattassam azután.

Három vonatkozásban szólt az Ige az egyházról: úgy, mint Krisztus fősege alatt élő testről, úgy, mint a Krisztus által küldött és a gyülekezet által választott szolgák vezetése alatt munkálkodó közösségről, és végül mint az egymásért felelős és egymásért dolgozó tagok egyetemes papi testületéről. Az egyház egyszerre és együtt ez a három. Most fölmerül a kérdés: hol van ez az egyház? Hol találhatom föl azt? Az egyház itt van a földön! A lényegéhez tartozik, hogy földön élő emberek élnek benne. Az egyház a mennyei Krisztus földi teste. Amikor eljön az Isten országa, többé nem lesz egyház. Az egyház Isten kegyelmének rendje. Olyan kegyelmes az Úr, hogy már földi életünk alatt közösségre lép velünk, magához kapcsol, szeretete felől meggyőz, munkatársává tesz, felkészít az országában való teljes életre. Mindezt pedig az egyházban teszi.

Az egyház pedig nem más, mint az a gyülekezet, amelyben élünk. Számunkra a Krisztus egyháza ez a Kolozsvár-belvárosi református egyházközség vagy gyülekezet. Amikor a Krisztus egyházfőségéről beszélünk, akkor arra gondolunk, hogy ennek a gyülekezetnek a feje ő. Amikor az egyházi szolgákról beszélünk, akkor arra gondolunk, hogy az ebben a gyülekezetben lévő igehirdetők, tanítók, presbiterek és diakónusok azok, akikről az Írásban olvasunk. Mi vagyunk azok az egyháztagok, akiknek a nekünk adott mérték szerint ki kell vennünk a saját részünket az egyház építéséből. Krisztus egyházközségét a magam gyülekezetén kívül sehol sem tudom megtapasztalni, és élő egyháztag vagy szolga a saját gyülekezetemen kívül sehol sem lehetek.

Az természetes, hogy Krisztus minden gyülekezetnek, az egész egyháznak, minden hívőnek a feje. Neki nemcsak ez a gyülekezete van, hanem egyetemes egyháza is. Számomra azonban az ő egyetemes egyháza és egyházfősege csakis a magam gyülekezetén keresztül válik valósággá, megtapasztalhatóvá. A magam gyülekezetén

keresztül azzal a Krisztussal és azzal az egyházzal kerülök élő kapcsolatba, amelyik minden keresztyén hívővel közös.

Krisztusban látom meg az egyház egyetemességét, az apostoli hitvallás szerint: közönséges, azaz az egész emberi közösséget magában foglaló voltát.

Ezért kell a saját gyülekezetemet mindennél jobban szeretnem, ezért kell benne Krisztusért munkálkodnom. Ezért kell a reformáció igényének: az Ige tiszta hirdetésének, a kegyelemből való hit általi megigazulásnak, a Krisztus fősége alatt élő tevékeny egyháztagságnak éppen a magunk gyülekezetében érvényt szereznünk. A reformátorok nem általában reformálták az egyházat, hanem a gyülekezeteiben tették ezt. Luther munkája Wittenberghez, Zwinglié Zürichhez, a Kálviné Genfhez és Strassburghoz, illetve ezekhez a gyülekezetekhez kapcsolódik. Nekünk a reformáció alkalmából a magunk saját gyülekezetére kell néznünk. Annak további reformálásáról kell gondolkodnunk. Ez pedig azt jelenti, hogy gondoskodnunk kell benne az Ige egyre hívebb és egyre teljesebb hirdetéséről, de az összes tagoknak az Igével való minél teljesebb éléséről is. Gondoskodnunk kell arról, hogy egyre világosabb legyen a kegyelemből hit által való megigazulás nagy lehetősége, és hogy ezzel a lehetőséggel a hívek mindnyájan éljenek is. Gondoskodnunk kell arról, hogy minél világosabban meglátszódjék, hogy az egyház feje Krisztus, hogy minél inkább neki engedelmeskedjék minden egyházi szolga és minden egyháztag. Legelsősorban éppen én magam.

Pál a mai Igét tartalmazó levelet az efézusi gyülekezetnek írta. Mi akkor hallgattuk ezt az igehirdetést igazán, ha annak minden szavát a magunk gyülekezetére és éppen saját magunkra vonatkoztattuk. Isten az egyház reformációját az igehirdetés által végezte el és akarja elvégezni ma is bennünk, közöttünk és általunk is. Így akarja Isten a mi személyes ügyünké tenni a reformáció folytatását miközöttünk, hogy a mi egyházunk, ez a drága és kedves gyülekezet lehessen egyre inkább a Krisztus igazi egyháza, a Krisztusban való teljességre törekvők és gyakor el is jutók hívő és szeretetben munkás közössége. Ámen.

4.

Az úrvacsora áldásai

Alapige: 1Korinthus 10,15–21
Bibliaolvasás: János 17,15–21

Ha az Isten bűneinket nem nézi és életünket megtartja, mához egy hét az úrasztalát a hívek számára megterítjük. Lelkipásztori szolgálatunkban mindig szomorúságot jelent, ha azt látjuk, hogy a híveknek egy igen tekintélyes része, aki a rendes vasárnapi istentiszteleten részt vesz, nem él az úrvacsorával. Mi lehet az oka az úrvacsorától való tartózkodásnak? Nyilvánvalóan az, hogy nem nagyon vagyunk tisztában azzal, hogy mi is az úrvacsora, milyen ajándékokat rejt magában, mivel ajándékozta meg a hívő lelket. Egészen bizonyos, hogy ha az úrvacsorával rendszeresen nem élők újból és újból hallanák, hogy miért kell az úrvacsorát venni, egyre inkább csatlakoznának az úrvacsorázók közösségéhez. De minden keresztyén léleknek szüksége van arra, hogy egyre többet halljon az úrvacsora áldásai felől, hiszen olyan gazdag az úrvacsora lelki tartalma, hogy azt egy egész életen keresztül sem tudjuk a gyülekezet elé tárni. Ma, egy héttel az úrvacsoravétel előtt azért szól az úrvacsoráról az igehirdetés, hogy mindnyájunk figyelmét ráterelje azokra az ajándékokra, amelyeket az úrvacsorában nyerhet a lélek.

Milyen különös, hogy Pál az úrvacsoráról szóló tanítását így vezeti be: mint okosokhoz szólok, ítéljétek meg ti, amit mondok. Hát lehet az úrvacsora felől okos, közérthető, világosan felfogható szót is ejteni, hát nem valami értelmileg fel nem fogható, titokzatos dolog, vagyis misztérium az úrvacsora? Az úrvacsora központjában valóban csak a hit által felfogható titok áll: a lélek egyesülése a Krisztussal. E titokzatos egyesülés felé azonban a józan okosság alapján kell a léleknek elindulnia. Az úrvacsorával való élés fontosságát, nélkülözhetetlenségét az okosság alapján is el tudja a lélek dönteni. Ma tihozzátok is mint okos, művelt, gondolkozó emberekhez

szól az igehirdetés éppen az úrvacsoráról, ítéljétek meg ti magatok, mégpedig az eszetekkel ítéljétek meg, hasznos dolog-e az úrvacsorával élni vagy sem. Azt mindnyájan sértésnek vennétek, ha valaki kétségbe vonná, hogy ti okos emberek vagytok, tudtok gondolkozni és ítélni a helyes és helytelen között. Az Isten szerelmére, most ezen az istentiszteleten valóban legyetek okosak és ti magatok ítéljétek meg mindazt, amit az úrvacsoráról szól az Ige.

I.

Pál apostol az úrvacsorát a hálaadás poharának nevezi. Milyen ritkán szoktunk erre gondolni. Pedig az egyházunk hitvallása, a II. Helvét Hitvallás azzal kezdi az úrvacsoráról szóló tanítást, hogy az Úrvacsoráját az Írás az Úr asztalának és eucharisztániának, azaz hálaadásnak nevezi. Mi az eucharisztia, magyarul a hálaadás szót az úrvacsorával kapcsolatban átengedtük a római egyháznak. Egyházi tanításunkból és közgondolkodásunkból egészen kiveszett az úrvacsora hálaadás-, eucharisztiajellege.

Pedig milyen természetes és magától értetődő ez. Hiszen az Úr Jézus Krisztus azzal kezdte az úrvacsora szereztetését, hogy vette a kenyeret és hálákat adván ezt mondta: vegyétek, egyétek, ez az én testem. Ő maga is hálaadással kezdte az úrvacsora első kiosztását, nem kell-e hát nekünk is azzal kezdenünk? Tudjuk, hogy Krisztus az úrvacsorát az őszövétségi nép páskabarány-vacsorája helyett szerezte. A páskabarány-vacsorán a báránnyús evése közben többször felemelték a poharat. A harmadik pohárfelemelés a hálaadásért történt, az a pohár a hálaadás pohara volt. Ha Izráel népe az egyiptomi rabságból való szabadulás emlékére tartott páskabarány-vacsorát összekötötte a szabadulásért való hálaadással, mennyivel inkább kell nekünk is a hálaadás alkalmává tenni az úrvacsorát. Ezért mondja a II. Helvét Hitvallás, hogy az úrvacsorában a keresztyén hívő lélek „vidám szívvel ad hálát úgy a saját maga, mint az egész emberi nemzet megváltásáért”.

A hívő szív és hívő gyülekezet úrvacsoráját ragyogóan fényessé teszi a belőle föl szálló hála.

Az úrvacsorának szerzése alkalmával Krisztus e szavakkal emelte föl a poharat: E pohár az új testamentum az én vérem által. Krisztus kezében a pohár emlékeztet arra, hogy ő meghalt érettünk és az ő halálának érdeméért Isten Atyánkká lett, bűneinket mind megbocsátotta és bennünket gyermekeivé fogadott. Mi az úrvacsorában nemcsak megemlékezünk erről, nemcsak megbizonyosodunk arról, hogy mi magunk személy szerint mind bűnbocsánatot nyertünk, hanem mindezért hálát is adunk. A Krisztus kezében a pohár az engesztelő áldozat pohara volt, a mi kezünkben pedig a hálaáldozatá lesz.

Sehol sem lehet a gyülekezet olyan bizonyos afelől, hogy Krisztus a mi bűneinket engesztelő áldozatának az erejével eltörölte, mint éppen az úrvacsorában; nyilvánvaló, hogy sehol sem lehet a hálája sem olyan teljes, mint éppen az úrvacsora alkalmával.

Mint okosokhoz szólok, ítéljétek meg ti, amit mondok: az úrvacsora a keresztyén ember hálájának a legszebb kifejezése, s ha az, akkor nyilvánvalóan minél gyakrabban kell vele élnünk. Ti joggal elvárjátok a hálát a gyermekeitektől, mindazoktól, akikkel valami jót tettetek. Mint gondolkozó emberek, tudjátok, hogy a hála természetes következménye minden jónak, amit teszünk. Ha olyan következetesen számon tartjuk a mindennapi emberi életünkben, hogy ki miképpen mutatja meg az irántunk való háláját, vajon nem kell-e nekünk is bemutatnunk az Isten iránti hálánkat?

Aki az úrvacsorával nem él, kizárja magát az Isten iránt hálát érzőknek a szent közösségből. Olyan, mint a hálátlan gyermek, aki elfogadja a szülők ajándékait, de elfeledkezik az érettük való szívbeli háláról. Mint okosokhoz szólok, ti magatok ítéljétek meg, kell-e a keresztyén embernek részt vennie az úrvacsora hálaáldozatában?

Pál a hálaadás poharáról azt mondja, hogy azt megáldjuk. Figyeljük meg jól a szót, a hálaadásnak pohara, amelyet megáldunk. Nem ő, az apostol, hanem a gyülekezet együtt. Éppen ez az úrvacsora különleges értéke. A hálaadásnak közös, gyülekezeti alkalma. Ezt a régiek úgy fejezték ki, hogy az úrvacsorát kiosztó apostol szavára hangosan áment mondtak. Ezzel a közös, hangos ámenttel fejezték ki, hogy

mindnyájan lélek szerint vannak együtt az úrvacsorában, ahhoz mindnyájuknak személyesen közük van. Ősi gyakorlat a mi gyülekezetünkben, hogy az úrasztali kenyeret és bort a hívek adják össze, hogy ezzel is kifejezzük a közös hálát. Az összes adományok közül a legszebb az, amit az úrasztalára helyezünk, ez a legtisztább hála kifejezése. Említsem-e meg, hogy az ezernégyszáz egyháztagból évente alig százötvenen vannak, akiknek eszükbe jut, hogy az úrasztalára hálaáldozat gyanánt letegyenek valamit abból, amit az Úr nekik adott? Említsem-e meg, hogy milyen kevesen vesznek lélek szerint részt a hálaadás poharának a megáldásában, a gyülekezet közös hálaáldozatának a bemutatásában? Jut-e eszünkbe áment mondani mindarra, ami az úrvacsora előkészítésében a lelkipásztor ajkán elhangzik? Erre mindnyájunkat elkötelez az a nagy kegyelem, amelyet az úrvacsorában veszünk.

II.

A hálaáldozat bemutatása mellett az úrvacsora másik nagy ajándéka a Krisztussal való közösség.

Megint mint okosokhoz szól Pál: tekintsétek meg a test szerint való Izráelt! Akik az áldozatokat eszik, avagy nincsenek-e közösségben az oltárral? Izráel egész vallási életének a központjában a jeruzsálemi templom állt, a templomi istentiszteletnek pedig az oltár volt a központja. Az oltár és a rajta bemutatott áldozat tartotta össze Izráel egész népét. Ezt mindenki tudta, hiszen ez egészen természetes és magától értetődő volt.

Ha mindez így volt a testi Izráelnél, még fokozottabban így kell lennie a lelki Izráelnél, vagyis az egyháznál. Az egész egyházat a keresztyének egyetlen oltára: Krisztus keresztyéje és Krisztus egyetlen áldozata: a halála tartja össze. Az úrvacsora pedig nem más, mint Krisztusnak erre az egyetlen áldozatára való visszaemlékezés, a keresztyén gyülekezetnek az egyetlen oltár köré való sereglése és az oltár javaiban: Krisztus testének és vérének ajándékaiban való hívő részesülése. A kenyér, amelyet megszegünk, a Krisztus testével való közösségünk, a pohár, amelyet megáldunk, a Krisztus vérével való közösségünk.

Azért kell úrvacsorát vennünk, hogy annak áldott alkalmában közösségünk legyen a mi Urunk Jézus Krisztussal. Azért kell úrvacsorát vennünk, hogy azon keresztül a Krisztus ereje ömöljék át a mi életünkbe és bennünket megerősítsen.

Mennyit panaszolunk amiatt, hogy kevés az emberi erőnk. Nem futja belőle testi és lelki terheink hordozására. Valahonnan erőt kellene nyernünk, hogy könnyebben, vidámabban, boldogabban tudjunk élni. Nos, az úrvacsorának éppen az a jelentősége a keresztyén ember életében, hogy emberi erőtlenségünkben a Krisztus erejét adja mi-belénk.

A magános ember gyenge. A közösségben élő ember erős. Az úrvacsorával rendszeresen nem élő ember magános és így gyenge ember. Az úrvacsorával élő ember a legszorosabb közösségbe jut Krisztussal, és így az ő erejével teljesedik meg.

Mint okosokhoz szólok, ítéljétek meg, amit mondok: szabad-e elmaradni az úrvacsorától, ha az a Krisztussal való közösségnek, az isteni erő belénk áradásának az alkalma? Milyen meggondolatlan az az ember, aki nem él az erőnek előtte fölbuzgó forrásával, aki az Isten erejével erősödhetne meg, de kizárja azt a maga életéből.

Pál megmondja, hogy azért van tiköztetek sok erőtlén és beteg és aluszna sokan, mivel kevesen élnek az úrvacsorával, és akik élnek is, nem úgy élnek vele, amint kellene. Az úrvacsora az erőteleneknek erő, a betegeknek, lélekben elaléltaknak, kísértéseknek kitétteknek orvosság, az alvóknak pedig ébresztő kürt. Mindenképpen a javunkat, erősödésünket, gyógyulásunkat, Istenre ébredésünket szolgálja, mindenki, aki nem él vele, önmagát szegényíti meg, a maga lelke javát nem munkálja, saját maga ellen vét.

Mivel az úrvacsora a Krisztussal való közösség, korlátlan lehetőségei vannak annak, hogy általa a Krisztussal való közösséget megéljük és Krisztustól új erőket nyerjünk. Soha el ne feledjük, hogy az úrvacsorában a Krisztus ereje árad a mi életünkbe, az úrvacsora a megfáradt, elerőtlenedett embert megerősíti. Ezért kell vele élnünk.

III.

Végül azt mondja Pál, hogy az úrvacsora az egymással, a keresztyén gyülekezettel való közösségnek is legáldottabb alkalma. Egy a kenyér, egy test vagyunk sokan, mert mindnyájan az egy kenyérből részesedünk.

A közös asztal az egymással való közösség legbeszédesebb alkalma. Nem akárkivel ülök le egy asztalhoz, de akit a magam asztalához meghívtam, azzal a közösséget vállalom. A család belső egységét mi sem fejezi ki szebben, mint az, hogy a család minden tagja ugyanabból az egy kenyérből eszik és a család tagjai nem szégyellnek ugyanabból a pohárból egymás után inni.

Mint okosokhoz szólok, ti magatok ítéljétek meg: van-e a keresztyén gyülekezetben szebb alkalom az egymással való közösség megélésére, mint az úrvacsora? Egy kenyérből eszünk mindnyájan, egy pohárból iszunk mindnyájan, és ezzel kifejezzük, hogy mind egyek vagyunk a Krisztusban.

Hányszor de hányszor felelmegetjük, hogy nincs a gyülekezetben elég összetartás, nem támogatják a tagok a közös testet, az egyházat, a test egyes tagjait, egymást. Ez mind igaz! De nem elég csak ennyit mondanunk. Ha a bajt látjuk, segítenünk is kell rajta. A segítségnek pedig kiváltképpen való szent alkalma az úrvacsoravétel.

A gyülekezet összetartását, azt a tényt, hogy a gyülekezet a Krisztus teste, semmi sem fejezi ki olyan világosan, és semmi sem valósítja meg olyan határozottan, mint éppen az úrvacsora. Aki szeretné, hogy a mi gyülekezetünk igazán a Krisztus egyháza legyen, a tagoknak teljes hitbéli, szeretetben munkáló közössége, annak sohasem szabad magát az úrvacsorától távol tartania, mivel a gyülekezeti összetartás leghathatósabb építője és erősítője az úrvacsora.

Az előbb arról szóltam, hogy a magunk erőtlenségében milyen nagy erő forrása az úrvacsora mint a Krisztussal való közösség: isteni erő árad belőle a mi erőtlen tagjainkba. Most még arra kell figyelmeztetnem a gyülekezetet, hogy az úrvacsorában nemcsak a Krisztus, hanem a másik egyháztag ereje is az enyém lesz. Az úrvacsorában egymás hite, szeretete, áldozathozatala által építjük és erősítjük a magunkét. Ugyan kinek elég a saját maga egyéni ereje, ki nincsen rászorulva arra, hogy a másik egyháztag is ne segítsen rajta, ne támogassa, ne kölcsönözze a maga erejét? Nos, az úrvacsorának éppen az a nagy ajándéka, hogy a magunk egyéni erőtlenségében megajándékoz a többi tagok erejével.

Az úrvacsora megbizonyosít bennünket afelől, hogy Isten a mi bűneinket megbocsátotta, de ugyanakkor alkalmat ad arra is, hogy mi is megbocsássunk egymásnak. Az úrvacsora a legnyilvánvalóbban meggyőz afelől, hogy az Isten áldozatos szeretettel szeret bennünket és ugyanakkor megújítja a mi egymás iránti szeretetünket. Az úrvacsorában az Isten bizonyosságot tesz arról, hogy személyválogatás nélkül szeret bennünket, és fölhív bennünket is arra, hogy gyakoroljuk magunkat a személyválogatás nélküli szeretetben. Ó, milyen szép is, amikor sorban, egymás után odajárulunk az egy kenyérhez és az egy pohárhoz, és szemmel láthatóan megmutatjuk, hogy semmi de semmi sem választ el bennünket egymástól.

Hogy kell mindnyájunknak a keresztyén közösségnek, gyülekezeti összetartásnak ez az alkalma! Ítéljétek meg mint okosok ti magatok, van-e hát szükségünk az úrvacsorára mint a testvéri közösség alkalmára!

A prédikáció nem ér véget azzal, hogy utolsó szó gyanánt áment mondunk. Minden prédikáció tovább folytatódik a rá következő héten, és hozzákapcsolódik az újabb vasárnapi prédikációhoz. Ezt a mai prédikációt akkor hallgattuk okosan, ha folytatása gyanánt mához egy hétre egy újból megjelenünk itt és élünk az úrvacsorával: a hálaadás áldott alkalmával, a Krisztussal és egymással való közösséggel. Istennek nincs szüksége arra, hogy mi úrvacsorát vegyünk, nekünk kell az úrvacsora: a legtisztább hálaadás, a Krisztussal és egymással való közösség legáldottabb alkalma. Az Úr meghív a szent asztalhoz mához egy hétre. Az okos lélek a meghívást elfogadja, és él vele a maga javára, teste és lelke megerősödésére. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmáné

Jöjj velünk!

Alapige: 2Királyok 6,1-4

Nagyon szép napra virradtatok, kedves fiatalok. Ha jól sikerül az életünk, ez az a nap, amit nem felejtünk el soha. Adja Isten, hogy veletek is így legyen. Együtt töltött és közösen megharcolt szép életek óráiban sose felejtsetek el ezt a napot. Isten sok szép napot, órát ad nekünk. Az egyik ezek közül az, amikor szívében sok örömmel és reménységgel indulunk azzal együtt, akit szeretünk. Biztos volt még sok szép napotok, amikor Isten az öröm forrásából ajándékozott meg titeket: a gyermekkor fel szabadult, gondtalan órái, az ifjúság szép ideje, a kedves szülők példamutatása, s nem utolsósorban az egymásra találás napja. De ez a mai — ez más nap! Mert ezen a napon, ebben az órában Isten áldását kérietek közös életekre, majd fogadalomban mondjátok el az ígért szép szavait: „Isten engem úgy segítjen!”

A felolvasott Igében fiatalokról van szó. Elizeus próféta tanítványairól. Ezek a tanítványok, amint hallottátok, hajlékot akarnak építeni maguknak. Nemzedékről nemzedékre szükségünk van arra, hogy hajlékot építsünk, de nem mintha hűtlenségből akarnánk elhagyni azokat, akik felneveltek és küzdöttek értünk, hanem mert lassan szoros lesz a közös hely és építenünk kell új hajlékot magunknak. Meglátjátok majd ti is, kedves fiatalok, ha most sok mindent kaptatok is, hogy igazán értékelni mindig csak azt fogjátok, amit ti magatok csináltatok, vagy amiért ti magatok küzdöttetek meg, amibe sokszor álmatlan éjszakák vegyülnek, de amin a megvalósítás öröme ragyog. Ezek a régi próféta ifjak, amikor elindulnak hajlékot építeni maguknak, először a Jordán folyó mellől fát gyűjtenek, de a munka elkezdésénél Elizeushoz fordulnak, és arra kéri: „jöjj el te is a te szolgálóddal”. Igazában erről szeretnénk most beszélni nektek, kedves fiatalok.

A próféta ifjak kérése az, hogy Elizeus, az Isten embere velük menjen. Ez legyen mindig a ti kérésetek is! Milyen jó, hogy ti nem Elizeusnak kell ezt a kérő szót ma elmondjátok, mivel van nekünk egy mindenkinél nagyobb Isten-emberünk: Jézus Krisztus, és így neki mondhatjuk el: „jöjj el a te szolgálóddal”. Ezért amikor valaminek majd nekikezdek, akár hajlékot akartok építeni a reménység fáiból, akár otthont igyekeztek teremteni a hajlékban, akár a megbocsátás és a békesség életét szeretnétek kiformalni a mindennapok gondjai között — legyen mindig a szívetekben ez az imádság: „Légy velünk, jöjj velünk, Urunk!”

Meg lehet építeni a hajlékot Isten nélkül is, hiszen ma sokan ezt teszik. De nem hiszem, hogy abban a hajlékban boldogság lenne, ahol nincs jelen a Jézus Krisztus szeretete és kegyelme. Mert Isten nélkül mindig minden elfogy, s az Isten nélküli házastársaknak, ha nem ismerik a gondviselő Istent, nincs miből meríteniük. De meg lehet építeni úgy is a hajlékot, ahogy azt Elizeus tanítványai tették: az Isten emberének jelenlétében. S ahol jelen van az élet Úra, ott megtanuljuk tőle, hogy miként kell megvalósítani ezt az Igét: „ne menjen le a nap a ti haragotokon”; vagy ezt az Igét: „egymást tiszta szívből szeressétek”; vagy ezt az Igét: „Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülj mind te, mind a te házád népe.”

Isten emberét hívva segítségül, reménykedhettek, hogy boldog lesz a ti házasságotok. Lesznek majd életekben nagyon nehéz percek, amikor az lesz a döntő, hogy magatokkal hívtátok-e Jézus Krisztust, mert ha a nehéz percekben is reá figyeltek és őt kérdezték meg, akkor könnyebben megoldhatjátok az élet váratlanul bekövetkező próbáit. Milyen jó lesz, ha most egy életre magatokkal hívjátok Krisztust, s az előre nem látott jövőben is mindig hozzá fordultok.

A felolvasott történetben az Isten embere a hívó szóra így válaszolt: „Én is elmegyek.” Valahányszor hívni fogjátok az Úr Jézus Krisztust, valahányszor szükségét fogjátok érezni jelenlétének, mindannyiszor biztos, hogy ő is mindig így fog válaszolni nektek: „veletek megyek”. És akkor jöhetnek a legkülönfélébb nehézségek: betegség, kórház, elhagyatottság — mindent el tudtok viselni, mert az erőt számotokra ő fogja adni szeretetéből és jóságából.

Az utolsó mondata alapigénknek ez: „és elméne velük”. Tehát ebben a történetben van egy kérés, van egy ígélet, s van egy beteljesedés. Azért imádkozunk most ezzel az ünnepi gyülekezettel együtt az Isten házában, hogy amíg elmondjátok a hűségesküt, addig szép csendben éljen szívetekben az imádság: „jőjj el velünk”, Urunk, hogy tudjuk megvalósítani a „vele tűnök, vele szenvedek” fogadását, s tudjuk megvalósítani az ő segítségével a hűségeskü minden egyes szavát. Azért ne féljete, kedves ifjú pár, ha a jövőre gondoltok, mert Krisztus azzal indít el most benneteket szent házasságotok útjaira: én is veletek megyek. S az ő jelenléte által, hisszük, szép lesz az életetek. Ámen.

Temetési beszédek

Bányai László

Az örökkévalóság küszöbén

Alapige: 2Timóteus 4,7

Itt áll előttünk e gyászos koporsó, s nekünk mellette kell elmélnünk az életről, a halálról és a feltámadásról. Szeretnénk behatolni a mindenség titkaiba, szeretnénk feltárni az élet és a halál rejtelmeit. Mind hiába, kérdéseinkre feleletet nem kapunk csak akkor, ha az élet és a halál Urához, magához a mindenség teremtményéhez fordulunk, aki megszorodott szívünket ma is meg akarja erősíteni Igéje által, amikor az apostol önvallomásában így szól hozzánk: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.”

I.

„Ama nemes harcot megharcoltam.” Ezzel a nyilatkozattal az apostol nem önmagát dicsőíti, hanem Urát, akinek egyedül köszönheti a győzelmet. Ahol Jézus jelen van egy ember életében, ott győzelem van.

A koporsóban nyugvó atyánkfia szívesen és hosszadalmasan beszélt háborús élményeiről, hiszen a második világháborúban személyesen vett részt. Szerette, ha ismerősei körülvették; mert ilyenkor részletesen elmesélhette háborús élményeit, vitézi kalandjait. Unokái, dédunokái sokszor azért keresték fel, hogy szívesen előadott élményeit meghallgathassák. Nem tetszelgett Falstaff hősi szerepében, hanem a szerénység és az alázatosság őszinte jelmezében állt előttünk. Mint bátor katonát előljárói kitüntették. A kitüntetés frott dokumentumát, melyet mint drága kincset haláláig megőrzött, nagy előszeretettel mutogatta a látogatóknak.

A koporsóban nyugvó atyánkfia tudta, hogy a keresztyén élet harcot jelent. Senki sem jut át a szoros kapun, aki nem küzd komolyan. A keskeny úton is csak harcolva lehet megmaradni. Jobbról is, balról is veszély leselkedik, látható és láthatatlan ellenfelek torlaszolják el az utat. Bár van létért való küzdelem, de a nemes harc nem az ideigvalókért, hanem az örökkévalókért folyik. Nem a test megtartásáért és megőrzéséért, hanem a lélek megmentéséért és boldogságáért folyik. Nem ideig való nyereségért, hanem az örök élet koronájáért.

A nemes harc vége a győzelem. Miként e koporsóban nyugvó atyánkfia megtanulta, úgy nekünk is meg kell tanulnunk, hogy az erőt a nemes harc megvívásához a mi

Urunk Jézus Krisztus adja, aki legyőzte a halált, legyőzte érettünk is. Mi csak az ő vezetésével és segítségével vihetjük győzelemre küzdelmünket.

II.

„Futásomat elvégeztem.” A hívő keresztyén ember harcol és fut. Fut a szeretet pályáján, a hit útján, az igazság korlátai között. Fut az előtte levő cél, a mennyei kincs felé, és szinte szárnyra kel, mert az élő reménység megeleveníti szívét. Fut az Úrral való találkozás vágyával. Soha nem torpan meg.

Az apostol, akárcsak e koporsóban nyugvó atyánkfia, bevégezte földi futását. Életútja a megelégedés, a szeretet, a hűség, a családjáért való állandó munka útja volt. Szerény emberként élt. Ajkát panasz sohasem hagyta el. Az ő szerepe gyülekezetünkben a csendes és nyugodt életfolytatás bizonyosága volt. Sohasem értett egyet a túlzottan aggodalmaskodókkal, akik sokszor szűkmarkúságukban nem adakoztak az egyház céljaira. Ő a jószívű adakozók egyike volt. A templom javításakor a legnagyobb pénzbeli adományt adta.

Becsületes élete nem maradt jutalom nélkül. Isten nagy családdal áldotta meg. Gyermekeit mind iskoláztatta. Apai szeretete fénylő napsugárként áradt családjára. Szeretett a templomba járni, és naponként olvasta a Bibliát. Mindennap korán kelt, és első dolga az volt, hogy imádkozott.

„A célra fuss, hogy mennybe juss; ott vár rád az égi juss. Krisztus a cél, és ő az út; aki vele jár, az mennybe jut” — olvashatjuk e tanulságos szöveget temetőnk egyik sírkövén. A koporsóban nyugvó atyánkfiát földi életében a mennybe való bejutás igaz szándéka vezette. Ezt a szándékot mi is tanuljuk meg tőle.

III.

„A hitet megtartottam.” Az ember harcában és futásában a hit ad erőt. Aki saját erejéből harcol és fut, az kimerül és elbukik. A hit az Úr Jézushoz ragaszkodik, és benne Isten erejét kapja. Aki hisz, az legyőzhetetlennek bizonyul és a küzdelemben végig kitart. Minden azon fordul meg, hogy kitartunk-e a hitben. Aki feladja a hitet, az elveszett. De „mi nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk”.

A koporsóban nyugvó atyánkfia református egyházunk hívő tagja volt. Hitéről sajtóosan úgy tett tanúbizonyságot, hogy sokat segítette a szegényeket, s a betegeteket gyakran meglátogatta. Nyugdíjaztatása előtt elismert asztalosként dolgozott. Csak a megérdemelt munkáért fogadta el, sőt a szegényektől soha nem kért pénzt az elvégzett munkáért.

A kedveseinktől való elválás fájdalmas érzéseket hagy szívünkben. Fáj annak a tudata, hogy ideig-óráig el kell válnunk egymástól. Ilyen fájdalmat érez most eltávozott atyánkfia felesége, aki 51 éven át élt boldog házasságot vele. Hasonló fájdalmat érez a hat gyermek, az öt unoka és a három dédunoka is. Vigasztalódjunk annak tudatában, hogy ő most oda távozott, ahova mi is mindnyájan egykor követni fogjuk őt. Mert Jézus minket is hív és minket is vár.

E koporsó mellől vigyünk magunkkal alapigénk üzenetét: úgy harcoljunk meg életünk nemes harcát, hogy futásunkat bevégezve a hitet megtartsuk; hogy az örökkévalóság küszöbén átmenve, bejuthassunk a szentek és az elválasztottak mennyei gyülekezetébe, Isten országába. Úgy legyen! Ámen.

Az élet lehetősége

Alapige: Máté 7,13-14

Istentiszteleten vagyunk együtt, amelyen búcsúvétel történik. Szerető szívű hozzátartozók vesznek búcsút a váratlan hirtelenséggel hazaköltözött férjtől, édesapától, nagypától, testvértől és rokontól. S mert istentiszteletet végzünk, nem nekrológot, nem méltatást kell erről a szószékről mondanunk, hanem Istenünk hatalmát és dicsőségét kell hirdetnünk és az ő vigasztaló üzenetét kell szólanunk. A koporsóban fekvő atyánkfiaért már semmit sem tehetünk. Az ő örökkévaló sorsa már eldőlt, mint ahogy mindannyiunk üdvössége vagy kárhozata itt, ebben a földi életben dől el. Az Ige nekünk szól, akik még e földi vándorúton vagyunk. Benne ad nekünk a mindenható Isten parancsot és áldott lehetőséget.

Parancsa így hangzik: „Menjete be a szoros kapun!” Ez azt jelenti: keressétek meg azt az utat, mely ezen a kapun át az üdvösségre, az örök életre vezet! Ezen a világon azért van egyház, istentisztelet, igehirdetés, hogy mindenki számára ez az utat mutassa meg. Most is erre készített lehetőséget nekünk, a még itt élőknek mennyei Urunk. Keressük az Ige által az üdvösség útját.

Kétféle lehetséges életút van: széles út és keskeny út. Az egyikben sokan járnak, egészen szélesre taposták azt. Ez az út a sokaság, a tömeg útja. A másik úton kevés a járó. Keskeny, rögös, göröngyös ösvény ez, tövisek szegélyezik. Az egyik úton azok járnak, akik önző módon csak önmagukkal törődnek. Világnézetük ez: egyszer élünk, ezért vigadjunk, amíg élünk, amíg a miénk ez a világ! Gátlástalanul gázolnak át másokon, emberi szívekre taposnak, csak hogy ők maguk boldoguljanak és érvényesüljenek. Nyomukban könny, átok marad, de ezzel ők nem gondolnak. Ez az út bár sok jót ígér az embernek, mégis veszedelemre visz. Ennek az útnak a végén a Sátán áll. Egyedül ő örül, amikor a tágas kapun át ilyenek özönlenek hozzá, a kárhozatra!

De a mi Urunk Jézus Krisztus azt hirdeti az Igében, hogy van egy másik lehetőség is. Van egy keskeny út is, amely szoros kapun át az életre vezet. Ezen Isten megváltott gyermekei járnak. Nem könnyű út ez, akik rajta járnak, azok keresztet hordoznak. Azok járnak ezen az ösvényen, akik az előttük járó, a keresztet hordozó, a másokért szenvedő Jézust követik. Az ő tanítványai ennek az útnak a vándorai. Azok, akiket ő megérintett, akiket elválasztott a maga számára. E tanítványok ismertetőjele a szeretet. Ezek készek mindig hátramaradni, ezek készek mást előreengedni, ezek készek másoknak szolgálni és megbocsátani. Ezek készek könnyeket törölni. És ahol ezen a keskeny úton elvonulnak, ott több lesz a szeretet, a békeség és a boldogság; ott egy kicsit szebb lesz ez a vérrel és könnyel öntözött föld...

Akik ezen az úton járnak, azok az életre mennek. Földi, mulandó életüket is az teszi boldoggá, hogy szívében már ittlétükben megérik az örök élet kezdetét. Krisztussal járnak, vele túrni, szenvedni jó, mert hitünkben megerősít, sebeivel megvigasztal és sok nyomorúságon keresztül győzelemre vezet!

Gyászoló testvérek, drága Szerettetek útja a Mindenható Isten előtt van. Isten kegyelme 62 esztendő szabott ki számára e földön. Neki is elébe adta azt az életlehetőséget, hogy melyik utat válassza. Az ő útja immár lezáratott, már Isten előtt van. Én csak azt tudom elismételni, amit tőletek hallottam. Én csak azt tudom elismételni, hogy 35 évi házasesetében nagy szeretettel ragaszkodott hitvestársához, forrón szerette gyermekeit és unokáit. És azt, hogy minden tevékenységében, fizikai és szellemi munkájában egyaránt a hűség, a kötelességtudat jellemezte. Földi életében ezért nyert többre biztatást, értékelést és megbecsülést. Azt kérdezzük: elég-e az üdvösségre mindez? Bármilyen hűséges szolgálat, bármilyen buzgó kötelességteljesítés végén is csak azt mondhatjuk: haszontalan szolgálak voltunk. Az üdvösséget megfizetni, meg-szolgálni, kiérdemelni nem lehet.

Nem is ez a mi reményeségünk e koporsó mellett, hanem az, hogy bár koldusszegények, nyomorult bűnösök vagyunk — de Jézus Krisztus megfizette

bűnadósságunkat, vétkeinkért a kereszten Isten igazságos ítéletének eleget tett. Megváltott minket a kárhozattól. Nekünk az ő elégtételét kell hívő szívvel elfogadnunk, és hálaból neki kell élnünk. Aki ezt cselekszi, nem lát halált, az immár átalment a halálból az életre. Azzal a hittel állunk atyánkfia koporsója mellett, hogy amennyiben ő ezt az isteni kegyelmet és irgalmasságot elfogadta, Krisztus érdeméért felmentést nyert és örökös része az Úr színe előtt van, az örökkévalóságban. Ez a hit adjon nektek szeretteinek és nekünk mindannyiunknak igaz vigasztalást. Ámen.

Reformációi előadás

A reformáció és a Biblia

Azt minden protestáns ember tudja, hogy a reformáció és a Biblia között szoros kapcsolat van. A reformátorok egyházreformáló munkája a Bibliából indult el, az újra fölfedezett Biblia mértéke alatt rendezték be újra az egyházat, és az egyház legfőbb feladatát a Bibliában található Ige hirdetésében ismerték föl. A reformációnak a Bibliával való ezen hármasság, szoros kapcsolata szükségessé teszi, hogy részleteiben megvizsgáljuk a reformációnak a Bibliával való kapcsolatát, hogy mi, ma élő református keresztyének, a reformációban nyert örökséghez méltóan éljünk a Biblia áldásaival.

I.

Mindenekelőtt azt az alapvető igazságot szögezzük le, hogy a reformáció nem alkotott új Bibliát. Rátalált az elfelejtett régi Bibliára. Azt hozzá méltó módon kezdte használni. A reformáció lényegében nem egyéb, mint a Bibliában foglalt isteni Igének, kijelentésnek az újra való felismerése és érvényesítése az egyház egész életében. Ez a Biblia a reformáció előtt is ott volt az egyház kezében, de az egyház nem élt vele, nem vette komolyan, a maga életét nem szabta hozzá.

A mi Bibliánk közös kincse minden keresztyén egyháznak. Egy, egyetemes és szent, éppen úgy, mint az egyház és az apostoli hitvallás. A Bibliának általunk való megbecsülése nem elválaszt a többi keresztyén egyháztól, hanem ellenkezőleg, összekapcsol vele.

A Biblia első részének, az Ószövetségnek a használata pedig összeköt Izráel népével és egyházával is, mert a mi szent könyvünknek az első fele közös kincsünk Izráel népével. Mi sohasem feledhetjük el, hogy az Ószövetséget nemcsak mi, hanem Izráel népe is olvassa. Mi nem azokat az ószövetségi könyveket használjuk, amelyeket egykor Izráel népe emelt tekintélyre, tett kánonná. Izráel népének ősi zsinagógáitól tanultuk meg, hogy az igazi istentiszteletnek a lényege: a bibliai szöveg olvasása, magyarázása és hallgatása.

Nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy a reformációt magából kizáró római és bizánci egyházakat is mi tanítottuk meg a Biblia igazi használatára, mert a reformáció figyelmeztetése ébresztette rá a római egyházat, hogy ő is vegye egészen komolyan a prédikációt, hogy élő Igét hirdessen az isteni szóra szomjas lelkeknek.

II.

Ezek után nézzük meg azt, hogy miben új a protestáns egyházaknak a Bibliához való viszonya?

Mindenekelőtt abban, hogy a hit és cselekedetek megítélésében egyedüli mértékké tették a Bibliában található Igét. A keleti egyház a Biblia mellett azzal egyenlő tekintélyűnek ismeri el az egyházban a bibliai iratok kanonizálása után kialakult hagyományt, és a római katolikusok a hagyomány mellé, sőt a hagyomány és Biblia fölé, mint azokat egyedül hitelesen magyarázó tekintélyt, odaállítják a római pápát. Egyedül a Szentírás! És mellette vagy fölötte semmi más nem lehet a hit és cselekedetek kérdésében végső, döntő szó. Ez a reformációnak a Bibliával kapcsolatos legfontosabb mondanivalója. Ezen a tételen áll vagy esik a reformáció ügye és a református egyház élete.

A Biblia tekintélyét a nem protestáns egyházak is elismerik, de nemcsak hogy nem tartják egyedüli tekintélynek, hanem az egyházat föléje helyezik a Bibliának. Véleményük és tanításuk szerint az egyház állapítja meg a Biblia igazi mondanivalóját. A reformáció azonban az egyházat rendelte alá a Bibliának. Az egyházi életnek éppen az a központi kérdése, hogy mit mond a Biblia az egyháznak, mire kötelezi és indítja az egyházat mint fölötte álló végső tekintély.

A reformáció, különösen annak a református ága a teljes Biblia minden könyvének ugyanazt a tekintélyt tulajdonítja. Azt lehet mondani, hogy a keresztyén egyház történetében először a reformációban jutott el oda, hogy az egyház a teljes Szentírás minden könyvét egyenlő mértékben használja.

De a teljes Szentírást nem a betűiért, hanem a benne adott isteni kijelentésért szereti a reformáció. Amint Luther mondotta, a Biblia egy bölcső, benne alszik Jézus. Őt kell belőle fölébreszteni, hogy ő maga szólaljon meg gyülekezetében. Mi azért szeretjük a Bibliát, annak mindkét részét egészen egyformán, mert egyedül csakis belőle ismerhetjük meg a mi Urunkat és Megváltónkat, Jézus Krisztust. Róla szól az Ószövetség is, de jövő időben. Amit felőle az Ószövetség megjövendölt és jelképesen kiábrázolt, azt beteljesedésében mutatja meg nekünk az Újszövetség.

És végül emlékezzünk meg arról, hogy a reformáció révén a Biblia kilépett az egyházból és helyet talált az egyetemes emberi művelődés területén. Az európai népek nemzeti nyelvű irodalma a Biblia nemzeti nyelvekre való lefordításával a reformációban kezdődött. Luther Mártonig nem volt egységes német irodalmi nyelv, ma az ő bibliafordításának a nyelve a minden német által használt közös német nyelv. A reformáció a Biblia alól felszabadította a tudományokat. Amilyen erőteljesen vallotta és hirdette, hogy az üdvösség, vagyis az Istenhez való viszony kérdésében egyedüli mérték a Biblia, ugyanúgy tanította, hogy a Biblia nem mértéke a tudományoknak és a művészeteknek. Ezzel pedig lendületet adott a tudományok és művészetek emberi törvények szerinti szabad fejlődésének.

Míg a reformáció előtt az európai egyházak csak latinul, görögül és ósláv nyelven használták a Bibliát, az ma a reformáció hatására több mint ezer nép anyanyelvén szól az emberek öröme.

III.

Az elmondottak alapján két súlyos vádat lehet és szoktak is a reformáció ellen emelni.

Először: A reformáció eltörölte a pápa személyének végső tekintélyét, és helyette a Bibliában egy papiospapát emelt az egyház fölé. Ez a kísértés tényleg fennáll a reformációval kapcsolatban. Ahol a reformált egyház elszakad a Bibliában magát ma kijelentő Krisztus személyétől, ott igen könnyen a Biblia szava maga lesz az egyház végső tekintélye. Ez a kísértés az egész tizenhetedik században fenyegette a protestáns egyházakat, és fenyegeti ma is, ha csak a Biblia szavaira és nem a benne és általa élő szóval beszélő Krisztusra figyelünk.

A reformáció nem magát a Bibliát, egy könyvet emelt az egyház fölé, hanem annak az Urát, azt, akiről az a könyv szól, aki ez által a könyv által szól. A mi fejünk nem egy könyv, a Biblia, hanem egy élő személy: Jézus Krisztus.

Másodszor azt a vádat szegezik ellenünk, hogy mi azáltal, hogy a Bibliát az egyház alá való rendeltségéből kiemeltük, szabad utat nyitottunk a Biblia szabados magyarázatára. A reformáció előtt és a nyugati egyházban a reformáció óta sem magyarázhatta és magyarázhatja senki a Bibliát, csupán a pápa és azok, akiket a pápa által felszentelt püspökök a pappá szentelés által erre felhatalmaznak. A Biblia magyarázatának pedig megvannak az egyházi dogmákban megállapított objektív mértékei.

A szabadosság kísértése valóban fennáll minden olyan esetben, amikor az egyház eltér a Biblia magyarázásának a reformációban felismert és megállapított módjától.

A reformáció egyházi sohasem tanították, hogy a gyülekezetben bárki szabadon magyarázhatja az Igét. Ellenkezőleg: a reformáció a bibliai utasítások értelmében felállította a gyülekezeti tisztségeket és közöttük az Ige nyilvános magyarázására rendelt prédikátori tiszteletet. Ezeknek a nyilvános igehirdetésre kibocsátott prédikátoroknak pedig az egyház zsinatainak megállapított hitvallások értelmében kell az Igét hirdetniük. Ezek a hitvallások azonban nem végső tekintélyek. Az összes hívek megbízásából összeülő zsinatnak a Szentírás alapján, ha valaki annak világosabb és tisztább értelmét föltárja, mindig joga van a hitvallásokat az Ige még világosabb kifejezőivé tenni.

A prédikátorok és a nép között nincs lényegbeli különbség, de különbség van abban, hogy a prédikátorokat az egyház komoly theologiai előképzés után bocsátja ki az Ige nyilvános hirdetésére.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a nép nem olvashatja a Bibliát. Ellenkezőleg, a reformáció egyházai állandóan buzdítják a híveket arra, hogy magánosan és a családokban olvassák az Igét, tegyenek arról bizonyosságot, amit az Igéből megértettek. A népnél az Igében való eligazítására írták már a reformátorok a kátékat és tanítják azokat ma is az egyházak. Elvileg minden hívő léleknek megvan az a joga, hogy ha az Igének valamelyik vonatkozásában világosabb látásra jutott, mint az eddigi hitvallások, a maga gondolatait föltárja az arra illetékes egyházi gyűlések fóruma előtt.

IV.

Végül feleljünk meg arra a kérdésre, hogy mit ad a Biblia a református egyház tagjainak.

Krisztust! Az ő Igéjének a hirdetésében és hallgatásában. Krisztust más helyről megismerni nem lehet, és a Szentírásnak a Krisztus személyes megismertetésén túl semmi más igénye nincs.

Azért kell az egyháznak az Igét hirdetnie, azt a híveknek hallgatniuk, mert különben Krisztust és benne Isten bűnbocsátó kegyelmét, hozzánk való atyai szeretetét meg nem ismerhetjük.

Hitvallásunk szerint Isten Krisztust tette a mi legfőbb profétánkká és tanítónkká, aki Istennek a mi váltságunk felől való titkos tanácsát és akaratát tökéletesen kijelentette. Ezt a váltságunk, üdvösségünk felőli egyedüli kijelentést vesszük mi az Írásból.

Az Istenhez és általa az emberhez való viszonyunkon kívüli kérdésekben: a tudomány és művészet területén a Biblia nem mérték. Sajnos sokszor esett az egyház abba a kísértésbe, hogy a Biblia illetékességi körét az üdvösség határain túlra, a tudomány és művészet területére is kiterjessze. Ezzel azonban sem a tudománynak, sem a művészetnek, sem az üdvösség ügyének nem használt.

A Biblia azt mondja, hogy Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz (Zsid 13,8), de ugyanakkor arra is emlékeztet, hogy nekünk mulandó embereknek pedig nincs maradandó városunk. Mi zarándokok és vándorok vagyunk egyik évből a másikba, egyik korszakból a másikba. Egyedül csak Krisztus örökkévaló. A Bibliából hozzánk, változó korok gyermekeihez szóló mindenkori kérdéseinkre ad választ az illető kor nyelvén Krisztus. Ezért kell az egyház szolgálóinak minden korban az illető kor nyelvén szólaltatniuk meg Krisztus Igéjét, hogy annak a kornak a mulandó gyermekei az örökkévaló Krisztustól nyerjenek erőt, vigasztalást, világosságot életük folytatásához.

Krisztus megfeddte a zsidó írástudókat, mert azok tudakozták ugyan az írásokat, de nem mentek Krisztushoz, hogy életük legyen az ő nevében (Jn 5,38–40). János másik bizonyágtétele szerint a Biblia azért íratott meg, hogy higgyük, hogy Jézus a Krisztus, és ezt hívén, életünk legyen az ő nevében. Írás, hit, Krisztus és élet. Ez a sorrend. A Szentlélektől ébresztett hit az Írásban felismeri Krisztust, és benne életet nyer.

Erőt a földi élet sikeresebb és teljesebb éléséhez és lehetőséget az örök életnek már mostani megkezdéséhez. Ezért mondjuk, hogy az életnek a könyve a Biblia.

De csak akkor, ha benne igaz hit által Krisztust ismerjük föl, ha belőle az ő hozzánk szóló személyes üzenetét halljuk meg. Ma!

Ezért, ha ma vagy bármikor az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket.

László Dezső